

ЖАН-КРИСТОФ
ГРАНЖЕ

ПОЛЕТЪТ
на
ЩЪРКЕЛИТЕ

от автора на „Пурпурните реки“

Colibri

Жан-Кристоф Гранже

Полетът на щъркелите

I. ЕВРОПА

1

Бях обещал на Макс Бьом да се видим за последен път, преди да предприема голямото пътуване.

Задаваше се буря. Прозрачни светкавици прорязваха забуленото в черни и синкави облаци небе на френска Швейцария. Духаше горещ вятър. Бях наел кола и се движех покрай езерото Леман. След един завой се появиха сградите на Монтрьо, които потрепваха в наелектризирания въздух. Водите на езерото се вълнуваха, а хотелите бяха потънали в злокобна тишина въпреки туристическия сезон. Като приближих центъра, намалих скоростта и поех по тесните улички към горната част на града.

Стигнах до вилата на Макс Бьом на смрачаване. Погледнах часовника си – седемнайсет часът. Позвъних. Никой. Отново позвъних и се послушах. Вътре нищо не помръдваше. Обиколих къщата. Никъде не светеше. Нямаше и отворен прозорец. Странно. Доколкото си спомнях от първото ми посещение, Бьом беше по-скоро точен човек. Върнах се при колата и зачаках. В небето отекваха глухи гръмотевици. В пет и половина още го нямаше. Реших да го потърся във фермата. Може би орнитологът се грижеше за питомците си.

Отправих се към немска Швейцария. Още не валеше, но вятърът духаше все по-силно и колететата ми вдигаха облаци прах. След час бях близо да Весембах. Изгасих мотора и тръгнах през полето към клетките.

Открих щъркелите зад една телена ограда. Оранжеви клюнове, черно-бяло оперение, жив поглед. Изглеждаха неспокойни. Нервно пляскаха с криле и тракаха с клюнове. Тревожеше ги приближаващата буря, но сигурно и миграционният им инстинкт. Спомних си думите на Бьом: „Щъркелите са прелетни птици, които се ръководят от инстинкта си. Не от климатичните условия, а от вътрешния си часовник. В даден момент решават, че е време да отлетят, и толкова.“ Беше краят на август и щъркелите сигурно долавяха този тайнствен сигнал. Недалеч от там, в ливадите, се разхождаха други щъркели, поклащайки се на вятъра. Сякаш се опитваха да отлетят и може би щяха да го сторят, ако Бьом не беше „взел мерки“. Тоест, ако не беше оскубал края на едното им крило, което нарушаваше равновесието им и им пречеше да се откъснат от земята. Странни схващания имаше този „приятел на природата“.

Внезапно в съседната нива се появи някакъв човек и ми извика нещо на немски. Беше само кожа и кости, няколко сплъстени кичура коса танцуваха по плешивата му глава. На мой ред го заговорих на френски. Отговори ми на същия език.

– Бьом не е идвал днес. А и вчера. – После добави: – Обикновено идва всеки ден да храни птиците си.

Качих се отново на колата и потеглих към Екологическия резерват. Намираше се недалеч от Монтрьо и се състоеше от изградени в традиционен швейцарски стил селски къщи, върху чиито комини гнездяха двойки щъркели. Царството на Бьом.

Скоро навлязох в изкуственото село и тръгнах пеш по пустите улички. Доста се лутах из лабиринта от кафяви и бели къщи, докато открия градската кула – мрачна четвъртита постройка, висока над двайсет метра. На върха ѝ се кипреше гнездо с гигантски размери. „Най-голямото гнездо в Европа“ – ми бе казал Бьом. Щъркелите си бяха вътре и тракаха с клюнове. От Бьом нямаше и следа.

Отправих се към къщата на пазача, когото открих пред телевизора му.

– Бьом? Завчера беше тук. Извадихме стълбата. (Припомних си адската машина, с която орнитологът стигаше до гнездото – древна и проядена от червеи пожарникарска стълба.) Но оттогава не съм го виждал. – Човекът сви рамене и добави: – Тук Бьом си е у дома. Идва и си отива, когато реши.

Някаква неясна интуиция ме накара да попитам:

– Можете ли да я извадите пак?

– Кое?

– Стълбата.

Тръгнахме във виелицата. Пазачът вървеше мълчаливо. Явно не оценяваше идеята ми. Стълбата ми се стори по-опасна от всякога. Разгънах я с помощта на пазача и внимателно започнах да се изкачвам. Десет метра. От височината и вятъра очите ми се замъглиха. Петнайсет метра. Дървото беше влажно и подметките ми се плъзгаха по стъпалата. Погледнах нагоре. Гнездото беше съвсем близо. Затаих дъх и преодолях последните стъпала, опирайки се на клоните. Стреснати от появата ми, щъркелите отлетяха. В първия момент видях само размахани крила, после започна кошмарът.

Бьом беше вътре. Лежеше в гигантското гнездо по гръб с отворена уста. Под разкопчаната му риза се виждаше изцапаният му с пръст бял корем. От очите му бяха останали само две празни и кървящи кухини.

Не знам дали щъркелите носят бебета, но със сигурност знаят как да се оправят с трупове.

2

В три часа сутринта чаках в малката болница в Монтро. Пазачът бе изпаднал в шок и остана в изкуственото село. Аз също не се чувствах във форма. Досега не бях виждал труп. Като за първи труп, Бьом си го биваше. Птиците бяха изкълвали част от езика му. По корема и хълбоците му имаше рани, разкъсвания, дълбоки драскотини. С течение на времето щяха да го оглозгат до кости.

„Знаете, че щъркелите са плътоядни, нали?“ – ми бе казал Бьом. Сега вече нямаше вероятност да го забравя.

Докато пожарникарите сваляха тялото, бях наблюдавал действията им, без да продумам и, признавам, без да изпитвам каквото и да било. Само някакво чувство за отсъствие, сякаш всичко това се случваше другиму.

Сега чаках. И си мислех за последните месеци от съществуването ми – два месеца, изпълнени с птици, които сега щяха да приключат с погребение.

По онова време бях напълно приличен млад човек. На трийсет и три години защитих докторат по история, резултат от осемгодишно изследване на „понятието за култура у Освалд Шпенглер“. Когато завърших този труд от близо хиляда страници без никаква практическа стойност, имах само една мисъл: да забравя учението. Бях уморен от книги, музеи, филми. Уморен да съществувам чрез химерите на изкуството и науката. Исках да действам, да живея истински.

Познавах млади лекари, които се бяха насочили към хуманитарната помощ, адвокати, обиколили Индия и вкусили от мистицизма ѝ, преди да се отдадат на кариерата си. Аз не се готвех за определена професия и няхах вкус към екзотиката, нито към чуждото страдание. Тогава осиновилото ме семейство за пореден път ми се притече на помощ. „За пореден път“, защото, откакто преди двайсет и пет години брат ми и родителите ми загинаха при злополука, бившият дипломат и съпругата му ми осигуряваха всичко, от което се нуждаех: първо бавачка, после достатъчно пари.

Та Жорж и Нели Бреслер ми предложиха да ме свържат с швейцарския им приятел Макс Бьом, който търсел такъв като мен. „Като мен

ли?“ – попитах, записвайки адреса. Отговориха ми, че ставало дума само за няколко месеца, след което щели да ми потърсят истинска работа.

След това нещата приеха неочакван обрат и първата ми среща с Макс Бьом се е запечатала с подробности в паметта ми.

През въпросния ден, 17 май 1991 година, към четири часа следобед се озовах пред къща с масивна дървена врата на улица Лак номер 3 в Монtringy. Позвъних. Изтече цяла минута, преди един мъж на около шейсет години да ми отвори и да попита широко усмихнат: „Луи Антиош?“ Кимнах и влязох у Макс Бьом.

В антрето домакинът дръпна една завеса и ми направи знак да го последвам надолу по вътрешните стълби до стая с белосани стени, в която имаше само едно дъбово бюро и върху него пишеща машина и документи. На стената висяха карти на Европа и Африка и многобройни графики на птици. Седнах. Бьом ми предложи чай. Приех с удоволствие – пия само чай. Бьом извади термос, чаши, захар и лимон. Докато сервираше, го разгледах по-внимателно.

Беше дребен и набит с късо подстригани съвършено бели коси. Бели мустаци пресичаха кръглото му лице. Имаше навъсен и заедно с това странно добродушен вид. Очите му като че ли непрекъснато се усмихваха.

Поднесе чая, седна, скръсти ръце и започна:

– Значи вие сте роднина на старите ми приятели Бреслер.

– Осиновен съм от тях.

– Винаги съм мислил, че нямат деца.

– Наистина нямат. Искам да кажа, родни деца. Истинските ми родители им бяха близки приятели. Когато бях на седем години, майка ми, баща ми и брат ми загинаха при пожар. Тогава Жорж и Нели ме осиновиха.

– Нели ми каза, че сте много способен млад човек.

– Боя се, че е преувеличила. (Отворих чантата си.) Нося ви автобиография.

Бьом не пое листа.

– Имам пълно доверие в преценката на Нели. Тя спомена ли за „мисията“ ви? Каза ли ви, че става дума за нещо много необичайно?

– Нищо не ми каза.

Бьом помълча и ме загледа, сякаш дебнеше реакциите ми.

– На моята възраст човек запълва времето си с каквото може. Аз особено се привързах към някои същества.

– За какво става дума? – попитах.

– Не за хора.

Бьом отново замълча. Явно му харесваше да ме държи в напрежение. Накрая прошепна:

– Става дума за щъркели.

– Щъркели?

– Виждате ли, винаги съм бил природолюбител, а от птици се интересувам от четирийсет години. Като млад прекарвах часове в гората. Бях влюбен в белия щъркел. Той е фантастична прелетна птица, която всяка година изминава двайсет хиляди километра. Когато през есента щъркелите отлитаха към Африка, в сърцето си и аз заминавах с тях. По-късно избрах работа, която ми позволяваше да пътувам и да ги следвам. Аз съм пенсиониран инженер, господин Антиош, и през целия си живот съм гледал да работя на обекти в Средния Изток и в Африка, на пътя на щъркелите. Сега не мърдам оттук, но продължавам да изучавам миграцията. Написал съм няколко книги на тази тема.

– Нищо не разбирам от щъркели. Какво очаквате от мен?

– Ще стигна и дотам. (Бьом отпи от чая си.) Откакто съм се пенсионирал, тук, в Монтрьо, щъркелите се чувстват чудесно. Всяка пролет двойките се връщат и се настаняват в гнездото си. Точни са като хронометър. Само че тази година източните щъркели не се завърнаха.

– Какво искате да кажете?

– От седемстотинте двойки, преброени в Германия и Полша, само петдесетина са се появили през март и април. Изчаках няколко седмици. Дори отидох на място. Но това е положението. Птиците не са се завърнали.

Орнитологът изведнъж сякаш се състари. Попитах:

– Имате ли някакво обяснение?

– Възможно е да става дума за екологическа катастрофа. Или за нов инсектицид. Но това са само предположения. А на мен ми трябват факти.

– Как мога да ви помогна?

– През август десетки щъркели ще отлетят по пътя си както всяка година. Искам да тръгнете след тях. Да минете точно по техния маршрут. Да видите какви трудности срещат. Да разпитвате местните хора, полицаите, орнитолозите. Искам да откриете защо ги няма щъркелите.

Бях поразен.

– Но вие сте много по-квалифициран от мен...

– Заклел съм се да не стъпвам в Африка. А и съм на петдесет и седем години. Сърцето ми е слабо.

– Нямате ли помощник, някой млад орнитолог?

– Не обичам специалистите. Трябва ми човек без предразсъдъци, без много знания, непредубеден. Приемате ли?

– Приемам – отвърнах, без да се колебая. – Кога тръгвам?

– С щъркелите, в края на август. Пътуването ще трае около два месеца. През октомври птиците ще бъдат в Судан. Ако има да става нещо, то ще стане преди това. В противен случай просто се прибирате и загадката си остава неразрешена. Ще получавате петнайсет хиляди франка месечно, плюс разноските. Ще ви плаща нашата асоциация – Асоциацията за закрила на европейския щъркел. Не сме много богати, но съм предвидил най-добрите условия за пътуване – първа класа в самолетите, коли под наем, удобни хотели. Първата сума ще получите в средата на август заедно със самолетните билети и резервациите. Устройва ли ви?

– Напълно. Но кажете ми, моля ви, как се запознахте със семейство Бреслер?

– Запознахме се през 87-а в Мец, на един колоквиум на орнитолози. Темата беше „Застрашеният щъркел в Западна Европа“. Жорж също направи интересно изказване за сивите жерави.

По-късно Макс Бьом ме разходи из Швейцария и ми показа огражденията, в които отглеждаше щъркели. Бяха питомни птици, чиито малки щях да следвам през август. По пътя орнитологът ми обясни, че маршрутът на птиците е приблизително известен, а и те не прелитат повече от сто километра дневно. Освен това всяка пролет Бьом поставял на краката на щъркелчетата пръстен, върху който били изписани датата на раждането им и идентификационният им номер. Така че вечер, въоръжен с бинокъл, човек можел да види „своите“ птици. Бьом си кореспондирал с орнитолози от всички страни, които щели да ми помогнат и да отговорят на въпросите ми. Нямало съмнение, че при тези условия ще успее да открия какво се е случило през пролетта.

След три месеца, на 17 август, Макс Бьом ми позвъни по телефона. Беше превъзбуден. Връщаше се от Германия, където се очаквало щъркелите всеки момент да отлетят. Каза ми, че е захранил банковата ми сметка с петдесет хиляди франка (две заплати и необходимото за първите разноски) и че ми е изпратил самолетните билети, ваучерите за коли под наем и списъка на хотелските резервации. Имало и билет Париж-Лозана. Орнитологът искаше да се видим за последен път, за да уточним подробностите по проекта.

Така на 19 август в 7 часа сутринта тръгнах на път, натоварен с пътеводители, визи и лекарства. Бях взел само крайно необходимото. Всичките ми вещи, включително лаптопът, се събираха в средно голям куфар и малка раница. Всичко бе в ред. Затова пък в сърцето ми цареше хаос: надежда, възбуда, страх – нямах представа какво ме очаква.

3

Днес всичко свърши, преди да е започнало. Макс Бьом никога няма да узнае защо са изчезнали щъркелите му. Нито пък аз. Защото със смъртта му приключваше и анкетата ми. Щях да върна парите на асоциацията и да се прибера при книгите си.

И все пак седях в болницата и чаках. Чаках пристигането на федералния инспектор и резултата от аутопсията. Защото имаше аутопсия. Дежурният лекар я бе започнал веднага след като получи разрешение от полицията – Макс Бьом явно нямаше семейство. Какво му се бе случило? Сърдечна криза? Или щъркелите го бяха нападнали? Въпросът заслужаваше отговор.

– Вие ли сте Луи Антиош?

Не бях забелязал човека, който сега седеше до мен. Не беше бръснат и все още гледаше сънливо.

– Да. Вие от полицията ли сте?

– Инспектор Дюмаз. Бях дежурен през нощта. Вие ли го намерихте?

– Да.

– Как изглеждаше?

– Мъртъв.

Дюмаз сви рамене и извади бележник.

– При какви обстоятелства го намерихте?

Разказах му. Той си водеше бележки. После попита:

– Французин ли сте?

– Да. Живея в Париж.

Записа си точния ми адрес.

– Отдавна ли познавате Макс Бьом?

– Не.

– В какви отношения бяхте?

Реших да излъжа.

– Аз съм орнитолог любител. Смятахме да организираме

образователен семинар за различни птици.

- Какви по-точно?
- Главно за белия щъркел.
- Каква ви е професията?
- Току-що се дипломирах.
- По какво? Орнитология?
- Не. История, философия.
- И на колко години сте?
- На трийсет и две.

Инспекторът подсвирна.

– Имали сте късмет, че сте могли да се отдавате на страстта си толкова дълго. Аз съм на вашата възраст, а от тринайсет години работя в полицията.

- Историята не ме влече – казах.

Дюмаз замислено се усмихна.

- И моята работа не ме влече, уверявам ви.

Замълча, после попита:

- Според вас, откога е бил мъртъв Макс Бьом?

– От онзи ден. Вечерта на седемнайсети пазачът го е видял да се качва в гнездото и не го е видял да слиза.

- Как смятате, от какво е умрял?

– Нямам представа. Може би от сърдечна криза. Щъркелите бяха започнали... да се хранят с него.

- Видях тялото преди аутопсията. Имате ли нещо да добавите?

– Не.

– Ще трябва да подпишете показанията си в управлението. Ето ви адреса. (Дюмаз въздъхна.) Ще се вдигне шум около тази смърт. Бьом беше знаменитост. Сигурно знаете, че той отново завъди щъркели в Швейцария. Тук ние държим на тези неща.

Появи се възрастна дребна брюнетка с бяла престилка, изцапана с кръв, и кой знае защо с обувки на високи токове, които потракваха по мозайката. Дъхът ѝ миришеше на цигари.

- Вие за Бьом ли сте?

Изправихме се.

– Това е Луи Антиош, приятел на Макс Бьом. Той е открил тялото. Аз съм инспектор Дюмаз от федералната полиция.

– Катрин Варел, сърдечен хирург. Аутопсията продължи дълго. Случаят беше по-сложен от очакваното. Преди всичко заради раните. Май са го намерили в щъркелово гнездо. Какво е правел там, за Бога?

– Макс Бьом беше орнитолог – обясни Дюмаз. – Чудно ми е, че не го познавате. Беше много известен. Закриляше щъркелите в Швейцария.

– Аха – неубедено каза жената.

Извади пакет цигари и запали една. Забелязах табелата, която забраняваше пушенето, и разбрах, че тази жена не е швейцарка. Тя подхвана:

– Да се върнем на аутопсията. Въпреки всички рани, ясно е, че мъжът е починал от инфаркт вечерта на 17 август, около осем часа. Но има нещо изненадващо. Знаехте ли, че Бьом е бил с присадено сърце?

Дюмаз ми хвърли въпросителен поглед. Лекарката продължи:

– Извикаха ме, когато екипът открил характерния дълъг белег. Няма съмнение, че е извършена трансплантация. Явно преди доста години, но организмът е понесъл органа забележително добре. Обикновено върху присадено сърце се откриват множество белезникави белези, които съответстват на точките на отхвърляне, с други думи на некротизирани мускулни клетки. Така че трансплантацията е крайно интересна. Освен това, доколкото мога да съдя, е извършена много професионално. А Макс Бьом – вече проверих – не е бил наблюдаван от тукашен кардиолог. Ето ви една малка мистерия за разгадаване, господа. Колкото до причината за смъртта – нищо оригинално. Най-обикновен инфаркт на миокарда, настъпил преди около петдесет часа и причинен вероятно от усилието на изкачването. Ако това може да ви утеши, Бьом не се е мъчил.

– Какво искате да кажете? – попитах.

– Присаденото сърце не е свързано с приемната нервна система. Сърдечната криза не причинява болка. Макс Бьом не е усетил, че умира. Това е, господа. (Тя се обърна към мен.) Вие ли ще се погрижите за погребението?

Поколебах се.

– За съжаление налага ми се да отпътувам...

– Добре – отсече тя. – Ще го уредим. Смъртният акт ще е готов към обяд. Ще ми отделите ли минутка, инспекторе?

Двамата се отдалечиха. Но не толкова, че да не чуя как жената промълви: „Има един проблем...“

4

Навън зората заливаше със сива светлина заспалите улици.

Прекоших Монтьо, без да спирам на червено, и се отправих към къщата на Бьом. Не знам защо, но перспективата, че ще разследват смъртта на орнитолога, ме плашеше. Исках да унищожа всички документи, свързани с мен, и тайно да върна парите на асоциацията, без да намесвам полицията.

Паркирах на стотина метра от къщата. Отворих вратата с помощта на пластмасова карта, която плъзнах между бравата и касата, и проникнах в дома на Бьом. Слязох в кабинета в подземието и веднага попаднах на папката с надпис: „Луи Антиош“. В нея бяха прибрали документът за банковия превод, фактурите за самолетните билети и договорите за наемане на коли. Прочетох и какво бе записал Бьом за мен след разговора си с Нели Бреслер.

Луи Антиош. Трийсет и две години. Осиновен от Бреслерови на десетгодишна възраст. Интелигентен, блестящ, чувствителен. Но бездеен и разочарован. Да се отнасям с него внимателно. Все още не се е съвзел от травмите си. Частична амнезия.

Значи за Бреслерови след толкова години аз все още си оставах клиничен случай. Обърнах листа – нямаше друго. Нели не бе казала нищо конкретно за драмата на произхода ми. Толкова по-добре. Взех папката и продължих да търся. В едно от чекмеджетата намерих папка „Щъркели“ подобна на онази, която Бьом бе приготвил за мен – с адресите на хората, с които да се свържа, и с най-разнообразна информация. Взех и нея.

Време беше да си тръгвам. Но воден от някакво неясно любопитство, продължих да ровя. В една висока метална картотека открих хиляди многоцветни фишове, посветени на птиците. Бьом ми бе обяснил тайната на цветовете: червено – женски екземпляр; синьо – мъжки; зелено – прелетна птица; розово – ударена от ток; жълто – болест; черно – смърт...

Хрумна ми нещо. Извадих списъка на изчезналите щъркели и потърсих фишовете им в картотеката. Установих само, че всички са над седемгодишни възрастни птици. Взех и фишовете. Все още подтикван от непреодолимо любопитство, претърсих цялото бюро. Трябваше ми медицинското му досие. Къде бе правена операцията му? Кой го бе оперирал? Не намерих нищо.

Влязох в малката стаичка до кабинета. Тук Макс Бьом заваряваше пръстените и държеше орнитоложките си пособия: бинокли,

фотографски филтри, множество пръстени, както и хирургически инструменти, спринцовки, бинтове, шини. Явно Бьом си бе играл и на ветеринар.

Оставих всичко както си беше и се качих на партера. Бързо разгледах дневната, гостната, кухнята. Нямаше нищо интересно. Качих се на етажа – там имаше три спални. И тук не открих нищо, освен снимки на жена в един шкаф, правени вероятно през шейсетте години. Дребна, около четирийсетгодишна, на фона на тропически пейзаж. Сигурно госпожа Бьом.

Отново слязох на партера. Седнах на един от подиумите, неизвестно защо издигнати в четирите краища на дневната. Много неща липсваха в този дом: медицинското досие на Макс Бьом (човек с присадено сърце би трябвало да притежава множество рецепти, снимки, електрокардиограми...), класическите сувенири от пътуванията му – африкански украшения, ориенталски килими, ловни трофеи, следите от професионалния му живот – нямаше дори документ за пенсиониране, да не говорим за банкови извлечения или данъчни известия. Ако бе искал да зачеркне миналото си, Бьом щеше да направи точно това. И все пак, би трябвало някъде тук да има скривалище.

Погледнах часовника си: седем и четвърт. Ако ще има разследване, полицията скоро ще е тук, ако не за друго, то поне за да запечати вратите. Отправих се към изхода. Отворих вратата, после внезапно се сетих за подиумите – те бяха идеалното скривалище. Върнах се и започнах да почуквам по стените им. Звънтяха на кухо. Бързо слязох в мазето и взех от малката стаичка необходимите ми инструменти. След двайсет минути бях разковал втория подиум и извадил от него три големи запечатани плика.

Отнесох ги в колата си и се отправих към хълмовете над Монtring, където исках да ги разгледам на спокойствие. Спрях в една гора и с треперещи ръце разпечатах първия плик.

Той съдържаше медицинското досие на Ирен Бьом, по баща Фогел, родена в Женева през 1942 г. Починала от рак през август 1977 г. в болницата „Белвю“ в Лозана. В папката имаше само няколко рентгенови снимки, диаграми и рецепти, смъртен акт, телеграма до Макс Бьом и съболезнователно писмо от д-р Лирбаум, лекуващ лекар на Ирен. Разгледах малкия плик. Върху него бе изписан адресът на Макс Бьом от 1977 г.: авеню Бокаса, № 66, Банги, Централноафриканска република. Сърцето ми бясно заби. Това бе последният африкански адрес на Бьом. Централноафриканската република, печално известна с лудостта на тиранина

Бокаса. Знойната и влажна джунгла в сърцето на Африка – и в сърцето на моето минало. В папката имаше и още снимки на съпругата, както и снимка на Макс Бьом с около тринайсетгодишно момче, чието родство с орнитолога не будеше съмнение. Снимките явно бяха от същия период – седемдесетте години. Семейството в пълен състав: майката, бащата, синът. Но защо Бьом бе скрил тези банални образи в подиума на дневната си?

Вторият плик съдържаше само рентгенова снимка на гръден кош без дата, без име, без коментар. Но с ясно очертан образ на сърце, в чиито център се открояваше малко светло петно. Не можеше да се разбере дали става дума за несъвършенство на образа или за съсирек „вътре“ в органа. Сетих се за трансплантацията на Бьом. На снимката очевидно бе едно от сърцата му. Но кое – първото или второто?

Накрая отворих и третия плик и замръзнах на място. Пред очите ми се разкри най-жестоката гледка, която ми бе съдено да видя. Черно-бели снимки на нещо като кланица за хора с детски трупове, овесени на куки – кукли от плът с кървави чукани вместо ръце и крака; лица с разкъсани устни и празни очни кухини; разпръснати из помещението крайници; натъркаляни върху дълги маси кафеникави глави с отворени сухи очи. Всички без изключение от черната раса.

Това отвратително място не беше случайно. Стените бяха покрити с бели плочки като на клиника или морга, тук-там проблясваха хирургически инструменти. Бе по-скоро зловеща лаборатория или зала за мъчения. Тайна бърлога на чудовище, което се отдава на извратената си страст. Какви бяха тези трупове? Кой бе вършил тези ужаси и защо?

Затворих пликовете и се заклев никога повече да не ги отворям. Запалих колата и тръгнах към Монтро с насълзени очи.

5

Насочих се към центъра на града, после отбих към езерото. Оставих колата на паркинга пред хотел „Терас“. Настаних се в градината на хотела, срещу езерото. След няколко минути се появи и келнерът. Поръчах си силен китайски чай и се опитах да размисля. Смъртта на Бьом. Загадката със сърцето му. Ужасяващите снимки. Беше прекалено много за абсолюент, тръгнал по следите на щъркелите.

– Последна разходка преди отпътуването?

Обърнах се. Този път инспектор Дюмаз беше гладко обръснат.

– Как ме намерихте?

– Не беше трудно. Вие всички идвате тук. Като че ли всички улици на Монтрьо водят към езерото.

– Кои „ние“?

– Посетителите. Туристите. Тук е много романтично. Усеща се полъхът на вечността. Сякаш си в „Новата Елоиза“ на Жан-Жак Русо. Ще ви издам една тайна – писнало ми е от тези клишетата. Мен ако питате, и на останалите швейцарци им е писнало.

Усмигнах се.

– Изведнъж станахте циничен. Ще пиете ли нещо?

– Кафе. Силно.

Повиках сервитьора и му поръчах еспreso. Дюмаз се настани до мен, сложи си очила за слънце и мълчаливо зачака. Когато кафето пристигна, той го изпи на един дъх и въздъхна.

– Не съм сядал, откакто се разделихме с вас. Като излязох от болницата, минах през къщи да се преоблека, след това отидох в управление то да запиша показанията ви. Нося ги. Можете да ги подпишете тук. После реших да отскоча до Макс Бьом. Това, което открих там, ме накара да завъртя няколко шайби. За половин час получих отговор на всичките си въпроси. И ето ме тук.

– Резултат?

– Ами няма резултат.

– Не разбирам.

Дюмаз се облегна на масичката.

– Нали ви казах, Макс Бьом беше знаменитост. Затова ни е необходима ясна и безобидна смърт.

– А случаят не е ли такъв?

– И да, и не. Като се изключи необичайното място, в смъртта няма нищо необикновено. Сърдечна криза. Неоспорима. Но останалото някак не се връзва. А не бих искал да помрачавам спомена за един велик човек.

– Дали не бихте ми казали кое не се връзва?

– По-скоро вие ще ми кажете.

– Какво имате предвид?

– Каква бе истинската причина за посещението ви у Бьом?

– Вече ви я казах.

– Излъгахте ме. Проверих. Имам доказателства, че лъжете.

Не отговорих. Дюмаз продължи:

– Когато влязох в къщата на Бьом, установих, че някой ме е

изпреварил. Дори мога да твърдя, че е бил там минути преди мен. Обадих се в Екологическия резерват, където Бьом има друг кабинет. Човек като него би трябвало да пази някои документи в два екземпляра. Секретарката беше така добра да се поогледа, откри някакво неправдоподобно досие за изчезнали щъркели и ми го изпрати по факса. После се обадих в банката на Бьом и научих, че е превел голяма сума пари. Имам името, адреса и номера на сметката на получателя.

– Значи всъщност имате резултат.

Дюмаз се усмихна и свали очилата си.

– Имам идея. Мисля, че сте изпаднали в паника. Смъртта на Бьом не е толкова проста. Ще има разследване. А вие сте получили голяма сума от него за специфична задача и необяснимо защо сте се уплашили. Проникнали сте в дома му и сте откраднали досието си, за да заличите следите от отношенията ви. Не ви подозирам в желание да задържите парите. Сигурно смятате да ги върнете. Но кражбата с взлом е тежко провинение.

Помислих си за трите плика и бързо отговорих:

– Инспекторе, работата, за която ме нае Макс Бьом, е свързана изключително с щъркелите. И в това няма нищо подозрително. А парите ще върна на асоциацията, която...

– Всъщност няма асоциация в смисъла, който влагате в тази дума. Бьом е работил сам и е бил единствен член на асоциацията за закрила на европейските щъркели. Плащал е на няколко служители, наемал е офиси. Но не е имал нужда от парите на другите. Бьом е бил много богат.

Занемях от изненада. Дюмаз продължи:

– В личната му сметка има повече от сто хиляди швейцарски франка. А някъде трябва да има и други сметки. В някой момент от живота си орнитологът се е занимавал с нещо изключително доходно.

– Какво смятате да правите?

– Засега нищо. Човекът е мъртъв, не ни е известно да има семейство. Сигурен съм, че е завещал богатството си на някоя международна организация за защита на природата от рода на „Грийнпийс“. Така че случаят е приключен. И все пак бих искал да се поровя в тази история. Необходима ми е помощта ви.

– Моята помощ?

– Намерихте ли нещо у Бьом сутринта?

Трите плика отново се появиха в съзнанието ми.

– Освен досието ми, нищо друго.

Дюмаз недоверчиво се усмихна. После стана и каза:

– Да се поразходим.

Тръгнахме покрай брега.

– Да допуснем, че нищо не сте намерили – подзе той. – В края на краищата човекът е бил недоверчив. Аз също се поразрових сутринта, но не открих кой знае какво. Нито за миналото му, нито за тайнствената му сърдечна операция. Нали си спомняте – трансплантацията. Още една загадка. Знаете ли какво ми каза д-р Варел? В присаденото сърце на Бьом има някакъв странен елемент. Нещо, което не би трябвало да е там. Миниатюрна капсула от титан – металът, от който правят някои протези – е прикрепена към върха на органа. Обикновено върху присаденото сърце се поставя клип. Така по-лесно се извършват биопсии. Но тук не става дума за това. Според д-р Варел капсулата не служи за нищо.

Сетих се за бялото петно върху рентгеновата снимка. Значи това бе второто сърце. Попитах:

– С какво мога да ви бъда полезен, инспекторе?

– Бьом ви е платил, за да проследите миграцията на щъркелите. Смятате ли да го направите?

– Не. Ще върна парите. Щъркелите може да са решили да напуснат Швейцария или Германия, или да ги е издухал някой гигантски тайфун. Нищо не мога да направя. А и ми е безразлично.

– Жалко. Пътуването ви би било много полезно. Опитвам се да проследя кариерата на Макс Бьом. Ако заминете, бихме могли да разберем какво е правил в Африка и Близкия Изток.

– Как по-точно?

– Ще работим заедно. Аз – тук. Вие – там. Аз ще проуча произхода на богатството му, операцията му. Ще открия датите и обектите, на които е работил. Вие ще тръгнете по следите на щъркелите, които съвпадат с неговите. Ще поддържае връзка. За няколко седмици ще разнищим целия живот на Бьом. Тайните му, добрите му дела, далаверите му.

– Далавери?

– Казвам го просто така. Нямам нищо предвид.

– И какво ще спечеля аз?

– Едно приятно пътуване. Ще подпишем показанията ви и ще ги забравим.

– А вие какво ще спечелите?

– Много неща. При всяко положение по-вълнуващи от откраднати пътни чекове и изгубени кучета. През август във всекидневието в Монтрьо няма нищо забележително, господин Антиош. Сутринта не ви

повярвах за следването ви. Човек не прекарва десет години от живота си, занимавайки се с нещо, което не го въодушевява. Но аз също ви излъгах – обожавам работата си. Само че тя не ми отговаря с взаимност. Дните ми са изпълнени със скука. Ще ми се да поработя по нещо интересно. Съдбата на Бьом ни предлага фантастичен предмет на разследване, което можем да извършим заедно. Подобна загадка би трябвало да съблазни духа ви на интелектуалец. Размислете.

– Засега смятам да се прибера във Франция. Ще ви се обадя оттам. Показанията ми могат да почакаат ден-два, нали?

Инспекторът се усмихна и кимна. Придружи ме до колата и ми протегна ръка за сбогом. Не я поех. Влязох в колата. Дюмаз отново се усмихна и задържа вратата.

– Може ли да ви задам един недискретен въпрос?

Кимнах.

– Какво се е случило с ръцете ви?

Въпросът ме свари неподготвен. Погледнах деформираните си пръсти, чиято кожа бе обсипана с малки белези, и свих рамене.

– Нещастен случай в детството ми. Живеех у бавачката ми, която се занимаваше с боядисване. Един ден легенчето с киселина се изсипало върху ръцете ми. Само това знам. Шокът и болката са изличили спомена.

Затръшнах вратата. Дюмаз ме изгледа, после попита:

– Тези белези имат ли нещо общо със злополуката, в която са загинали родителите ви?

– Откъде знаете за злополуката?

– От досието на Бьом.

Запалих мотора и се отправих към Лозана.

Скоро забелязах покрай осветеното от слънцето поле бели и черни петна. Паркирах колата и предпазливо се приближих. Щъркелите. На златистата светлина мекото им оперение блестеше като коприна. Спомних се как Бьом ми представяше питомците си, как нежно им говореше. И как, когато се върнахме в кабинета му, ми каза: „Надявам се добре да сте ме разбрали, Луи. На всяка цена трябва да откриете защо изчезват щъркелите ми. Това е въпрос на живот или на смърт!“ Лицето му се бе превърнало в бяла, безизразна маска. Нямаше съмнение, че Бьом умира от страх.

На гарата в Лозана пристигнах по обяд. Високоскоростният влак за Париж тръгна след двамаз минути. Влязох в една телефонна кабина в чакалнята и по навик проверих телефонния си секретар. Имаше

съобщение от Улрих Вагнер, германски биолог, с когото се бях срещнал предишния месец, докато се подготвях за орнитоложката си експедиция. Улрих и екипът му възнамеряваха да проследят миграцията на щъркелите чрез спътник. Предложиха ми да ползвам техните данни. Това щеше да ми спести търченето подир миниатюрните пръстени. Съобщението гласеше: „Готово, Луи! Те отлитат! Системата действа чудесно. Обаждайте ми се. Ще ви давам номерата на щъркелите и местоположението им. Успех.“

Птиците явно не искаха да ме пуснат. Погледнах часовника си и се отправих към стоянката на такситата. Този път тръгнах към летището.

II. СОФИЯ

6

Взех самолета от Лозана за Виена, наех кола от виенското летище и към края на деня бях в Братислава.

Макс Бьом ми бе казал, че този град е първият ми етап. Щъркелите от Германия и Полша всяка година минаваха през областта. Оттук можех да ги наблюдавам, ползвайки информацията на Вагнер. Освен това разполагах с името и адреса на словашкия орнитолог Жоро Грибински, който говорел френски.

Братислава е голям сив и безличен град, набразден от дълги булеварди, по които се движат малки червени и пастелно сини коли с очевидното намерение да уморят всичко наоколо с черните си задушливи газове. Независимо от тежката атмосфера, подсилена от лятната горещина, аз попивах всяка подробност, която забелязвах. Смъртта на Бьом ми изглеждаше отдалечена на светлинни години.

В бележките си Бьом обясняваше, че Жоро Грибински е шофьор на такси на централната братиславска гара. Лесно открих стоянката. Шофьорите на шкоди и трабанти ме уведомиха, че Жоро работи до деветнайсет часа. Посъветвах ме да го изчакам в малкото кафене срещу гарата. Седнах на една маса на тротоара, поръчах си чай и помолих сервитьора да ме предупреди, щом забележи Жоро. Бях доволен, че съм далеч от предишния си живот. В Париж живеех в голям апартамент на четвъртия етаж в сграда на булевард Распай. Използвах само три от шестте стаи – дневната, спалнята и кабинета. Но обичах да се разхождам из празното и тихо жилище. То ми бе подарено от осиновителите ми. Още един техен щедър жест, който ми улесняваше съществуването, без да пробуди у мен и най-малката признателност. Ненавиждах двамата старци.

В моите очи те бяха просто анонимни буржоа, които бяха над мен, но от разстояние. За двайсет и пет години бях получил от тях само няколко писма и ги бях виждал четири-пет пъти. Държаха се като хора, които са обещали на родителите ми да се грижат за мен и изпълняват дълга си чрез подаръци и чекове. Отдавна вече не очаквах каквато и да е проява на нежност от тяхна страна. Бях ги зачеркнал, като се ползвах от парите им със скрита горчивина.

За последен път ги видях през 1982 година, когато ми връчиха ключа от апартамента. Бреслерови бяха невзрачна двойка. Петдесетгодишната Нели, дребна и суха, носеше синкави перуки и бе пияна от сутрин до вечер. Жорж, бивш посланик на Франция и приятел на Андре Жид и Валери Ларбо, предпочиташе компанията на своите сиви жерави пред тази на човешките същества.

Самият аз живеях самотно. Нямах жена, нито приятели, никъде не ходех. Във възрастта, когато хората прекарват времето си по купони, аз водех аскетично съществуване, отдадено на учението.

Единствената ми страст бяха дрехите. Винаги ми е било трудно да опиша външния си вид. Лицето ми е някак смесено: от една страна фини преждевременни бръчици, изпъкнали скули и високо чело, от друга – увиснали клепачи, едър нос и четвъртита брадичка. И тялото ми е таково – високо и елегантно и заедно с това набито и мускулесто. Затова особено държах на облеклото си. Винаги носех сака със строга кройка и панталони с безупречни ръбове. Но пък си позволявах известна дързост в цветовете и мотивите. Изпипвах всяка подробност. Бях от мъжете, които смятат, че носенето на червена риза или на сако с пет копчета е акт от първостепенно значение. Всичко това сега ми изглеждаше толкова далеч!

В седем и половина вечерта пред мен застана дребен мъж.

– Луи Антиош?

Станах, за да го поздравя, но не извадих ръцете си от джобовете. Впрочем мъжът не ми подаде ръка.

– Жоро Грибински, предполагам?

Той навъсено кимна. Трябва да беше около петдесетгодишен. Носеше жалки дрехи, но нищо не можеше да прикрие блестящите му очи, гордата извивка на устните, благородството на чертите и жестовете му.

Обясних му защо съм в Братислава. Лицето му просветна. Разказа ми, че от повече от двайсет години наблюдава белите щъркели и познава всяко кътче в областта, където могат да се срещнат. На мой ред го информирах за спътника, който щеше да ги локализира.

– Нямам нужда от спътник, за да откроя щъркелите. Елате – каза ми той.

Качихме се в шкодата му и потеглихме. Прекосихме вонящи индустриални зони, минахме покрай засети с пшеница и царевица нивя, накрая поехме по каменист черен път, за да стигнем до брега на лагуна със спокойни зелени води. Видяхме чапли, жерави, кани, но не и черно-бели птици. Жоро се намръщи. Отсъствието на щъркелите изглеждаше

необичайно. Седнахме на земята и зачакахме. Попитах го:

– Слагате ли пръстени на щъркелите?

– Не, защо? За какво им са? Знам къде гнездят и толкова. Всяка година всеки щъркел се завръща в гнездото си. С математическа точност.

– По време на миграцията виждате ли опръстени птици?

– Разбира се. Дори си записвам номерата им. Както и мястото, деня, часа. Плащат ми за това. Един швейцарец.

– Макс Бьом?

– Точно.

Орнитологът не ми беше казал, че Жоро е един от „часовоите“ му.

– Откога ви плаща?

– От десетина години.

– Защо прави това според вас?

– Защото е луд.

Жоро повтори: „Луд е“, като завъртя показалец на слепоочието си.

– През пролетта, когато щъркелите се завръщат, Бьом ми се обажда всеки ден: „Мина ли еди-кой си номер? А еди-кой си?“ Не е на себе си в такива моменти. През май, когато всички птици преминат оттук, най-после се успокоява и повече не ми се обажда. Тази година беше ужасно. Почти нито един щъркел не се завърна. Мислех, че ще получи удар. Както и да е. Плащат ми и аз върша работата.

Жоро ми вдъхваше доверие. Обясних му, че и аз работя за Макс Бьом, без да му казвам, че швейцарецът е мъртъв. Това ни посближи. За Жоро аз бях французин, човек от Запада, следователно богат и достоен за презрение, фактът, че работим за един и същи човек, го освободи от комплексите му и той започна да ми говори на „ти“. Извадих снимките на щъркелите и го попитах:

– Имаш ли представа къде са изчезнали?

– Само един вид щъркели изчезнаха.

– Какъв вид?

– Само опръстените щъркели. И по-специално онези, които имаха по два пръстена.

Тази информация беше много важна. Жоро взе фотографиите.

– Гледай. Повечето от тези птици имат по два пръстена на десния крак над ставата. Това значи, че са били залавяни.

– Тоест?

– В Европа слагат пръстен на щъркелчетата, когато още не могат да летят. За да им сложат втори пръстен, трябва да се залови птицата, което значи, че е болна или ранена. Виж тук.

Жоро ми подаде снимката. Виждаха се датите върху двата пръстена: април 1984 и юли 1987. Три години след раждането си този щъркел е бил лекуван от Бьом.

– Изчислил съм го – продължи Жоро. – Шейсет процента от изчезналите щъркели са с два пръстена.

– На какво се дължи това според теб?

Жоро сви рамене.

– Може би има някаква епидемия в Африка, в Израел или в Турция. Може би пръстените им пречат да ловуват свободно. Знам ли.

– Говори ли за това с Бьом?

Но Жоро вече не ме слушаше. Бе залепил бинокъла до очите си и мърмореше:

– Ето, ето, ей там...

Но не бяха щъркели, бяха кани.

Жоро отново седна на земята и остави бинокъла.

– На колко си години?

– На трийсет и две.

– Къде живееш във Франция?

– В Париж.

– А, Париж, Париж... Бьом ти е платил да проследиш щъркелите, така ли?

– Точно така.

– Сладка работа. Мислиш ли, че ще разбереш какво им се е случило?

– Надявам се.

– И аз се надявам. Заради Бьом.

– Бьом е мъртъв, Жоро.

– Мъртъв? Защо ли не се учудвам?

Обясних му как е умрял Бьом. Не изглеждаше много опечален. Освен, разбира се, за заплатата, която вече нямаше да получава. Разказа ми как Бьом дошъл в Братислава и му предложил няколко хиляди чешки крони, за да наблюдава преминаването на щъркелите. После додаде:

– Знаеш ли, че не си първият, който ме разпитва за птиците? През април идваха двама души и ми задаваха същите въпроси.

– Кои бяха?

– Не знам. Но не приличаха на теб. Мисля, че бяха българи. Двама бабаити, един едър и един по-дребен.

– Защо се интересуваха от щъркелите? Орнитолози ли бяха?

– Казаха ми, че са от някаква международна организация, „Единен

свят“ май беше. И че правели екологическа анкета. Изобщо не им повярвах. По-скоро приличаха на шпиони.

„Единен свят“. Името ми говореше нещо. Доколкото си спомнях, тази асоциация се занимаваше с хуманитарна дейност главно в страните, където се водеше война.

– Ти какво им каза?

– Нищо – отвърна Жоро. – И си тръгнаха. Това беше.

– Споменаха ли за Макс Бьом?

– Не. Нямаха вид на орнитолози. А бе ченгета си бяха.

Стояхме край лагуната до девет и половина. Вече беше нощ, а не бяхме видели нито един щъркел. Но научих доста неща. Жоро ме върна в Братиславския хотел „Хилтън“, където имах резервирана стая. Предложих да му запламя за дните, през които ще следим щъркелите. Прие с усмивка. Оставаше само птиците да се появят.

7

През следващите дни Жоро ме взимаше от хотела в пет часа сутринта, напускахме Братислава и пиехме чай на площада на родното му село Саровар. След това поемахме през ливадите и хълмовете. Рядко срещахме щъркели. Понякога към единайсет часа се появяваше голямо ято, което летеше толкова високо в небето, че едва се забелязваше. Стотици черно-бели птици, които кръжаха в лагура, водени от непогрешимия си инстинкт. Учудващото беше, че се движеха по спирала – човек би очаквал да летят по права линия с прибрани криле и насочени нагоре клюнове. Но Бьом ми бе обяснил: „Белият щъркел не лети активно по време на миграцията. Той се рее, като използва топлите въздушни течения.“

Вечер разглеждах данните от спътника, изпратени ми от центъра Аргос: местоположението на всеки щъркел, точната географска ширина и дължина. С помощта на пътна карта лесно проследявах маршрута на птиците. Компютърът ми ги локализираше върху карта на Европа и Африка. Така имах удоволствието да виждам как щъркелите се придвижват по екрана ми.

Имаше два вида щъркели. Тези от Западна Европа минаваха през Испания и Гибралтарския проток, преди да стигнат в Северна Африка и да слязат на юг към Мали, Сенегал, Централна Африка или Конго. Щъркелите от Източна Европа, десет пъти по-многобройни, тръгваха от

Полша, Русия, Германия. Минаваха над Босфора, през Близкия Изток, прекосяваха Суецкия канал и от Египет продължаваха към Судан, Кения и Южноафриканската република.

От двайсет маркирани птици дванайсет бяха поели по източния път, останалите – по западния. Източните щъркели летяха по следния маршрут: Берлин – Дрезден – Полша – Чехословакия – Братислава. Тук ги чаках аз.

През тези дни Швейцария и загадките ѝ като че ли никога не бяха съществували. Но ето че на 23 август получих факс от Ерве Дюмаз – бях му съобщил за заминаването си с уговорката, че се интересувам от щъркелите, а не от миналото на Макс Бьом. За разлика от мен, федералният инспектор изпитваше жив интерес към швейцареца, факсът му беше истински роман, написан в изненадващо приятелски тон.

От: Ерве Дюмаз

До: Луи Антиош, Хотел „Хилтън“, Братислава

Монтрьо, 23 август 1991 г., 20 часа

Драги Луи,

Как протича пътуването ви? Моята работа бързо напредва. За четири дни успях да установя следното.

Макс Бьом е роден през 1934 г. в Монтрьо. Единствен син на двойка антиквари. Следва в Лозана и се дипломира като инженер на двайсет и две години. Три години по-късно, през 1963 г., заминава за Мали, нает от инженерното дружество СОГЕП. Участва в проучванията за осъществяването на проект, свързан със строителството на диги в делтата на Нигер. Политическите смутове в страната го принуждават да се завърне в Швейцария през 1964 г. След това заминава за Египет, където участва, отново за сметка на СОГЕП, в строителството на язовира в Асуан. През 67-а шестдневната война повторно го принуждава да се върне в Швейцария. Година по-късно потегля към Южноафриканската република, където прекарва две години. Този път работи за компанията Де Биърс – световната диамантена империя. Ръководи изграждането на минната инфраструктура. През август 1972 г. се установява в Централноафриканската република. По това време страната се управлява от Жан-Бедел Бокаса.

Бьом става технически съветник на Президента по въпросите на строителството, кафеените плантации, диамантените мини. През 1977 г. следите му се губят в продължение на близо година. Появява се отново в началото на 79-а в Монтрьо – изтощен, съсипан от годините, прекарани в Африка. На 45 години Бьом вече се е отдал изключително на щъркелите си. Всички, с които разговарях, включително бившите му колеги, го описват по един и същи начин: безкомпромисен и жесток човек. Често споменаваха и мааниакалната му страст към птиците.

По отношение на семейството му получих интересна информация. Макс Бьом среща Ирен на 28 годишна възраст, през 1962 г., и веднага се жени за нея. След няколко месеца се ражда синът им Филип. Инженерът е дълбоко привързан към семейството си, което го следва навсякъде. През седемдесетте години обаче Ирен започва често да се връща в Швейцария и все по-малко да стои в Африка, като редовно пише на мъжа си и на сина си. През 1976 г. окончателно се прибира в Монтрьо и на другата година умира от рак. Макс изчезва горе-долу по същото време. Оттук нататък се губят и следите на сина му Филип, тогава на петнайсет години. Дали и той е починал? Или живее в чужбина? Неизвестно.

Относно богатството на Бьом не открих нищо ново. Анализът на личните му сметки и на сметката на асоциацията показва, че Бьом е притежавал близо осемстотин хиляди швейцарски франка. Не открих и следа от кодирана сметка, каквато съществува, сигурен съм. Кога и как е натрупал толкова пари? По време на работата си в чужбина сигурно се е занимавал с незаконен трафик на злато, диаманти, слонова кост... Не са му липсвали възможности. Предполагам, че е бил в комбина с Бокаса. Чакам да ми изпратят материалите от двата процеса срещу диктатора. Може би името на Макс Бьом ще изскочи отнякъде.

Засега голямата загадка си остава трансплантацията. Д-р Катрин Варел поразпита из швейцарските болници, но не откри нищо. Няма следи и във Франция, и изобщо в Европа. Да е правена в Африка? Не е толкова абсурдно, колкото изглежда – за пръв път е било присадено сърце на човек през 1967 г. от Кристиан Барнард в Южноафриканската република. През 68-а Барнард извършва втора трансплантация. Бьом пристига в Южна Африка през 69-а. Дали не е бил опериран от Барнард? Проверих – името

на швейцареца не фигурира в архивите на болницата „Гроте Шур“.

Друго странно нещо: Макс Бьом е бил здрав като бик. Отново прерових къщата му с надеждата да намеря рецепта, резултати от изследвания, медицински картон. Нищо. Проверих и банковите му сметки, както и телефонните му сметки. Никакъв чек, никакво обаждане на кардиолог или на клиника. А човекът с присадено сърце не е обикновен пациент. Той трябва редовно да се консултира с лекаря си, да му правят електрокардиограми, биопсии, многобройни изследвания. Дали не е ходил в чужбина да се преглежда? Бьом е пътувал много из Европа – Франция, Белгия, но все във връзка с щъркелите.

Дотук съм стигнал. Както виждате, животът на Макс Бьом е пълен с мистерии. Повярвайте ми, Луи – случаят Бьом съществува, макар че тук, в Монтьо, е закрит. Вестниците оплакват „човека с щъркелите“. Каква ирония! Погребяха го в градското гробище. Присъстваха всички официални лица, всички „управници“.

Последна новина: Бьом е завещал цялото си богатство на една много известна в Швейцария хуманитарна организация – „Единен свят“. Може би и тази pista трябва да се проследи. Продължавам разследването.

Очаквам новини от вас.

Ерве Дюмаз

Инспекторът продължаваше да ме изумява. За няколко дни бе натрупал солидно количество информация. Отговорих му по факса, без да споменавам за документите на Бьом. Изпитвах известни угризения, но някаква интуиция ми подсказваше да не приемам на вяра толкова очевиден садизъм.

Беше два часът сутринта. Загасих лампата, но дълго не успях да заспя. Каква бе истината за Макс Бьом? И каква роля играеха в цялата история щъркелите, от които толкова хора се интересуваха? Повече от всякога бях решен да ги следвам. Докато разнища загадката им.

8

На 25 август първите маркирани щъркели пристигнаха в Братислава. В края на следобед прегледах данните от спътника, според които

две маркирани птици бяха на петнайсет километра от Саровар. Жоро познаваше мястото – долина, където според него никога не бе кацал щъркел. Отидохме там към деветнайсет часа. Нямаше и помен от птици. Жоро не можа да сдържи усмивката си. Смяташе, че е спечелил състезанието с моя компютър.

Изведнъж обаче прошепна:

– Ето ги.

Вдигнах поглед. В пурпурното небе кръжеше голямо ято. След малко стотина щъркела бавно накацаха из блатистата местност. Бяха прекрасни. Най-последно схващаш колко грандиозно е пътуването им, което щеше да ги отведе в Африка. Сред тях имаше и две маркирани птици. Радостна тръпка премина по гърба ми. Спътниковата система функционираше превъзходно.

На 27 август получих нов факс от Ерве Дюмаз. Нямаше напредък. Опитваше се да издири двама французи, работили с Бьом в Централно-африканската република. Продължаваше да е убеден, че там Бьом се е отдавал на нелегален трафик. Накрая споменаваше някакъв инженер-агроном от Поатие, пребивавал в африканската страна от 1973 до 1977 година. Смяташе да прескочи до Франция и да говори с него.

На 28 август дойде време да продължа пътуването си. Щъркелите бяха напуснали Братислава и най-бързите вече приближаваха България. Резервирах по телефона стая в хотел „Шератон“ в София, после се обадох на софийската си връзка – някой си Марсел Минаус, фигуриращ в списъка на Бьом. Минаус не беше орнитолог, а лингвист, който щеше да ме свърже с българския специалист по щъркелите Райко Николов. Определих си среща с французина във фойето на „Шератон“ за десет часа вечерта на другия ден. Изпратих по факса на Дюмаз новите си координати, после си стегнах багажа.

9

В София пристигнах на другия ден вечерта. Валеше проливен дъжд. Покрай зле павираните улици се редяха овехтели тухлени сгради. Надписите бяха на кирилица и докато вадох купената в Париж карта, попаднах на площад Ленин. Огледах се. Могъщи строги сгради с малки прозорци. Вдясно – едва очертаваща се в тъмнината църква. Вляво – хотел „Шератон-Балкан“, възправен като преден пост на победоносния капитализъм. Тук отсядаха американските, европейските или японските

бизнесмени.

Във фойето под огромните полилеи ме очакваше Марсел Минаус. Веднага го познах. Беше ми казал: „Нося брада и имам остър череп.“ Всъщност беше далеч по-забележителен. Много висок, масивен като мечок, леко прегърбен – истинска планина. Плюс глава на православен патриарх с дълга брада, кралски нос и поетични зелени очи. Черепът му наистина бе заострен и съвършено плешив.

– Как пътувахте?

– Горедолу. От границата насам все вали. Опитях се да поддържам добра средна скорост, но с тези планински пътища и разбити шосета...

– Знаете ли, аз пътувам само с автобус.

Оставих багажа си на рецепцията и отидохме в главния ресторант на хотела. Марсел бе вечерял, но охотно седна на масата с мен.

Французин по произход, четирийсетгодишният Марсел Минаус бе нещо като интелектуалец-номад, лингвист, полиглот, който владееше добре полски, български, унгарски, чешки, сръбски, хърватски, македонски, албански, гръцки... и разбира се, ромски. Ромският бе специалността му. Имаше издадени няколко книги на тази тема и бе съставил учебник за ромските деца.

Към единайсет и половина приключихме с вечерята и се разбрахме да се видим в седем часа на другата сутрин във фойето, да наемем кола и да отидем до Сливен, за да се срещнем с орнитолога Райко Николов. Качих се в стаята си, където намерих факс от Дюмаз.

От: Ерве Дюмаз

До: Луи Антиош Хотел „Шератон-Балкан“, София

Монтрьо, 29 август 1997, 22 часа

Драги Луи,

Прекарах тежък ден във Франция, но пътуването си струваше. Най-после се видях с човека, когото търсех. Мишел Гийар, инженер-агроном, 56-годишен. Прекарал цели четири години в Централна Африка. Четири години влажни гори, кафеени плантации и... Макс Бьом! Хванах Гийар в Поатие, току-що се бе завърнал от почивка със семейството си. Благодарение на него успях да възстановя в подробности африканския период на Бьом. Ето фактите.

Август 1972. Бьом пристига с жена си и сина си в Банги, столицата на Централноафриканската република. Изглежда, не е впечатлен от политическата обстановка в страната, управлявана от Бокаса, вече обявил се за „доживотен Президент“. Виждал ги е всякакви – идва от диамантените мини в Южна Африка, където хората работят голи и на излизане от рудника минават през рентген, за да не би да са глътнали някой диамант. Макс Бьом започва работа. Най-напред ръководи строителството на голяма сграда, наречена „Пасифик 2“, от която Бокаса се интересува лично. Доволен от работата му, диктаторът му предлага и други мисии. Бьом приема.

1973. Ogлавява охраната на кафеените плантации, чиято задача е да предотвратява кражбата на зърна от местните селяни. Точно тогава Гийар, който работи по аграрен проект в областта, се запознава с него. Помни го като груб човек с военни маниери, но иначе почтен и искрен. През същата година Бьом играе ролята на говорител на Бокаса пред Южноафриканската република и урежда заем за строителството на двеста вили. След това Бокаса му предлага друга работа, свързана с диамантените залежи. Диктаторът е вманиачен на тема диаманти. (Сигурно сте чували за прословутия „буркан с конфитюр“, където поставял камъните, за фантастичния диамант „Катрин Бокаса“ с инкрустирана императорска корона, за скандала с „подаръците“, предложени на френския президент Валери Жискар д'Естен...). Възлага на Бьом да надзирава минните работи на север, в полупустинната савана, и на юг, в сърцето на джунглата. Разчита на него да рационализира дейността и да предотвратява кражбите, вършени от иманяри.

Бьом обикаля диамантените жили в прахта на Севера и във влагата на Юга. Ужасява миньорите с жестокостта си и се прочува с изобретените от него наказания – чупи краката на крадците и ги принуждава въпреки това да работят, или им прерязва ахилесовото сухожилие. В гората раните бързо се инфектират. Доста хора измират пред очите на Гийар.

По това време Бьом контролира дейността на различни официални компании, свързани с мините, които прикриват не толкова официалните грабежи на Бокаса. Макар и назначен от диктатора, Макс Бьом не участва в далаверите. Според Гийар, инженерът е съвсем различен от мошениците и подмазвачите, които заобикалят тиранина. Никой не го свързва с компаниите на

Бокаса. Затова и името му не се появява – проверих това – по време на процесите срещу диктатора.

1974. Бьом се опълчва срещу Бокаса, който все по-често бърка в държавната хазна. Една от измамите му засяга пряко инженера. След като получава южноафриканския заем, Бокаса построява по-малко от половината от вилите, след това ги продава на цената на обявените двеста вили. Бьом, който е уредил заема, разгласява измамата. За което незабавно е изпратен в затвора, после освободен. Бокаса има нужда от него – докато е ръководел мините, добивът на диаманти значително се е увеличил.

По-късно швейцарецът се противопоставя на тирана по повод на трафика му със слонова кост и масовото избиване на слонове. Противно на всички очаквания Бьом успява да се наложи. Бокаса продължава да търгува със слонова кост, но се съгласява да създаде резерват за слонове в крайния югозапад на страната. Този резерват съществува и до днес.

Според Гийар личността на Бьом е парадоксална. Инженерът е изключително жесток с африканците (някои от иманярите убива със собствените си ръце), но в същото време живее с тях. Ненавижда европейското общество в Банги, дипломатическите приеми и вечерите в клубовете. Бьом е мизантроп, който се чувства добре само в гората, сред животните, и, разбира се, в компанията на щъркелите.

През октомври 1974 г. в саваната в източната част на страната Гийар попада на Бьом, който, придружен от водача си, очаква прелитането на щъркелите, въоръжен с бинокъл. Бьом разказва на младежа как е спасил щъркелите в Швейцария и как всяка година пътува до родината си, за да се полюбува на завръщането им от Африка. „Какво толкова ви харесва в тях?“ – попитал Гийар. „Успокояват ме“ – отвърнал Бьом.

За семейството на швейцареца Гийар не знае много. През 74-а Ирен вече не живее в Африка. Гийар си спомня за една дребна, невзрачна жена, която прекарвала дните си сама в колониалния дом на съпруга си. Малко по-добре познавал Филип, който често придружавал баща си. Приликата между баща и син била поразителна – същото набито тяло, същото кръгло лице, същата късо подстригана коса. Затова пък по характер Филип напомнял майка си. Бил срамежлив, мечтателен и мълчаливо понасял грубото възпитание на баща си. Бьом искал да го закали, да го

направи „мъж“, затова го учел да си служи с оръжие и му поверявал „мъжки“ задачи.

1977. През август Бьом заминава навътре в джунглата, отвъд Мбайки, където започва територията на пигмеите. Придружават го белгийският геолог Нилс ван Дьотен, двама водачи (един голям негър и един пигмей) и неколцина носачи. Един ден в лагера му пристигнала телеграма, донесена от пигмей, в която му съобщавали за смъртта на съпругата му. Бьом не знаел, че Ирен е болна от рак и получил сърдечна криза. Ван Дьотен се опитал да му помогне, доколкото можел – правил му сърдечен масаж, изкуствено дишане, дал му лекарства. След това наредил да го занесат в болницата в Мбайки, докдето имало няколко дни пеша. Но Бьом дошъл в съзнание и казал, че иска да го занесат в една по-близка мисия, на юг, малко след границата с Конго (по тези места границата е само невидима черта в джунглата). Геологът се колебаел. „Всичко ще е наред“, уверил го Бьом и го помолил да отиде в Банги да потърси помощ. След няколко дни Ван Дьотен се върнал в гората с френски военен хеликоптер, но от Бьом и лагера му няма малко и следа. Обявили швейцареца за изчезнал.

Година по-късно Макс Бьом, жив и здрав, се появява в Банги. Обяснява, че хеликоптер на някакво конгоанско горско дружество го е откарал до Бразавил, а след това се прибрал в Швейцария, където бил приет в женевска клиника до възстановяването си. По това време Бьом се е превърнал в сянка на самия себе си и много говори за жена си. През октомври 1978 г. Бьом окончателно напуска Централноафриканската република. На поста му в мините го замества чехът Ото Кифер.

Това е цялата история, Луи. Тя изяснява някои неща, но далеч не всички. Така например след смъртта на Ирен следите на Филип се губят. Загадката с трансплантацията остава неразбулена. Знаем може би само кога е извършена – през есента на 1977 г. Престоят в Женевската клиника е измислен. Бьом не фигурира в нито един швейцарски архив от последните 20 години.

Остава диамантената следа. Убеден съм, че Бьом е натрупал богатството си от търговия с диаманти. И много съжалявам, че пътуването ви няма да ви отведе в ЦАР, за да разгадате тайната. Може би ще откриете нещо в Египет или в Судан? Аз лично излизам в отпуск от 7 септември. Смятам да отида в Анверс и да посетя диамантената борса. Сигурен съм, че там ще науча нещо

за Макс Бьом. Размислете върху информацията, която ви изпращам, и ми се обадете при първа възможност.

Очаквам новини от вас. Ерве.

Докато четях, се опитвах да вмести в пъзела онова, с което разполагам – снимките. На Ирен и Филип Бьом, на сърцето На Бьом и главно – на осакатените черни тела.

Дюмаз не знаеше още нещо – добре познавах историята на Централноафриканската република и името на лейтенанта на Бокаса Ото Кифер ми бе известно. Този безмилостно жесток чешки емигрант се слаvese с методите си на сплашване. Той слагал граната в устата на непокорните и я взривявал, ако откажели да говорят. Заради тази техника му бяха измислили гротескния прякор Чичко Граната. Явно Бьом и Кифер не се различаваха по садизма си – единият прерязваше сухожилия, другият взривяваше гранати.

Загасих лампата, но въпреки умората ми сънят не идваше. Свързах се с центъра Аргос и маршрутът на щъркелите отново се появи на екрана на компютъра ми. Имаше нещо ново – в България се бе появил първият щъркел. Бе кацнал в равнината близо до Сливен, града на Райко Николов.

10

– Всичко се променя в София. Дошло е времето на „великата американска мечта“. Тъй като европейското бъдеще им се вижда твърде далечно, българите се обръщат към Съединените щати. За американците дори визите са безплатни, представяш ли си! А само преди две години наричаха България шестнайсетата съветска република.

Марсел Минаус говореше разпалено, раздвоен между иронията и раздражението. Беше десет часът сутринта. Движехме се по подбалканския път. Покрай нас се стелеха полета с необичайно красиви цветове: ярко жълто, пастелно синьо, бледо зелено. Преминавахме покрай селца с малки белосани къщи.

Марсел бе взел Йета, своята „годеница“ – една дребна и закръглена циганка, която не беше вече в първа младост. Имаше буйни сиви коси, остро лице и черни очи. Приликата с таралеж бе удивителна. Говореше само ромски и чинно седеше на задната седалка.

Марсел се зае да хвали Райко Николов.

– Райко е съвсем млад, но има изключителни качества. Вече започва да участва в международни симпозиуми. Но отказва да представя България. Българите са бесни.

– Той не е ли българин?

– Не, Луи. Ром е, циганин. И не от най-лесните. От семейство на берачи е. През пролетта ромите напускат сливенското гето и тръгват из горите да събират липов цвят, лайкучка, дренки и дръжки от диви череша.

Погледнах го учудено.

– Ама как, не знаеш ли? Отварата от черешови дръжки е много известен диуретик. Ромите снабдяват с билки българската фармацевтична промишленост, най-развитата в Източна Европа. Ще видиш, невероятни са. Хранят се с таралежи, видри, жаби, коприва, див киселец... С всичко, което им предлага природата. Поне от шест месеца не съм виждал Райко.

След това Марсел започна да ми разказва вицове за албанци. На Балканите албанците са това, което са белгийците в Западна Европа. Славят се със своята наивност и глупост и често са герои на анекдоти.

– Една сутрин в „Правда“ се появява съобщение: „По време на морски маневри тежка злополука унищожи половината албанска флота – повредено е лявото гребло.“

Марсел се позасмя, после продължи:

– Ето един друг. Албанците ще изстрелват в космоса ракета с куче на борда в сътрудничество с руснаците. В един момент в Москва се получава телеграма: „Кучето осигурено. Чакаме ракетата.“

Избухнах в смях. После лингвистът се впусна във възторжено описание на циганската кухня (смяташе да отвори цигански ресторант в Париж). „Ключът“ към нея бил таралежът. Ловели го вечер, убивали го, после го надували, за да извадят по-лесно бодлите. Бил великолепен, готвен със *зуми*, вид брашно, после нарязан на шест еднакви парчета.

– Значи да си отваряме очите, може да уловим някой – отбелязах.

– Никакъв шанс – отвърна Марсел с поучителен тон. – Таралежите никога не излизат денем.

Точно в този миг край пътя се появи таралеж. Марсел рече озадачено:

– Сигурно е болен. Или е бременна женска.

Отново избухнах в смях. Къде бяха студентите източни страни, тиграничните режими, сивотата и тъгата? Марсел притежаваше особения дар да преобразява Балканите в място, изпълнено с фантазия и удоволствие, с хумор и човешка топлина.

Навлязохме в Шуменска област. Пътищата станаха по-тесни, по-лъкатушни. Тръгнахме по черен горски път и не след дълго стигнахме до обширна поляна, на която се бе разположил цигански катун: четири палатки в крещящи цветове, няколко коня, жени, насядали в тревата, които плетяха венци от бели цветя.

Марсел излезе от колата и извика нещо на ромски. Жените му хвърлиха леден поглед.

– Има някакъв проблем. Изчакайте ме тук – каза Марсел и се приближи до жените.

Една от тях се изправи и му заговори оживено. Носеше жълт като слънчоглед пуловер и шарена кърпа, лицето ѝ бе мургаво и грубо, сякаш издялано от дърво. Друга, по-дребна циганка, също се изправи и закима с глава. На ушите ѝ висяха тежки сребърни халки. Тъмносиният ѝ пуловер бе прокъсан на лактите. Третата циганка седеше на тревата с бебе в ръце. Трябва да беше на петнайсетина години. Гледаше към мен и очите ѝ проблясваха под тежката и лъскава черна коса.

Приближих се. Жената със слънчогледовия пуловер крещеше и сочеше ту гората, ту младата майка. Бях на няколко крачки от групата. Циганката млъкна и ме загледа. Марсел бе пребледнял.

– Не разбирам, Луи, не разбирам... Райко е мъртъв. През пролетта. Бил е... убит. Трябва да се видим с шефа, Марин.

Кимнах. Сърцето ми бясно тупаше. Жените ни поведоха през гората. Скоро дочухме мъжки гласове, които се викаха от разстояние.

Най-напред попаднахме на млад ром – бореше се с бодлив храст, от който късаше бледи цветове. Той поговори с Марсел, после се обърна към мен и се представи:

– Коста.

Открихме останалите мъже на една поляна. Някои спяха с нахлупени върху лицата шапки. Други играеха на карти. Един седеше върху голям пън. Лица като от кожа, сребърни отблясъци на коланите, скрита мощ, готова да избликне при най-малкото предизвикателство. На дърветата бяха облеegnати торби с прясно събрани билки.

Марсел заговори седналия. Явно се познаваха отдавна. Представи ме, после ми каза на френски:

– Това е Марин, бащата на Мариана, онази с бебето. Тя беше жена на Райко.

– Обясни ми, че се опитвам да открия защо миналата година някои щъркели са изчезнали. Каж ми, че съм разчитал на помощта на Райко. Обстоятелствата на смъртта му не ме засягат. Но се питам дали е имал

връзка с някои хора от Запада, които са се интересували от щъркелите. Мисля, че е познавал един човек на име Макс Бьом.

Докато говорех, Марсел ме гледаше изумено. Но превеждаше. Марин кимаше с глава. Когато свърших, настъпи дълго мълчание. После Марин заговори.

– Райко обичаше да се рови във всичко. Не работеше, не се грижеше за семейството си, но ми беше като син. (Марин извади от една торба някакво цветче.) Виждаш ли този цвят? За нас той е начин да изкараме някой лев. За него беше въпрос, мистерия. Затова учеше, четеше, наблюдаваше. Беше истински учен. Знаеше имената и познаваше свойствата на всички растения, на всички дървета. И на всички птици. Особено на прелетните. Като твоите щъркели. Пишеше си с разни хора от Европа. Мисля, че и с този Бьом, който спомена.

Значи Райко също е бил часовой на Бьом. Много неща не ми бе казал швейцарецът. Напредвах слепешком. Марин продължи:

– Но смъртта му няма нищо общо с птиците. Тя е расистко престъпление, дошло от друг свят. От света на омразата към ромите. Случи се през пролетта, в края на април, когато тръгваме из горите. Райко си имаше твърди навици. Яхваше коня и идваше тук още през март, да дебне щъркелите. Живееше сам в гората, хранеше се с корени, спеше под открито небе. И изчакваше пристигането ни. Но тази година никой не ни посрещна. Обиколихме гората, накрая един от нас го намери. Тялото му беше вече изстинало. Никога не бях виждал такова нещо. Райко беше гол. Гърдите му бяха разрязани на две, тялото бе накълцано, липсваше една ръка и половият му орган. За да разбереш подобна жестокост, човек, трябва да се върнеш назад в миналото. Разправят, че сме дошли от Индия, от някаква каста танцьори или нещо подобно. Това са глупости. Ще ти кажа откъде сме дошли. От лова на вещици в Бавария, от пазарите на роби в Румъния, от концентрационните лагери в Полша, където нацистите ни използваша за опитни свинчета. Познавам една възрастна циганка, която немците стерилизираха. Жената оцеля и преди няколко години разбра, че в Германия дават обезщетения на жертвите от лагерите на смъртта. За да си получи парите, тя трябваше да мине на медицински преглед. Един вид да докаже, че е страдала. Жената отишла в най-близкия диспансер, отворила вратата на кабинета и кого мислиш видяла? Докторът, който я оперирал в лагера. Историята е вярна, човече. Това се е случило в Лайпциг преди четири години, а жената е майка ми. Скоро след това пътуване тя почина, без да получи и стотинка.

– Но каква връзка има това със смъртта на Райко? – попитах.

– Каква връзка ли? Връзката е, че Злото се е завърнало, човече. Злото е дошло и на тази земя.

После Марин заговори на Марсел, като се удряше в гърдите. Марсел се обърна към мен с насълзени очи и прошепна:

– Луи, убийците... Убийците са откраднали сърцето на Райко.

11

На връщане от Сливен никой не проговори. Марин ни бе разказал и други подробности. След като открили тялото, циганите се свързали с д-р Джуров, ромски лекар, който правел обиколка из сливенските предградия. Милан Джуров поиска разрешение да направи аутопсия на трупа в местната болница. Не го получил. Нямащо място за циганин. Дори мъртъв. В поликлиниката също му отказали. Накрая отишъл в един запустял гимнастически салон и там под баскетболните кошове извършил аутопсията и открил, че сърцето липсва. Написал подробен доклад и го изпратил в полицията, която го приложила „към дело“. Никой циганин не би се шокирал от подобно отношение. Били свикнали. Това, което занимавало стария ром, било по-скоро кой е убил зет му. В деня, в който научел името му, ножовете щели да засвяткат.

Преди да тръгнем, Мариана се приближи до мен и мълчаливо ми подаде опърпана тетрадка – дневника, в който Райко е записвал своите наблюдения и теории, свързани с щъркелите. Незабелязано прибрах тетрадката в жабката на колата.

По пладне пристигнахме в Сливен, където трябваше да обядваме с ромския общественик Марко Лазаров. Нямахме апетит, нито желание да седим на маса, но се налагаше. Марко Лазаров бе мургав юначага, висок метър и деветдесет, със златен часовник на ръката и златна верижка на шията. Съвършеният образ на преуспял ром.

– Разбирате ли – казваше той на английски, докато подръпваше от дългата си цигара с позлатен филтър, – бях много натъжен от смъртта на Райко. Явно няма да има край. Все това насилие, все тези мътни истории.

– За разчистване на сметки между цигани ли става дума според вас? – попитах.

– Не съм казал това. Може да го е направил българин. Но сред ромите все още действа законът на отмъщението. Винаги има някоя къща, която трябва да се подпали, или някоя репутация, която трябва да се

омърси. Казвам ви го честно, макар и аз да съм ром.

– За Бога, как можеш да говориш така? – намеси се Марсел. – Знаеш ли как е умрял Райко?

– Точно това имам предвид, Марсел. Ако беше някой български бандит, щяха да го намерят в някоя уличка с нож в корема. И толкова. Но понеже е ром, го намират вдън гората с изтръгнато сърце.

– Райко не беше бандит – възрази Марсел.

– Около трупа не е имало никакви следи. Установена е само кражбата на сърцето. Журналистите от областта веднага се нахвърлиха върху историята. Писаха за какво ли не, за магии, за вещици...

Марко запали нова цигара и продължи:

– От години се опитвам да подобря имиджа ни. И ето че се върнахме в средновековието! А аз се боря за подобряване на условията за живот, за правото на труд.

Марко Лазаров беше политическа фигура в Сливенски окръг. Той бе кандидатът на ромите в изборите и притежаваше голяма власт сред тях.

– Заради тази смърт толкова усилия отиват на вятъра, главно в социалната сфера. Например в гетата бях създал медицински центрове с помощта на една хуманитарна организация.

– Каква организация? – попитах нервно.

– Казва се „Единен свят“.

Марко произнесе името на френски, после го повтори на английски: *Only World*.

„Единен свят“. За трети път през последните дни и на съвсем различни места чувах това име. Марко продължи:

– Лекарите си тръгнаха. Заминавали на спешна мисия, така ми казаха. Но няма да се учудя, ако им е дошло до гуша от вечните ни разправии, от нежеланието ни да се приспособим, от презрението ни към всеки, който не е циганин. Според мен смъртта на Райко окончателно ги обезсърчи.

– Веднага ли след смъртта му заминаха?

– Не съвсем. Напуснаха България през юли.

– Какво точно правеха тук?

– Лекуваха болните, ваксинараха децата, раздаваха лекарства. Разполагаха с лаборатория за изследвания и с необходимото за някои по-дребни хирургически операции. Много пари стоят зад „Единен свят“. Много.

На сбогуване Марко ме попита:

- Не можах да разбера. Защо всъщност сте тук?
Разказах му накратко историята с щъркелите.
– О, така ли? – изрече той снизходително с американски акцент.

12

В осемнайсет часа бяхме в София, където веднага телефонирах на д-р Милан Джуров. Оказа се, че е на консултация в Пловдив и ще се върне на другия ден следобед. Жена му говореше малко английски. Представих ѝ се и я предупредих, че следващата вечер ще посетя доктора по много важен за мен въпрос. Тя се поколеба, после ми даде адреса и ми обясни как да стигна дотам. Затворих и започнах да се приготвям за следващия етап от пътуването ми – Истанбул.

В плика, оставен ми от Бьом, имаше билет за влака София-Истанбул, както и разписанието – влакът за Турция тръгваше всяка вечер към единайсет часа. Швейцарецът бе помислил за всичко. Що за тип бе всъщност той? Сетих се за един човек, който можеше да ме осведоми по въпроса – Нели Бреслер. В края на краищата тя ме бе насочила към Бьом. Вдигнах телефона и набрах номера на осиновителката ми във Франция.

След десетина опита чух далечния звън на телефона, после още подалечния глас на Нели.

- Ало?
– Луи е – казах студено.
– Луи? Момчето ми, къде сте?

Веднага разпознах мазния ѝ, фалшиво приятелски тон, и целият се напрегнах.

- В България.
– В България! Какво правите там?
– Работя за Макс Бьом.
– Горкият Макс. Научих какво е станало. Но не мислех, че ще

заминете...

– Бьом ми плати за тази работа. Затова спазвам ангажиментите си. Посмъртно.

- Можехте да ни уведомите.

– Ти трябваше да ме уведомиш, Нели. (Говорех ѝ на „ти“, докато тя упорстваше да ми говори на „ви“.) Кой беше Макс Бьом? Какво знаеш за работата, която ми възложи?

– Но, момчето ми, тонът ви ме плаши. Макс Бьом беше обикновен орнитолог. Запознахме се на един колоквиум. Знаете, че Жорж се интересува от тези въпроси. Освен това Макс беше пътувал много. Ние бяхме ходили в същите страни и...

– Като например в Централноафриканската република? – прекъснах я аз.

Нели направи пауза, после отговори по-тихо:

– Като Централноафриканската република, да...

– Какво знаеш за задачата, която смяташе да ми възложи?

– Нищо или почти нищо. През миналия май Макс ни писа, че търси студент за кратка мисия в чужбина. Ние, естествено, се сетихме за вас.

– Знаеше ли, че мисията е свързана с щъркели?

– Да, доколкото си спомням.

– Знаеше ли, че е рискована?

– Рискована ли? Господи, не.

Смених темата.

– Какво знаеш за Макс Бьом, за семейството му, за миналото му?

– Нищо. Макс беше много самотен човек.

– Говорил ли ти е за жена си?

– Много малко.

– А за сина си?

– Син? Не знаех, че има син. Не разбирам въпросите ви, Луи.

– Последен въпрос, Нели. Знаеше ли, че Макс Бьом е бил с присадено сърце?

– Не. (Гласът на Нели трепереше.) Знаех само, че страда от сърце. Умря от инфаркт, нали? Луи, пътуването ви е излишно. Всичко свърши...

– Не, Нели. Напротив, всичко една започва. Ще ти се обадя пак.

– Луи, момчето ми... Кога се връщате?

– Не знам, Нели. Целуни Жорж. И се пази.

Затворих. Винаги се разстройвах, когато говорех с нея.

Нели явно не знаеше нищо. Бреслерови бяха твърде богати, за да бъдат непочтени.

Беше осем часът вечерта. Изпратих факс до Ерве Дюмаз, в който му описвах ужасяващите открития от деня. Накрая му обещах да проведе собствено разследване за миналото на Макс Бьом.

Същата вечер Марсел реши да ни заведе с Йета на ресторант. Беше

странна идея след онова, което преживяхме. Но Минаус обичаше контрастите – твърдеше, че имаме нужда да се поразсеем.

Ресторантът се намиреше на булевард Руски. Седнахме на втория етаж в дълго помещение с отворени прозорци, които гледаха към широкия булевард. Миризмите на печено месо, които достигаха дотук, не ми вдъхваха доверие. Огледах се – ламперии, кафяв мокет, медни лампи. Взех преведената на английски карта, докато Марсел съставяше менюто на Йета. Така и не разбрах какво свързваше тези две странни птици – французинът с дългата брада и острия череп и циганката с лице на таралеж и уплашен поглед. От предната вечер насам не бе проронила и дума.

После дойде келнерът и започнаха трудностите. Нямамо шопска салата. Нито къпоолу. Нито дори туршия. Да не говорим за риба. Раздразнено попитах какво всъщност има. „Само скара“, отговори келнерът на български с неприятна усмивка. Поръчах си гарнитура за пържола – зелен фасул и картофи, като специално уточних, че не искам месо.

След половин час зеленчуците ми пристигнаха. До тях в чинията лежеше едва запечено кърваво парче месо. Сграбчих сервитьора за реверите и му наредих да отнесе обратно чинията. Той ме блъсна и започна да ругае. Скочих. Бях като луд, треперех от главата до петите. Сигурно щяхме да се сбием, ако Марсел не ни бе разтървал.

Сервитьорът отнесе чинията, като псуваше през зъби, а аз излязох на балкона да се успокоя.

Оттук се виждаше Народното събрание и голяма част от меко осветения град. София е построена в долина и оградена от планини, които вечер придобиват нежно син цвят. Самият град, сякаш съсредоточен в себе си, гордо се възправя в сърцето на Балканите със своите червенокафяви сгради и белосани огради. Бях изненадан от неговата жизненост, от разнообразието му, което не отговаряше на клишетата за източните страни. И тук, разбира се, имаше сиви блокове, празни магазини и опашки по бензиностанциите, но имаше и светлина, въздух, нега и лудост. Неравният релеф, оранжевите трамваи, разноцветните магазинчета придаваха на града вид на странен лунапарк, в който забавленията предизвикват едновременно смях и безпокойство.

Марсел дойде при мен на балкона. Потупа ме по рамото и попита:

– Добре ли си?

– Добре съм.

Той нервно се разсмя.

– С теб едва ли ще отворя цигански ресторант.

– Съжалявам, Марсел – отговорих. – Трябваше да те предупредя. Не мога да понасям пържоли.

– Вегетарианец ли си?

– Кажи-речи.

– Няма нищо. И аз не бях гладен. Този ресторант не беше добра идея.

Помълча, после добави:

– Райко ми беше приятел, Луи. Добър и нежен приятел, чудесен млад човек, който познаваше гората по-добре от всекиго.

– Защо не го беше виждал от месеци? Защо никоой не ти съобщи за смъртта му?

– През пролетта бях в Албания. Там се задава ужасен глад. Опитвам се да привлека вниманието на френските власти. А защо Марин и другите не са ми казали... Те бяха ужасени. Пък и аз в края на краищата не съм циганин.

– Имаш ли някакво обяснение за смъртта на Райко?

– Нямам. Светът на ромите е свят на насилие. Те лесно вадят нож и лесно размахват юмруци. Но най-ужасното насилие идва отвън. То ги преследва от векове. Изтласкало ги е в покрайнините на градовете в България, Югославия, Турция, в бараки, в които едва оцеляват семейства без работа, без бъдеще, подложени на непрекъснат расистки тормоз. Понякога това са преки нападения. Друг път системата е по-рафинирана и действа чрез законови мерки. Но резултатът е винаги един и същ – циганите вън! Така че не знам какво се е случило с Райко. Може да е расистко престъпление. Или предупреждение към ромите. Или дори стратегия, целяща да ги очерни. Във всички случаи Райко е станал жертва в някаква нечиста история.

Смених темата.

– А какво мислиш за „Единен свят“?

– Лекарите от гетото? Те са свършени. Всеотдайни и толерантни. За първи път някой наистина помага на българските роми.

Марсел се обърна към мен.

– А ти, Луи, как се замеси в тази история? Наистина ли си орнитолог? И какво общо имат тук щъркелите?

– И аз не знам. Има нещо, което не съм ти казал, Марсел. Макс Бьом ми плати, за да тръгна по следите на щъркелите. Междувременно той умря и оттогава мистериите не спират да се множат. Не мога да ти кажа друго, но на орнитолога явно не му е чист косъмът.

– Защо прие тази работа?

– Десет години прекарах в усилено учене, което ме отврати от всякакъв интелектуален труд. Десет години не видях нищо, не преживях нищо. Когато старият Макс ми предложи да прекося Европа, Близкия изток, Африка, не се поколебах нито за миг.

Йета се присъедини към нас. Сервитьорът бе отказал да я обслужи. В крайна сметка нито един от нас не успя да се навечеря. Над София се кълбяха облаци, задаваше се буря.

– Да се прибираме – каза Марсел.

В десет и половина вечерта се свързах с центъра Аргос. Двата първи сливенски щъркели вече летяха към Босфора. Същата вечер в осемнайсет и четвърт бяха кацнали край Свиленград, близо до турската граница, а в Сливен бе долетял още един щъркел. Разгледах и другия, западния маршрут – осем птици бяха поели пътя през Испания и Мароко. Повечето от тях вече наближаваха Сахара.

После разтворих тетрадката на Райко.

Беше истински химн на щъркела. Райко бе записвал всичко: прелитането на птиците, броя на гнездата, на малките, на злополуките... Опитвал се бе да изчисли средните величини, да открие система. В тетрадката имаше множество цифри, колони, които щяха да се харесат на Макс Бьом. Полетата бяха изпъстрени с коментари, написани на несръчен английски – сериозни размисли, хумористични забележки. Райко бе давал прякори на двойките, които гнездяха в Сливен: Сребърен прах, Чаровен клюн, Пурпурна пролет...

Имаше и технически схеми, анатомически бележки, както и скици на различните видове пръстени – френски, холандски, германски и, разбира се, пръстените на Бьом. До всяка рисунка фигурираше датата и мястото на наблюдението. Порази ме една подробност – двата пръстена, поставени на един и същи щъркел, бяха от различни модели. Пръстенът с датата на раждането бе фин и цял, а поставеният от Бьом пръстен – подебел и прекъснат.

Последните страници се отнасяха до щъркелите от 1991 г. – последната пролет на Райко. През февруари и март Райко, също като Жоро, бе забелязал, че щъркелите на Бьом не се завръщат. И той като Жоро бе предположил, че птиците може би са ранени или болни. Райко нямаше какво повече да ми каже. Страницата, предназначена за 22 април, бе празна.

– Ако се проследи историята, номадството на циганите е по-скоро следствие от неуморните преследвания, на които са били подложени.

В шест часа сутринта, в бледата зора на българското поле Марсел вече говореше, докато аз карах колата.

– Пътуващите цигани са най-бедните, най-нешастните. Но дори и уседналите непрекъснато пътуват. Номадството се е превърнало в начин на живот. Домът на рома винаги прилича на палатка – голяма стая, в която цялата мебелировка напомня обзавеждането на каравана.

Йета спеше на задната седалка. Беше 31 август. Оставах ми само шестнайсет часа до отпътуването ми от България. Държах да се върна в Сливен, за да разпитам отново Марин и да прегледам местните вестници от 23 и 24 април 1991 г. Може би журналистите бяха открили някоя интересна подробност. Не вярвах особено да попадна на нещо, исках по-скоро да убия времето до срещата ми с д-р Джуров в края на следобед.

От вестниците, които прегледах в местната библиотека, не научих нищо ново. След като напуснахме архива, седнахме в някакъв бюфет близо до Сливенската гара и пихме турско кафе, след което отново потеглихме, този път към гората и към поляната на Марин. Сега ромите бяха по-приветливи. Научих имената на жените: Султана – жената на Марин, Катя – жената на Коста, и Мариана – вдовицата на Райко.

– Бих искал да поговоря с този, който е намерил тялото на Райко – казах накрая.

Марсел направи гримаса, но въпреки това преведе молбата ми. Марин на свой ред ме погледна с отвращение, но повика Мермет – истински великан с матова кожа и блестящи коси, който нямаше никакво желание да разговаря. Мермет откъсна една тревичка и започна да я дъвче, като измънка няколко думи.

– Няма нищо за казване – преведе Марсел. – Целият род е обикалял из гората да търси Райко. Мермет е намерил тялото на едно място, където никой не ходи. Твърди се, че там има мечки.

– Къде по-точно? В храстите? На поляна?

Мермет отговори, Марсел ми преведе.

– На поляна. Тревата била много ниска, като смачкана.

– И на тревата не е имало никаква следа?

– Никаква.

– А наоколо? Следи от стъпки, от гуми?

– Не. Поляната е много навътре в гората. Кола дотам не може да стигне.

– А тялото? – продължих аз. – Как изглеждаше тялото? Имаше ли следи от борба?

– Трудно е да се каже – отвърна Марсел, след като изслуша Мермет. – Лежал е по гръб с ръце до тялото. Кожата му била нарязана във всички посоки. В областта на сърцето е имало дълбок кафяв прорез. Най-странно е било лицето му – като съставено от две различни части. Широко отворени, изпълнени със страх очи и затворена, спокойна уста.

– И това ли е всичко? Нищо друго ли не му е направило впечатление?

– Не.

Мермет помълча, подъвка тревичката, после добави:

– Предишния ден трябва да е имало силна буря. Защото всички дървета наоколо бяха полегнали.

– Последен въпрос. Райко споменавал ли ти е за нещо по-особено, нещо, което е открил? Не се ли боеше от нещо?

– Никой не го бе виждал от два месеца.

Записах всички тези подробности в тефтера си и благодарих на Мермет. Време бе да се връщаме в София, ако искахме да не изпуснем срещата с Милан Джуров.

14

По пътя Марсел не спря да говори за Джуров.

– Странен тип. Самотен циганин. Никой не знае откъде точно е дошъл. Говори прекрасно френски. Казват, че е завършил медицина в Париж. Появил се е на Балканите през седемдесетте години. Оттогава обикаля България, Югославия, Румъния, Албания и дава безплатни консултации. Лекува ромите с каквото може. Съчетава съвременната медицина с ботаническите знания на циганите. Обвиниха го, че прави нелегални аборти и на два пъти лежа в затвора. Чиста лъжа. Щом излезе от затвора, Джуров поднови обиколките си. Сред ромите Джуров е знаменитост, почти мит. Приписват му магически способности.

След час, към осемнайсет часа, стигнахме в София. Оставих Марсел и Йета на площад Народно събрание. Двамата имаха двустайно апартаментче наблизо. Марсел ми обясни къде живее Милан Джуров.

Определихме си среща за двацет часа – държеше да ме придружи до гарата – и се разделихме.

Прибрах се в „Шератон“, приготвих багажа си и уредих сметката.

Отново поех по булевард Руски, после по булевард Заимов. Карах дълго, докато стигнах до безличен комплекс. Докторът живееше в блок 3, вход В. Позвъних на вратата на апартамента му. Вътре дънеше музика. Позвъних пак. Накрая ми отвориха. На прага стоеше закръглена брюнетка, която ме пусна да вляза, след като казах името си и името на Джуров. Останах да чакам в тесен коридор, сред цяла армия обувки и под звуците на лудо надсвирващите се кларнет и акордеон, които акомпанираха на дрезгав женски глас.

– Красив глас, нали?

Милан Джуров стоеше в края на коридора. Марсел не ми беше казал, че докторът е джудже. Не от най-дребните – трябва да имаше метър и петдесет, но с характерните черти на нанизма. Главата му изглеждаше огромна, торсът му – масивен, а кривите му крака приличаха на клещи. Джуров продължи на безупречен френски:

– Това е Есма. Дивата на ромите. Първите бунтове в Албания започнаха на нейните концерти. Кой сте вие, господине?

– Казвам се Луи Антиош – отвърнах. – Французин съм. Марсел Мианаус ме насочи към вас. Можете ли да ми отделите няколко минути?

– Заповядайте.

Последвах го. Препминахме през дневната. На телевизионния екран огромна рижа жена, облечена като селянка, пееше и се въртеше като пумпал. Гледката бе по-скоро нелепа, но музиката бе великолепна. Помещението бе пълно с роми, които пиеха, ядяха, смееха се.

Влязохме в кабинета на Джуров. Той затвори вратата и я закри с тежка завеса, която приглуши шума от съседната стая. Огледах се. Мокетът беше износен, мебелите изглеждаха като от картон. В единия ъгъл имаше желязна кушетка. До нея, върху стъклени полици – ръждясали хирургически инструменти. За миг ми се стори, че тук се правят незаконни аборти. Засрамах се от тази мисъл. Докторът бе лежал в затвора заради такива предразсъдъци. Милан Джуров бе просто ромски лекар, който лекуваше роми.

– Седнете – каза той.

Джуров бе преждевременно остарял човек на около четирийсет години. Правилни черти, изпъкнали зелени очи, очила с дебели рогови рамки, гъсти, метално-сиви коси. Излъчваше сила, неочакван динамизъм. Седна зад бюрото си и ме загледа очаквателно. Поздравих го за

добрия френски.

– Следвал съм в Париж. В медицинския факултет на улица Сен-Пер. Но стига любезности, господин Антиош. Какво желаете?

– Дойдох да поговорим за Райко Николов, циганина, убит през април в сливенската гора. Знам, че вие сте правили аутопсия на трупа. Бих искал да ви задам няколко въпроса.

– От френската полиция ли сте?

– Не. Просто тази смърт изглежда свързана с едно проучване, което правя в момента. Не сте длъжен да ми отговаряте. Но нека ви запозная с моята история. Сам ще решите дали заслужава вниманието ви.

– Слушам ви.

Разказах му приключенията си – мисията, поверена ми от Бьом, смъртта на орнитолога, тайнственото му минало, двамата българи, които също вървяха по следите на щъркелите, присъствието на „Единен свят“...

Джуджето му слушаше мълчаливо. Накрая попита:

– И каква е връзката със смъртта на Райко?

– Райко е бил орнитолог. Следял е прелитането на щъркелите и може би е открил нещо. Нещо, което му е струвало живота. Вие сте правили аутопсията и вероятно можете да ми помогнете. За десет, дни изминах три хиляди километра. Остават ми още десет хиляди. Довечера в единайсет часа заминавам за Истанбул. Само от вас мога да науча още нещо тук, в София.

Джуров извади пакет цигари, предложи ми една, която аз отказах, запали с голяма хромирана запалка, после попита:

– Това ли е всичко?

– Не, доктор Джуров. В тази история има едно съвпадение, което като че ли няма нищо общо с щъркелите, но си остава тревожно – Макс Бьом е бил с присадено сърце, за което няма никакво медицинско досие.

– Знаех си – каза Джуров. – Явно са ви казали за откраднатото сърце на Райко и сте заключили, че става дума за търговия с органи или нещо подобно.

– Ами...

– Това са глупости. Вижте, господин Антиош, не държа да ви помагам. Но за да ми е чиста съвестта, ще ви дам някои сведения.

Джуров отвори едно чекмедже и извади няколко закачени с кламер листа.

– Това е докладът за аутопсията, която извърших на 23 април 1991 г. в гимнастическия салон в Сливен след четири часа работа. Дадох си

труда да напиша доклада на български. Но и на есперанто да го бях написал, пак никой нямаше да го прочете. Вие не говорите български, нали? Ще ви го резюмирам.

Той свали очилата си и очите му като по чудо придобиха нормални размери.

– Най-напред ще ви запозная с контекста. На 23 април сутринта правех рутинната си обиколка в сливенското гето. Там ме откриха Коста и Мермет Николови – двама берачи, които добре познавам. Току-що бяха намерили трупа на Райко и бяха убедени, че е бил нападен от мечка. Още щом видях тялото, разбрах, че случаят не е такъв. Раните бяха от два различни вида. Имаше наистина ухапвания от животни, но първоначалните рани бяха нанесени с хирургически инструменти. Впрочем наоколо имаше прекалено малко кръв. Като се имат предвид нараняванията, Райко би трябвало да се къпе в кръв. А не беше така. Пък и тялото бе голо. Едва ли някое диво животно би си дало труда да съблича жертвата си. Помолих двамата Николови да пренесат трупа в Сливен. Напразно търсихме болница. Накрая отидохме в гимнастическия салон, където можах да си свърша работата и да проследя последните часове на Райко. Ето, слушайте.

Откъси от доклада за аутопсията, извършена на 23.4.91.

Обект: Райко Николов, пол мъжки. Гол. Роден около 1963 г. в Искендер, Турция. Вероятно починал на 22.4.1991 г. между 20 и 23 часа в сливенската гора от дълбока рана в областта на сърцето.

Джуров вдигна поглед и каза:

– Прескачам общото описание. Минавам на раните.

Горна част на трупа. Лицето е непокътнато, има само следи от лепенки, край устните. Езикът е прерязан (най-вероятно преханпан от жертвата). Няма видими следи от наранявания на тила. Огледът на предната част на гръдния кош показва дълъг, прав разрез от областта между ключиците до пъпа, извършен професионално с остър хирургически инструмент, може би електрически скалпел, тъй като краищата на раната не са кървели много. Забелязват се и много други порезни рани, нанесени с друг остър инструмент – по врата, гръдния кош, ръцете. Дясната ръка е ампутирана на нивото на рамото. Многобройни следи от нокти, вероятно на мечка, и от ухапвания – по торса, раменете, хълбоците, ръцете. Гърбът е непокътнат. По раменете и китките има следи от въжета.

Джуров дръпна от цигарата си и продължи:

Прегледът на горната част на гръдния кош показва липсата на сърце. Артериите и вените са внимателно прерязани на възможно най-голямо разстояние от извадения орган – класически метод, чиято цел е да се избегне травмиране на сърцето. Има и други осакатени органи – белите дробове, черния дроб, стомаха. Те са наполовина изядени, най-вероятно от дивите зверове.

Долна част на трупа. Дълбоки рани в областта на слабините. Многобройни разкъсвания по гениталиите и бедрата. Половият орган се държи само на тънка ивица плът. Следи от нокти и от животински ухапвания по бедрата. Следи от завързване по бедрата, колената, глезените.

Джуров вдигна поглед и каза:

– Това е, господин Антиош. Направих и някои токсикологични изследвания и предадох тялото на близките. Бях научил достатъчно за смъртта на рома, за която тъй или иначе нямаше да се проведе разследване.

Джуров сложи очилата си и запали нова цигара.

– Ето какво се е случило според мен. Райко е бил нападат в гората на 22 април. Завързали са го, запушили са му устата и са направили дълбок разрез в гърдите. Сърцето е било извадено от професионален хирург. Бих казал, че това е първата фаза от убийството. Райко е вече мъртъв. Дотук всичко е извършено спокойно и изкусно. След това убиецът (или някой друг, въоръжен с хирургически инструмент) се нахвърля върху трупа и го наклъцва. Това е фазата на клането. Накрая се появяват горските зверове, които довършват делото. Като се има предвид, че е престояло в гората цяла нощ, тялото бе в относително добро състояние. Отдавам това на мизистата на дезинфектанти, която доста часове е държала животните на разстояние.

Колкото до мястото на престъплението, според мен всичко е станало там, където е намерено тялото. Липсата на следи около поляната потвърждава тази хипотеза. Не е нужно да ви казвам, че това е най-жестокото престъпление, което съм виждал. Не съм в състояние да го коментирам. Искам само по-бързо да го забравя.

– Въпреки садизма на престъплението, смятате ли, че става дума за хирургическа операция, целяща да извади сърцето на Райко?

– И да, и не. Да, защото хирургическата техника е очевидна. Не,

защото някои подробности не пасват. Всичко се е случило в гората. А аблацията на сърцето изисква прилагането на строга антисептика. Което е невъзможно сред природата. И главно, защото пациентът трябва да е под наркоза. А Райко е бил в съзнание.

– Какво искате да кажете?

– В кръвта му няма и следа от упойващо вещество. Райко е умрял от болка.

Потръпнах. По гърба ми се стичаха струйки пот.

– Болката уврежда ли сърцето?

– Не, господин Антиош. Сърцето започва да бие по-бързо, но остава в добро състояние. В този случай впрочем има още нещо неразбираемо. Защо е трябвало да се оперира едно живо, потръпващо тяло, след като упойката е могла да го обездвижи напълно?

Смених темата.

– Смятате ли, че извършителят може да е българин?

– Изключено.

– А хипотезата за разчистване на сметки между роми?

– Смешно. Прекалено рафинирано е за роми. А и няма мотив. Познавах Райко. Той беше чист човек и спазваше нашите закони.

– А не може ли да е открил нещо опасно?

– Какво да открие? Райко се занимаваше само с растения и птици.

– Именно.

– Намеквате за вашите щъркели? Глупости. Никой не убива заради птици. Особено по този начин.

Джуров бе прав. Садистичното убийство на Райко не можеше да е свързано с щъркелите. То по-скоро преpraщаше към снимките на Макс Бьом или към загадката със сърцето му. Зададох на доктора последен въпрос.

– Екипите на „Единен свят“ бяха ли все още в областта през април?

– Мисля, че да.

– Те са разполагали с необходимите инструменти.

– На грешен път сте, Антиош. Лекарите от „Единен свят“ са свестни хора. Нищо не разбират от роми, но им помагат всеотдайно.

Станах. Джуров се измъкна от стола си и ми отвори вратата. В коридора, преди да се сбогуваме, се взря в мен и каза:

– Странно. Лицето ви ми говори нещо. Може би съм познавал някой от семейството ви, когато съм бил във Франция.

– Съмнявам се. Семейството ми никога не е живяло във Франция. А и родителите ми загинаха, когато бях на шест години. Нямам други

роднини.

– Странно все пак.

Отворих вратата, за да не се наложи да му подавам ръка.

– На добър час, Антиош. Изследвайте си щъркелите и не се занимавайте с хората. Те не заслужават вниманието ви.

15

В девет и половина вечерта бях на Софийската гара с Марсел и Йета.

– Антиош... Антиош... Странно име за французин – възкликна Марсел. – Знаеш ли, че така се е наричал един древен град в Турция?

– Произходът ми е доста неясен – отговорих.

– Сега се нарича Антакие. След като така и така отиваш в Турция, защо не прескочиш до там? Намира се близо до границата със Сирия. В древността се е наричал Антиохия и е бил третият по големина град след Рим и Александрия!

Търсехме осемнайсети перон, откъдето щеше да тръгне влакът за Истанбул.

– Трябва да ти дам ключовете от колата – казах на Марсел. – Ще те помоля да я върнеш на агенцията.

– Няма проблем. Тъкмо ще покажа на Йета София *by night!*

Осемнайсети перон бе пуст. Влакът ми щеше да дойде чак след час. Забелязах двама мъже вдясно, зад някакви прашни вагони. Изглежда, че се бяха запътили към нашия перон, но не носеха багаж. Марсел каза:

– Ще се видим в Париж, през октомври, когато дойда във Франция.

След това заговори една циганка, която вече чакаше на перона с детето си. Оставих раницата си на земята. Нямах търпение да се настаня във влака и да обмисля наученото от Джуров.

Отново видях двамата мъже. По-високият носеше тъмносин анцуг от изкуствена материя. Щъркналите му коси изглеждаха като стъклени. Другият бе нисък и масивен с тридневна брада. Гадни мутри, каквито се срещат по всички гари. Марсел все още разговаряше с циганката. После се обърна към мен и обясни:

– Би искала да пътува в твоето купе. За първи път се качва на влак. Отива в Истанбул при семейството си.

Двамата мъже бяха на по-малко от петдесет метра от нас. Ниският се бе обърнал с гръб и сякаш търсеше нещо под шлифера си. Високият

ни гледаше с трескав поглед. Бях се навел да вдигна раницата си, когато чух пукот. Миг по-късно се проснах на земята и извиках предупредително:

– Марсел!

Твърде късно. Куршумът бе разбил черепа му. Втори изстрел и писъкът на Йета проряза нощта. За пръв път чувах гласа ѝ. Последваха четири приглушени гърмежа и Йета политна към релсите. Хвърлих поглед надясно – циганката се бе вкопчила в детето си с окървавени ръце.

Погледнах наляво – убийците тичаха приведени и се опитваха да ме открият. Мъжът с шлифера държеше автоматично оръжие със заглушител. Втурнах се в обратната посока и успях да стигна невредим до чаканята. Огледах се. Нямаше и следа от убийците.

Изтичах до паркинга и скочих в колата. За късмет ключовете още бяха у мен. Потеглих рязко и натиснах газта. Не знаех къде отивам, но карах с пълна скорост. Все още виждах лицето на Марсел, превърнато в кървави парчета плът, окървавеното тяло на Йета върху релсите, циганката, прегърнала детето си. Червено, червено, червено.

Карах от пет минути, когато забелязах тъмна кола, която ме следваше неотлъчно. Завих наляво, после надясно. Колата не изоставаше. Движеше се със загасени фарове и с бясна скорост. На слабата светлина на един уличен фенер успях да зърна вътре двамата убийци. Високият шофираше, ниският не криеше оръжието си.

Свих наляво по дълга и пуста улица и натиснах газта. Преследвачите ми бяха все така след мен. Вкопчих се във волана и се опитах да събера мислите си. Авансът ми се топеше. Убийците се възползваха от правия път, за да ме притиснат отдясно. Рязко завъртях волана и успях да ги изтласкам. Вече карах с двеста километра в час. Внезапно пред мен се появи прелез, след който пътят се стесни. Сега имаше само едно платно. На първата пресечка свих вдясно и се залутах в лабиринт от улички. Минавах покрай тъмни павилиони и заспали влакове. Бях се озовал в складова зона без всякакво осветление. Загасих фаровете, напуснах пътя и спрях до една железопътна линия. Излязох от колата. На около триста метра смътно се очертаваше изоставен склад. Предпазливо приближих.

Вратите зееха, прозорците бяха изпочупени, навсякъде стърчаха изтръгнати кабели. Явно тук отдавна не бе стъпвал човешки крак. Затова пък по пода бяха накацали хиляди гълъби. Предпазливо пристъпих и сякаш нощта се пропука от плясъка на крилата им. Свих по един коридор, минах покрай изоставени кабинети, прескачайки изпочупени столове,

преобърнати шкафове, строшени телефони. Стигнах до някакви стълби.

На първия етаж открих огромна зала. Трябва да имаше четиристотин квадратни метра. Беше празна и разделена на части от правоъгълни пилони. Подът бе покрит с натрошени стъкла. Реших да прекарам нощта тук. Почистих стъклата зад най-вътрешния пилон и се настаних. Бях напълно изтощен, но вече не изпитвах страх. Седнах, облегнах се на колоната и скоро заспах.

Събуди ме хрущене на стъкла. Отворих очи и погледнах часовника си – 2:45. Бяха им трябвали четири часа, за да ме открият. Чувах стъпките им някъде зад себе си. Надникнах зад колоната, но не видях нищо. Хрущенето се чуваше на равни интервали. Няколко стъпки, после пауза. Десет, петнайсет секунди и пак стъпки. Явно вървяха заедно и оглеждаха пилоните. Като че ли не подозираха за присъствието ми – движеха се предпазливо, но без да се крият. Колко ли колони имаше между нас? Десет? Дванайсет? Идваха отдясно. Бавно свалих обувките си, завързах ги и ги преметнах през врата си. Все така бавно съблякох ризата си, разкъсах я със зъби и увих ходилата си. Стъпките приближаваха.

Бях гол до кръста, уплашен, обливаше ме студена пот. Надникнах иззад колоната, скочих надясно и се притиснах до съседната колона. Когато отново чух хрущенето, се хвърлих към следващата колона. Сега между нас оставаха пет-шест колони. Планът ми бе прост. След няколко секунди щяхме да се озовем от двете страни на една и съща колона. Тогава те щяха да свърнат вдясно, а аз – вляво. Безумен, почти детински план, но не разполагах с друг – това бе последният ми шанс. Предпазливо се наведох и вдигнах парче гипс, в което се бе забол стъклен отломък. Преминах още три колони и внезапно чух дишане. Бяха там, от другата страна. Преброих до десет и щом се размърдаха, направих крачка вдясно.

И се вцепених. Срещу мен стоеше гигантът с анцуга и държеше нещо метално. Трябваше му една десета от секундата, за да разбере какво става. През следващата десета стъклото бе забито в гърлото му. Кръвта бликна и оплеска стиснатите ми пръсти. Разтворих ги и поех тежкото тяло. Внимателно го отпуснах на пода и преди другият да осъзнае какво се е случило, побягнах, лек като страха. Едва на стълбите си дадох сметка какъв бе металният предмет в ръцете на убиеца – високочестотен скалпел, свързан с електрическа батерия, прикрепена към колана му.

Изтичах до колата, запалих мотора и след няколко маневри сред влажните от дъжда храсти излязох на асфалтирания път. Отново се повъртях из лабиринта от улички, докато накрая се озовах на магистралата

за Истанбул. Карах дълго с повече от сто и трийсет километра в час.

Скоро приближих границата. Лицето ми бе изцапано, ръцете ми лепнеха от кръв. Спрях. Погледнах се в огледалото за обратно виждане. По клепачите и косите ми имаше съсирена кръв – кръвта на убиеца. Усетих, че ръцете ми започват да треперят. После се разтрепери и цялото ми тяло. Излязох от колата. Дъждът се бе усилил. Съблякох се целия и заставах така, изправен и гол, пет, десет, двамайсет минути, докато водата не изплакна и последните следи от престъплението ми. След това се върнах в колата, извадих сухо бельо и се преоблякох.

Преминах границата без проблеми и продължих да карам. Развиделяваше се. Скоро прочетох на една крайпътна табела: Истанбул – 80 км. Намалих скоростта. Три четвърти час по-късно бях в покрайнините на града. Знаех точно къде искам да отида – в Париж бях определил „стратегическото“ място: хълмовете над Босфора.

От тази височина протокът изглеждаше неподвижен и пепелно-сив. В далечината се издигаха куполите и минаретата на града. Спрях колата. Беше шест и половина сутринта. Цареше огромна, чиста тишина, нарушавана единствено от птичи песни, далечен лай и шумоленето на вятъра в тревата. Обичах този час. Стоях с вперени в небето очи и бинокъл в ръка. Нямах и следа от птици. Мина час, после внезапно високо горе се очерта вълнист черно-бял облак. Бяха те – ято от хиляда щъркели приближаваше към Босфора. Никога не бях виждал подобно зрелище. Птиците сякаш се бяха наловили във величествен хоровод, разперили крила, надигнали клюнове, движени от една и съща сила, от една и съща упоритост. Широка лека вълна с пяна от пера, носена от вятъра...

Щъркелите се издигнаха още по-високо, докато се превърнаха в едва видими точки. Помислих за младите птици, тръгнаха от Германия. За пръв път в съществуването си те побеждаваха морето. Свалих бинокъла от очите си и се взрях в Босфора.

За пръв път през живота си бях убил човек.

III. ИЗРАЕЛ

16

От Истанбул продължих до Измир в югозападната част на Турция, където върнах колата на местния клон на агенцията. Взех такси до Кушадасъ, малко пристанище, откъдето имаше ферибот за остров Родос. Беше първи септември. Наех за няколко часа една хотелска стая, изкъпах се и се преоблякох. Подбрах възможно най-анонимни дрехи – фланелка, лек панталон и яке с пясъчен цвят. Отсега нататък нямаше да се разделям с платнената си шапка и слънчевите очила – допълнителна гаранция за анонимност. Раницата ми не бе пострадала, лаптопът – също. Точно в двацет часа напуснах турския бряг. На следващата сутрин призори се качих на друг кораб и потеглих от Родос към Хайфа в Израел. Пътуването щеше да трае около двацет и четири часа. През целия път пих само черен чай.

Окръженото лице на Марсел, направеното на решето тяло на Йета, телцето на циганчето, очевидно убито от предназначен за мен куршум – всички тези образи обсебваха съзнанието ми. Трима невинни бяха загинали заради мен – несправедливост, за която трябваше да отмъстя, фактът, че вече съм убил човек, не ме тревожеше особено. Бях се превърнал в мишена и се отправях към неизвестното, готов да убивам или да бъда убит.

Възнамерявах да следвам щъркелите докрай. В сравнение с всичко случило се миграцията на птиците би могла да изглежда маловажна, но в края на краищата тъкмо птиците ме бяха тласнали по пътя на насилието. Повече от всякога вярвах, че те играят съществена роля в историята. Мъжете, опитали се да ме убият, поразително приличаха на двамата българи, за които ми бе споменал Жоро. А оръжието на жертвата ми – висококачествен скалпел – сякаш имаше пряка връзка с убийството на Райко.

Преди да се кача на борда, се бях свързал с центъра Аргос. Щъркелите продължаваха полета си. Една малка група бе стигнала до турско-сирийската граница. Средната им скорост далеч надвишаваше предвидената от орнитолозите – те с лекота преминаваха по двеста километра на ден. Най-вероятно умората щеше да ги принуди да кацнат в околностите на Дамаск, преди да полетят към задължителната си спирка –

езерата на Бейт Шехан в Галилея. Точно там отивах.

Докато пътувах, не спирах да си задавам въпроси. Какво бях открил, та да заслужи смъртта? И кой ме бе предал на убийците? Милан Джуров? Марко Лазаров? Сливенските цигани? Дали ме следяха от самото начало? И какво общо имаше с цялата работа организацията „Единен свят“?

В девет часа сутринта на 3 септември пристигнахме в Хайфа. На горещия като пещ кей цареше живописно и изпълнено с екзотични миризми оживление, което ми напомняше ориенталските пазари от приключенските романи. Действителността не беше толкова романтична.

Израел беше във война. Война на нерви, на изтощение, подмолна война без примирия. Усетих напрежението още щом стъпих на сушата. Най-напред ме пребъркаха и педантично прегледаха багажа ми. След това ме разпитаха в малко помещение, отделено от общата зала с бяла завеса. Униформена жена ми задаваше на английски едни и същи въпроси, формулирани по различен начин. „Защо сте дошли в Израел?“ „С кого смятате да се видите?“ „Какво ще правите тук?“ „Идвали ли сте вече?“ „Какво носите?“ „Познавате ли израелци?“ Жената не повярва на историята ми. Тя не знаеше, че Израел е на пътя на щъркелите. На всичкото отгоре разполагах с билет само за отиване. „Защо сте минали през Турция?“ „Как смятате да си заминете оттук?“

След три часа обиски и разпити напуснах митницата и проникнах на израелска територия. Обмених 500 долара в шекели и наех кола. Един ровър от малките модели. Отново използвах ваучерите на Бьом. Служителката подробно ми обясни как да стигна до Бейт Шехан и ме посъветва в никакъв случай да не се отклонявам от маршрута. „Опасно е да се пътува в окупираните територии с израелски номер. Палестинските деца веднага започват да ви замерят с камъни.“ Благодарих на жената за загрижеността и обещах да не се отклонявам от пътя си.

Навън, далеч от морския вятър, жегата беше убийствена. Показах на патрулиращите войници договора за наемане, прекосих паркинга и се качих в колата. Седалките пареха. Вдигнах стъклата, включих климатика и разтворих френския си пътеводител. Хайфа беше на запад, Бейт Шехан – на изток, близо до границата с Йордания. Така че трябваше да прекося цялата Галилея, около сто километра. Галилея... При други обстоятелства сигурно щях да вкуся от чара на тези легендарни места, на тази митична земя, люлка на Библията.

Разполагах с две свързки: Идо Габор, млад орнитолог, който лекуваше ранените щъркели в кибуца Неве-Ейтан близо до Бейт Шехан, и

Йосе Ленфелд, директор на Обществото за опазване на природата – голяма лаборатория, разположена в съседство с летището „Бен Гурион“.

Около пладне спрях в едно кафене. Седнах на сянка, изпих един чай, хапнах някакви твърде сладки питки и няколко пъти телефонирах на Габор – даваше свободно. В един и половина реших все пак да го потърся на място.

Час по-късно бях в кибуца Бейт Шехан – три села, разположени около обширни ниви. Пътеводителят ми съдържаше подробна информация за кибуците: „... общности, основани на колективната собственост върху средствата за производство, в които заплащането няма пряка връзка с положения труд“.

Продължих да карам, докато стигнах да кибуца Неве-Ейтан. Познах го по развѐдниците за риба, чиято повърхност проблясваше на слънцето. Беше петнайсет часа. Горещината не намаляваше. Влязох в село с безупречно подредени бели къщи. Цветни лехи развеселяваха улиците. Тук-там зад живите плетове се синееха басейни. Но всичко беше пусто. Нямаше жива душа. Дори куче не се мяркаше.

Реших да потърся някого при развѐдниците. Поех по тесен път и скоро стигнах до езерата, където мъже и жени работеха на слънцето. Слязох от колата и се приближих до двама мъже, които товареха на трактор кошове с риба.

– Шалом – извиках, усмихвайки се.

Мъжете ме изгледаха със светлите си очи, без да отговорят. Единият носеше на колана си кожен кобур, от който се подаваше дръжката на револвер. Представих се на английски и ги попитах дали познават Идо Габор. Лицата им помрачняха още повече, ръката на мъжа посегна към револвера. Отново нито дума. Обясних защо съм дошъл, като почти крещях, за да заглуша бученето на трактора. Изследвам щъркелите, изминал съм три хиляди километра, за да ги видя тук, и бих искал Идо да ми ги покаже. Мъжете се спогледаха, после невъоръженият мълчаливо ми посочи с пръст една жена, която работеше на двеста метра оттам. Благодарих и се отправих към силуета. Усещах как погледите им ме следват като визьори на автоматично оръжие.

– Шалом.

Жената се изправи. Бе млада, на трийсетина години, висока към метър и осемдесет. Тялото ѝ бе сухо и твърдо като изгорена от слънцето кожа. Дълги руси коси се вееха около матовото ѝ напрегнато лице. В очите ѝ имаше презрение и страх. Не бих могъл да кажа какъв бе цветът им, но очертанието на веждите им придаваше странен блясък – като на

бистра вода под слънчевите лъчи. Носеше гумени ботуши и изцапана с кал фланелка.

– Какво обичате? – попита ме тя на английски.

Повторих историята с щъркелите, с пътуването, с Идо.

Жената внезапно отново се зае с работата си, без да ми отговори. Несръчно хвърли в тъмните води тежка мрежа – костната ѝ система беше като на птица. Изчаках малко, после попитах:

– Какво има?

Жената се изправи и отговори, този път на френски:

– Идо е мъртъв.

Пътят на щъркелите бе път на кръвта. Прошепнах със свито сърце:

– Мъртъв? От колко време?

– От четири месеца. Щъркелите се бяха завърнали.

– От какво почина?

– Убиха го. Не искам да говоря за това.

– Съжалявам. Вие съпруга ли му бяхте?

– Сестра.

Идо Габор бе убит малко след Райко. Още един труп. Още една загадка. Вече бях уверен, че пътят на щъркелите води право в ада. Погледнах израелката. Вятърът си играеше с косите ѝ. Попита ме:

– Искате ли да видите щъркелите?

– Ами... (Желанието ми изглеждаше смешно сред всичките тези мъртъвци.) Бих искал, да...

– Идо ги лекуваше.

– Знам, точно затова...

– Те кацат вечер отвъд хълмовете.

Тя се взря в хоризонта, после промълви:

– Чакайте ме в кибуца в шест часа. Ще ви заведа.

– Не познавам кибуца.

– Бъдете на малкия площад с чешмата. Там е кварталът на „орнитолозите“.

– Благодаря ви...

– Сара.

– Благодаря, Сара. Казвам се Луи. Луи Антиош.

– Шалом, Луи.

Тръгнах си под враждебните погледи на двамата мъже. Вървах като сомнамбул, ослепен от слънцето, замаян от новината за тази нова смърт. И въпреки всичко в този миг мислех само за едно – за слънчевите коси на Сара, които се стичаха в кръвта ми и я изгаряха.

Събуди ме щракане на оръжие. Бях заспал в колата си на малкия площад на кибуца. Погледнах навън и видях въоръжени до зъби мъже в цивилно облекло. Едри брюнети с кестеняви бради, блондини с розови бузи. Говореха помежду си на иврит и почти всички носеха традиционната еврейска шапчица. Един от тях изкрещя на английски:

– Кой си ти? Какво правиш тук?

Друг заблъска с юмрук по стъклото и извика:

– Отвори прозореца! Дай си паспорта!

Сякаш за да докаже, че не се шегува, той зареди пушката си. Бавно отворих прозореца и им подадох паспорта си. Мъжът го грабна и го предаде на другия до него, без да престава да ме държи на мушка. Изведнъж се чу глас, глас на жена. Групата се размърда. Видях Сара, която си проправяше път между мъжете, крещеше им, блъскаше ги, удряше оръжията им. После взе паспорта ми и ми го върна, продължавайки да ругае нападателите ми. Накрая мъжете се разотидоха, като мърмореха и тътреха крака. Сара се обърна към мен и каза на френски:

– Тук всички са малко изнервени. Преди седмица четирима араби убиха трима от нашите в един военен лагер близо до кибуца. Изкормили ги с вили, докато спели. Мога ли да се кача?

Десетина минути карах покрай езера с тъмни води, обрасли с високи треви. После внезапно се озовахме край друга долина и пред очите ми се разкри невероятна гледка.

Докъдето поглед стигаше се простираха обширни блата, изцяло покрити с накацали щъркели. Десетки хиляди бели оперения и остри клюнове. Дърветата се огъваха под тежестта им. Не се виждаше вода, а само мокри птичи тела, които бяха привели шии и лакомо се хранеха. Бързи, точни, щъркелите безпогрешно уцелваха и улавяха рибите с твърдите си като стомана клюнове. Не приличаха на елзаските – бяха мършави, почернели. Явно нямаха желание да пригладжат перата си или да вият гнезда. Единствената им грижа бе да стигнат до Африка в определения ден и час. От научна гледна точка наблюдавах нещо уникално, защото европейските орнитолози твърдяха, че щъркелите не ловят риба, че се хранят само с месо.

Слязохме от колата. Сара каза:

– Кибуцът на щъркелите. Всеки ден пристигат с хиляди. Събират сили за пустинята Негев.

Дълго наблюдавах птиците с бинокъл. Нямахме начин да видя дали

някоя от тях е опръстена. След това седнахме на едно островче суха трева. Сара обгърна свитите си крака с ръце и облегна брадичка на коленете си. Не бе толкова красива, колкото ми се бе сторила. Лицето ѝ бе прекалено сурово, сякаш изсушено от слънцето. Но в очертанията на очите приличаше на птица, а погледът ѝ проникваше до дъното на сърцето ми.

– Идо идваше тук всяка вечер – продължи тя. – Събираше ранените или изтощени щъркели и ги лекуваше на място или пък ги носеше вкъщи. В гаража си бе обзавел нещо като болница за птици.

– Всички щъркели ли минават през този район?

– Всички без изключение. Заради развъдниците.

– Идо споменавал ли ви е за изчезването на тазгодишните щъркели?

Сара внезапно ми заговори на „ти“.

– Какво изчезване?

– Когато през пролетта са се завърнали от Африка, щъркелите са били по-малобройни от обикновено. Идо сигурно е забелязал това.

– Не е споменал нищо подобно.

Питах се дали и Идо като Райко си е водил дневник. Дали и той е работил за Макс Бьом.

– Говориш перфектно френски.

– Баба ми и дядо ми са родени във Франция. След войната не са пожелали да се върнат там и са основали кибуца Бейт Шехан. Аз винаги съм живяла тук, освен когато следвах в Тел Авив. Говоря иврит, френски и английски. Завърших физика през 1987 г. И всичко това, за да се озова отново в това бласто, да ставам в три часа през нощта и да газя в смрадливата вода шест дни седмично.

– Искаш да се махнеш оттук ли?

– С какво? Тук всички печелим еднакво. Тоест не печелим нищо.

17

Сара ме покани да остана за вечеря. Седнахме в градината на къщата ѝ. Не мислех за нищо, вкусвайки от сладостта на тези неочаквани приятни моменти.

Домакинята ми предлагаше от онези свръхтънки кръгли хлебчета с вкусна плънка. Ядох като невидял. Израелският хранителен режим напълно ми допаднаше. Тук месото струваше скъпо и хората консумираха повече млечни продукти и зеленчуци. А и Сара бе приготвила ароматен

китайски чай.

Беше на двацет и осем години, имаше мрачни мисли и маниери на фея. Докато ми разказваше за Израел, нежният ѝ глас контрастираше с отвратените ѝ думи. Според нея израелската държава бе истинска военна лаборатория. Тук винаги били готови да измислят нов начин за подслушване или ново оръжие. Разказа ми и за живота си в кибуца, за тежкия труд, за това как се хранели заедно, а в събота имали събрания, за да вземат решения „задължителни за всички“. Спомена за завистта, досадата, глухото лицемерие на колективния живот. Сара беше болна от самота. Затова пък бе горда с добре развитото земеделие в кибуца, със сефарадския си произход, с куража на родителите си.

По-късно ме разпита за моя живот, за миналото ми, за заниманията ми. Разказах ѝ накратко за дългото ми следване, после заявих, че съм решил да се отдам на орнитологията. Описах ѝ пътуването си и повторих желанието си да наблюдавам щъркелите в Израел. Тази моя идея фикс не я учуди – през периода на миграцията в Бейт Шехан се събирали орнитолози от цяла Европа и Америка, въоръжавали се с бинокли и далекогледи и наблюдавали птиците.

В единайсет часа най-после се осмелих да заговоря за Идо. Сара ми хвърли леден поглед, после каза с безизразен глас:

– Идо бе убит преди четири месеца, докато лекуваше щъркелите в блатата. Нападнали го араби, завързали го за едно дърво и го измъчвали. Удряли го по лицето с камъни, докато му счупят челюстите. Гърлото му бе пълно с останки от зъби и кости. Когато откриха тялото, птиците вече бяха започнали да го кълват.

– Говориш за араби. Откриха ли убийците?

– Смятаме, че са четиримата араби, за които ти споменах. Онези, които убиха войниците.

– Арестувани ли са?

– Мъртви са. Тук ние сами уреждаме сметките си.

– Арабите често ли нападат цивилни?

– Не и по тези места. Освен ако не става дума за активисти като колонистите, които видя днес.

– Идо активист ли беше?

– Не. Но напоследък се бе променил. Беше се снабдил с оръжие – пушки, ножове и кой знае защо револвер със заглушител. Чезнеше някъде по цели дни. Не ходеше на блатата. Беше станал агресивен, раздражителен. Внезапно се палеше или пък часове наред не обелваше и дума.

– Харесваше ли му животът в кибуца?

Сара се разсмя безрадно.

– Идо не беше като мен, Луи. Той обичаше езерата, рибата. Обичаше блатата, щъркелите. Обичаше да се прибира вечер, потънал в кал, с някоя ранена птица в ръце. Но още повече обичаше мен. Затова търсеше начин да напуснем това гадно място. – Сара сви рамене и започна да раздига масата. – Всъщност мисля, че Идо никога нямаше да замине. Той бе напълно щастлив тук. Небето, щъркелите и аз. За него това бе най-голямата заслуга на кибуца – бях му подръка.

– Какво искаш да кажеш?

– Каквото казах: бях му подръка.

Помогнах ѝ да събере съдовете и докато ги отнасяше в кухнята, влязох в дневната. Къщата на Сара бе малка и бяла. Доколкото можех да преценя, освен дневната имаше и две спални – нейната и на Идо. Върху един скрин забелязах снимка на млад мъж с широки рамене. Лицето му бе загоряло от слънцето и излъчваше здраве и доволство. Идо приличаше на Сара – същото очертание на веждите, същите скули, но докато Сара бе слаба и напрегната, брат ѝ сякаш преливаше от жизненост. Изглеждаше по-млад от нея, може би на двайсет и две-три години.

Сара излезе от кухнята. Върнахме се в градината, където тя отвори някаква желязна кутия.

– Пушиш ли?

– Цигари ли?

– Не. Трева.

– Не, не пуша.

– Не се учудвам. Странен човек си, Луи.

– Ако ти се пуши, не се смущавай.

– Пушенето на трева има смисъл само ако е споделено – отсече Сара и затвори кутията.

Помълча, после подхвана:

– А сега, Луи, искам да ми обясниш какво всъщност правиш тук. Не ми приличаш на орнитолог. Познавам ги. Това са манияци, които мислят и говорят само за птици. А ти се интересуваш единствено от щъркелите. Освен това имаш вид на човек, когото преследват. Кой си ти, Луи? Ченге? Журналист? Склонна съм да ти помогна. Стига да ми разкажеш какво търсиш.

Поразмислих, след което без повече да се колебая ѝ разказах всичко – поверената ми от Бьом мисия, последните четирийсет и осем часа в България, смъртта на Райко Николов и на Марсел Минаус, на Йета и циганчето... Разказах ѝ как бях убил един непознат с парче от стъкло.

Споменах ѝ и за „Единен свят“, за Дюмаз, Джуров, Жоро, за висококачествения скалпел, за тайнствената сърдечна операция на Макс Бьом. Накрая заключих:

– Може да изглежда странно, но съм убеден в едно: щъркелите са ключът към цялата история. От самото начало усещах, че Бьом има скрита причина да ме изпраща по следите на щъркелите.

– Смъртта на брат ми има ли връзка с всичко това?

– Може би. Би трябвало да науча повече подробности.

– Досието е в полицията. Няма никакъв шанс да го видиш.

– А хората, открили тялото?

– Те няма да ти кажат нищо.

– Извинявай, Сара, но ти видя ли тялото?

– Не.

– Знаеш ли... (Поколебах се за миг)... знаеш ли дали е липсвал някой орган?

– Как така?

– Имаше ли рани в гръдния кош?

Лицето на Сара помрачня.

– Повечето от вътрешностите му са били изкълвани от птиците. Само това знам. Открили са тялото призори. На 16 май.

Станах да се поразтъпча. Смъртта на Идо несъмнено бе още една брънка от мрежата на ужаса.

– Не разбирам за какво е всичко това, Луи, но искам да ти разкажа нещо.

Седнах отново и извадих бележника си.

– Идо бе открил нещо. Не знам какво, но няколко пъти ми каза, че ще забогатеем, че ще заминем за Европа. Отначало си мислех, че казва това, за да ми достави удоволствие.

– Откога започна да говори такива неща?

– От началото на март, доколкото си спомням. Една вечер се прибра свръхвъзбуден. Прегърна ме и ми каза да си стягам багажа. Изплюх се в лицето му. Не обичам да ми се подиграват.

– Откъде се връщаше?

– От блатата, както винаги.

– Оставил ли е някакви бележки?

– Всичко е в гаража в дъното на градината. Още нещо: организацията „Единен свят“ е много активна по тия места. Има подкрепата на ООН и работи в палестинските лагери.

– Какво правят там?

– Лекуват децата, раздават храна, лекарства. Много са популярни в Израел. Това е една от малкото организации, за които всички имат добро мнение.

Записвах всяка нейна дума. Сара ме изгледа и наклони глава.

– Луи, защо правиш всичко това? Защо просто не уведомиш полицията?

– Коя полиция? На коя страна? И за какво престъпление? Нямам никакво доказателство. Впрочем вече има замесен полицаи в тази история – Ерве Дюмаз. Странно ченге. Не мога напълно да схвана какво го движи. Но той е далеч. Аз съм сам.

Внезапно Сара взе ръцете ми в своите, без да ми даде време да отбягна жеста ѝ. Не изпитах нищо. Нито отвращение, нито страх. Нито топлината на пръстите ѝ по мъртвите ми ръце. Тя огледа дългите белези и на устните ѝ се появи странна, някак извратена усмивка. После настойчиво впи поглед в очите ми, сякаш да ми каже, че вече не е време за приказки.

18

Беше нещо грубо, брутално, безкомпромисно. Целувките ни ставаха все по-дълги и пламенни. Тялото на Сара бе някак момчешко. Без гърди, почти без ханш. Дълги, опънати като кабели мускули. Опипах с език кожата ѝ, без да използвам ръцете си. Плъзгах го във всички посоки, спираловидно, докато стигнах до центъра ѝ – горещ като кратер. Тогава се надигнах и проникнах в тялото ѝ. Сара се изви като пламък. Изстена с глух глас и се вкопчи в раменете ми. Останах изправен и неподвижен. Сара ме заудря по гърдите и задвижи ханша си. Нямах нежност, нямах симпатия. Бяхме две самотни животни, свързани в смъртоносна целувка. Внезапно Сара прошепна нещо на иврит. От гърлото ѝ се надигна вик, после от корема ми избликна вулкан. След това дълго останахме така, неподвижни, заслепени от нощта, изумени от яростта на акта. Никой от нас не бе изпитал удоволствие. Само самотно облекчение, животинско и егоистично. Въпреки това не изпитвах горчивина. Трябваше ни време, за да станем „две души в едно тяло“. Трябваше да изчакаме. Една нощ. Може би още една нощ. Тогава любовта щеше да ни донесе наслада.

Час по-късно, когато небето започна да просветлява, Сара ме попита:

– Ръцете ти, Луи. Разкажи ми.

Можех ли да я излъжа след това, което се случи между нас? За първи път в живота си казах истината за тази трагедия без страх, нито свян.

– Роден съм в Африка. В Нигер ли, в Мали ли, не знам точно. Родителите ми заминали за черния континент през петдесетте години. Баща ми беше лекар. Лекуваше черното население. През 1963 година Пол и Март Антиош се установиха в Централноафриканската република, където неуморно продължиха делото си. Двамата с по-големия ми брат растяме в климатизираните класни стаи и в жегата на саваната. По онова време страната се управляваше от Давид Дако, получил властта сред всенародно ликуване от самия Андре Малро. Положението не беше цветущо, но не бе и катастрофално. Народът не желаше смяна на правителството. Но през 65-та се намери един човек, който реши всичко да промени – полковник Жан-Бедел Бокаса. Той бе от рода на президента, от етноса мбака, и бе единственият висш офицер в републиката. Затова, съвсем естествено, му повериха армията, която се състоеше от малоброен пехотен батальон. Щом стана главнокомандващ, Бокаса започна да тръби наляво и надясно, че властта му се полага по право, че е по-възрастен от президента и т.н. Всички го мислеха за досаден пияница. Но подцениха интелигентността му. Бокаса решава да действа в края на 65-та година с помощта на лейтенант Банза. На 31 декември извършва военен преврат, арестува президента Дако и го хвърля в затвора Нгарамба, където нарежда да освободят всички други затворници. Така в града се изсипва банда крадци, мошеници и престъпници, които крещат: „Слава на Бокаса!“ Сред тях има и няколко особено опасни убийци, които трябвало да бъдат екзекутирани след няколко дни. Точно те почукват на вратата на нашата къща на авеню Франс към два часа призори. Съненият ни иконом взима пушката си и отива да отвори, но те вече са разбили вратата. Отнемат оръжието на Мохамед и жестоко се разправят с него. В това време баща ми зарежда своя маузер, готов да защитава семейството си. Майка ми също се събужда с все още замаяна от новогодишното шампанско глава и се качва при нас в спалните ни. Но къщата вече гори. Нападателите са проникнали вътре, чупят всичко по пътя си, преобръщат мебелите, лампите.

Нямам точни сведения как е убито семейството ми. Смята се, че баща ми е застрелян от упор със собственото му оръжие. Майка ми била убита с брадва, на няколко крачки от стаята ни. Колкото до брат ми, той, изглежда, е загинал в пламъците, както и повечето от нападателите.

Не знам по какво чудо съм оцелял. Тичал съм с обгорели ръце,

крещял съм, препъвал съм се, докато съм стигнал до посолството на Франция, където съм припаднал. Там живееха приятели на родителите ми, Нели и Жорж Бреслер. Когато ме открили, когато разбрали какво е станало, те веднага се качили на един биплан, собственост на френската армия, и напуснали Банги, отвеждайки ме със себе си.

През следващите дни не се говореше много за този „гаф“, френската държава не знаеше как да се справи със ситуацията и накрая призна новото правителство. Започнаха разследване, дадох голямо обезщетение на малкия Луи Антиош. Но какво да разследват? Убийците бяха мъртви, а главният виновник бе станал държавен глава.

Замълчах. Сара прошепна:

– Съжалявам.

– Не съжалявай, Сара. Бях на шест години. Нямам никакъв спомен от онези събития. Просто в живота ми има дълга бяла страница. Но кой пък си спомня за първите си шест години? Каквото знам, съм го научил от Бреслерови.

Сара хвана ръцете ми и прекара пръст по белезите.

– Болят ли те ръцете?

– Напротив. Напълно безчувствени са.

– Ти си първият ми гой, Луи.

– Мога да се покръстя.

Сара сви рамене.

– Не можеш.

– Ще ме резнат тук-там и...

– Не можеш да станеш гражданин на Израел.

– Защо?

Сара пусна ръцете ми и каза:

– Ти си никой, Луи. Не могат да ти вземат необходимите за паспорта пръстови отпечатъци.

19

На другия ден се събудих късно. Насилих се да отворя очи и огледах стаята на Сара – огрените от слънце стени от бял камък, малкия дървен скрин, окачените на стените портрети на Айнщайн с изплезен език и на Хокинг в инвалидна количка. Книги джобен формат, натрупани на пода. Стая на самотна млада жена.

Погледнах часовника си: единайсет и двайсет, 4 септември. Сара бе

отишла на развѣдниците. Станах и взех душ. Дълго се взирах в лицето си в огледалото над мивката. Бях отслабнал, бузите ми бяха хлътнали. Може би се лъжех, но ми се стори, че съм остарял и съм придобил жестоко изражение. Обръснах се, после се облякох.

В кухнята намерих бележка от Сара: „Луи, рибата не чака. Ще се върна привечер. Чаят, телефонът, пералнята – всичко е на твоє разположение. Пази се и ме чакай. Приятен ден. Сара.“

Приготвих си чай и отпих от чашата, загледан през прозореца в Обетованата земя. Придърпах към себе си телефона и се свързах с автоматичния си секретар. Връзката беше лоша, но успях да чуя записаните съобщения. Дюмаз ме питаше има ли нещо ново. Вагнер нетърпеливо ме молеше да му се обадя. Третото обаждане ме учуди повече – беше от Нели Бреслер, която се безпокоеше за мен. „Луи, момчето ми, Нели се обажда. Последният ни разговор много ме разтревожи. Какво правите? Обадете ми се.“

Набрах номера на Ерве Дюмаз в управлението в Монтрьо. Девет часът местно време. Хванах го след няколко опита.

– Дюмаз? Антиош на телефона.

– Най-послед. Къде сте? В Истанбул?

– Не можах да спра в Турция. В Израел съм. Можем ли да говорим?

– Слушам ви.

– Искам да кажа: никой ли не слуша разговора ни?

Дюмаз се позасмя.

– Защо? Какво става?

– Опитаха се да ме убият.

– Моля?

– Двама мъже. На Софийската гара преди четири дни.

– Как им избягахте?

– По чудо. Но трима невинни загинаха.

Дюмаз мълчеше. Продължих:

– Ликвидирах единия от убийците, Ерве. Отидох до Истанбул с кола, оттам взех ферибота за Израел.

– И какво открихте?

– Нищо. Но щъркелите са в центъра на историята. Най-напред орнитологът Райко Николов е жестоко убит при необичайни обстоятелства. След това се опитват да отстранят мен, макар че аз се занимавам само с щъркели. А сега се оказва, че има и трета жертва – един израелски орнитолог е бил убит преди четири месеца. Това убийство е от същата серия, сигурен съм. Идо е открил нещо, също като Райко.

– Кой бяха нападателите ви?

– Може би двамата българи, които са разпитвали Жоро Грибински през април.

– Какво ще правите сега?

– Продължавам нататък.

Дюмаз уплашено възкликна:

– Продължавате! По-добре се свържете с израелската полиция, с Интерпол!

– Няма смисъл. Тук убийството на Идо не се разследва. В София смъртта на Райко е минала незабелязано. Смъртта на Марсел ще вдигне повече шум, защото става дума за французин. Но всичко това се вписва в общия хаос. Никакво доказателство, разнопосочни факти – твърде рано е да се алармират международни инстанции. Имам някакъв шанс само ако действам сам.

Инспекторът въздъхна.

– Въръжен ли сте?

– Не. Но тук, в Израел, не е трудно да си набавя този вид стока.

Дюмаз не каза нищо. Чувах ускореното му дишане.

– А при вас, какво ново?

– Нищо съществено. Все още се занимавам с миналото на Бьом. За сега виждам само една връзка – диамантените мини. Първо в ЮАР, после в Централна Африка. Проучвам. По другите линии – никакъв резултат.

– Какво открихте за „Единен свят“?

– Нищо. Организацията има безупречна репутация. Управлението ѝ е прозрачно, дейността ѝ е полезна и призната от всички.

– Откъде се е взела тази организация?

– Основана е в края на седемдесетте години от Пиер Доано, френски лекар, установил се в Калкута, в Северна Индия. Занимавал се е с бедните, с прокажените, с болните деца. Изградил е диспансери покрай тротоарите, които са станали много популярни. Започнали да говорят за него. Славата му се разнесла и други западни лекари дошли да му помагат, после заприиждали дарения. Така били излекувани хиляди мъже и жени.

– После?

– По-късно Доано създаде „Единен свят“ и някакъв Клуб 1001 с около хиляда членове – известни личности, предприятия и пр., – всеки от които внесъл по десет хиляди долара. Общата сума – повече от десет милиона долара – е депозирана в банка, така че всяка година носи

значителна лихва.

– В какъв размер?

– Достатъчен, за да покрие разходите на „Единен свят“. Така дарителите са сигурни, че парите им отиват за социално слабите, а не за построяване на луксозни административни сгради. Всичко е съвсем открито и тази прозрачност е допринесла много за успеха на „Единен свят“. Днес организацията има медицински центрове по целия свят и разполага с истинска хуманитарна армия.

По линията се чуваше пукане.

– Можете ли да ми намерите списъка на тези центрове?

– Разбира се, но не виждам какво...

– А списъка на членовете на клуба?

– На грешен път сте, Луи. Пиер Доано е знаменитост. Миналата година за малко не получи Нобелова награда за...

– Ще ми го намерите ли?

– Ще опитам.

Отново пукане.

– Разчитам на вас, Ерве. Ще ви се обадя утре или в друг ден.

– Как да се свържа с вас?

– Аз ще ви търся.

След това набрах номера на Вагнер. Германецът се зарадва, като ме чу.

– Къде сте? – възкликна той.

– В Израел.

– Чудесно. Видяхте ли щъркелите?

– Чакам ги тук, в Бейт Шехан.

– При развъдниците?

– Именно.

– Видяхте ли ги в България и на Босфора?

– Не съм сигурен. Видях едно ято да прелита над Босфора. Беше фантастично. Улрих, не мога да говоря дълго. Имате ли нови локализации?

– Пред очите ми са.

– Казвайте.

– Най-голяма е първата група. Вчера е прелетяла над Дамаск и сега се отправя към Бейт Шехан. Мисля, че утре ще ги видите.

– А западните?

– Момент... Най-бързите са над Сахара и скоро ще стигнат до Мали, в делтата на Нигер.

Записах и тази информация.

– Много добре – заключих. – Ще ви се обадя след два дни.

– Къде сте, Луи? Може би бихме могли да ви изпратим факс. Тук имам някои статистики...

– Съжалявам, Улрих, тук няма факс.

– Звучите малко особено. Всичко наред ли е?

– Всичко е наред. Радвам се, че ви чух.

Накрая се обадих на Йосе Ленфелд, директора на Обществото за опазване на природата. Йосе говореше английски с каменист акцент и така викаше, че слушалката ми се тресеше. Усетих, че и този орнитолог ще се окаже „рядък екземпляр“. Уговорихме си среща – в осем и половина на другата сутрин на летището „Бен Гурион“.

Надигнах се, схрусках няколко питки в кухнята и отидох да разгледам работното помещение на Идо в градината. Не бе оставил никакви бележки, никаква статистика, никаква информация. Само инструменти и превързочни материали като онези, които открих у Бьом.

Затова пък попаднах на пералната машина. Докато тя въртеше дрехите ми, аз спокойно продължих да ровя. Не намерих нищо повече. Деният решително не беше плодотворен. Но в момента имах само едно желание – да видя отново Сара.

Час по-късно простирах прането на слънце, когато Сара се появи между две ризи.

– Свърши ли работният ден?

Вместо отговор Сара ми намигна и ме прегърна.

20

Навън бавно се смрачаваше. Сара се отдръпна от мен. По гърдите ѝ се стичаше пот. Тялото ѝ бе дълго и стегнато, кожата ѝ бе матова, прегоряла, изсушена.

– Ще пиеш ли чай?

– С удоволствие.

Тя стана и отиде да направи запарката. Желанието, което изпитвах към нея, бе неугасимо. След два часа в леглото все още не можех да се отпусна. Не ставаше дума за наслада или удоволствие, а за някаква алхимия на телата, на които сякаш бе отредено да горят едно за друго. Вечно.

Сара се върна – носеше меден поднос, върху който бе поставила

метален чайник, малки чашки и чинийка с бисквити. Седна на ръба на леглото и наля чая по ориенталски, като държеше чайника високо над чашките.

– Луи – каза тя, – мисля си, че си на грешен път.

– Какво имаш предвид?

– Птиците, миграцията, орнитолозите. Става дума за убийства. Никой не убива заради птици.

Вече бях чувал това. Възразих:

– В тази история, Сара, има само една връзка – щъркелите. Не знам къде ще ме отведат. Не знам и защо пътят им е осеян с убийства. Но в това насилие без граници трябва да има някаква логика.

– В това насилие има пари.

– Естествено – отвърнах. – Макс Бьом се е занимавал с незаконна търговия.

– Каква?

– Още не знам. Диаманти, слонова кост, злато? Във всеки случай, африкански богатства. Дюмаз, швейцарският инспектор, който работи по случая, е убеден, че става дума за скъпоценни камъни. И мисля, че е прав. Бьом едва ли е търгувал със слонова кост, след като се е бунтувал срещу изстребването на слоновете в Централна Африка. Колкото до златото, по пътя на щъркелите то не е много. Остават диамантите – в Централна Африка, в ЮАР... Макс Бьом е бил инженер и е работил в мини. Само че се е пенсионирил още през 77-а и вече не е стъпил в Африка. Занимаваше се само с щъркели. Не знам, Сара, наистина.

Сара запали цигара и сви рамене.

– Сигурна съм, че имаш някакво предположение.

Усмихнах се.

– Имам. Смятам, че търговията продължава и щъркелите са нещо като куриери. Пратеници, ако щеш. Като пощенските гълъби. Смятам, че пренасят съобщението си в пръстените.

– Какви пръстени?

– В Европа орнитолозите слагат на краката на птиците пръстени, върху които са отбелязани датата и мястото на раждането или датата и мястото на залавянето, ако са диви птици. Но мисля, че пръстените на Бьом разказват друга история.

– Каква?

– Нещо, заради което си заслужава да се убива. Райко го беше открил. Брат ти също, струва ми се. Идо дори е разбрал за какво точно става дума. Оттам и надеждата му да забогатее.

Сара не каза нищо. За миг помислих, че напълно ме е забравила. После стана.

– Луи, в момента проблемите ти не са в небето. Гледай си по-скоро в краката. Ако продължаваш да хвърчиш из облаците, ще те убият като куче.

Сара обу дънките си и облече фланелка.

– Ела с мен.

Излязохме в градината, където Сара се спря между къщата и гаража на Идо. Отмести клоните на едно маслиново дърво и отдолу се появи прашно платнище.

– Помогни ми.

Издърпахме платнището. През деня сигурно бях минал отгоре му поне десет пъти. Сара повдигна дъската на скривалището и пред очите ми се разкри истински арсенал. Бойни карабини и ножове, сандъци с боеприпаси.

– Складът на семейство Габор – каза Сара. – Винаги сме имали оръжие, но Идо се снабди с още.

Коленичи и издърпа пращан сак за стикове за голф. Изтупа го и го напълни с оръжие и мунции. След това ми подаде един автоматичен пистолет.

– Това е глок 21, австрийско оръжие. Стреля с четирийсет и пет милиметрови куршуми. По-добро е от берета.

21

На другата сутрин станахме в три часа. Мълчаливо изпихме чая си. Навън се чуваха тежките стъпки на жителите на кибуца. Сара не пожела да я придружа до развѣдниците. Младата еврейка не можеше да афишира връзката си с гой. Целунах я и поех по обратния път, към летището „Бен Гурион“.

Чакаха ме близо триста километра път. Карах бързо. В околностите на Наблуз се сблъсках с другата израелска действителност. Полицейска проверка. Паспорт. Разпит. Пред дулото на бойните карабини отново разказах историята си. „Щъркели? Какво искате да кажете?“ Отговорих на въпросите им. Гледаха ме недоверчиво. Накрая извадих снимките на Бьом и им показах черно-белите птици. Войниците избухнаха в смях. Засмях се и аз. Предложиха ми чай, който набързо изгълтах и потеглих. Обливаше ме студена пот.

В осем сутринта проникнах в складовата зона на летището, където бе разположена лабораторията на Йосе Ленфелд. Той ме чакаше пред входа и нетърпеливо крачеше напред-назад.

Директорът на Обществото за опазване на природата бе истински феномен. Поредният. Но колкото и да крещеше (най-вероятно за да надвика бученето на самолетите), колкото и бързо да говореше на ръбатия си английски, въпреки че бе нахлупил еврейската си шапчица накриво и се държеше като арабски каид, Йосе Ленфелд не ме впечатли. Вече нищо не ми правеше впечатление. Този дребен човек с посивели коси, вторачен в заниманията си като жонгльор в бухалките си, трябваше преди всичко да отговори на въпросите ми – бях се представил като журналист – и толкова.

Йосе ми обясни „орнитологическия“ проблем на Израел. Всяка година петнайсет милиона прелетни птици от двеста и осемдесет различни вида прелитали над страната. Заради тях през последните години станали немалко злополуки с цивилни и военни самолети. Няколко пилоти загинали, а самолетите им се разбили. Щетите възлизали на петстотин хиляди долара за машина. Затова израелските военновъздушни сили решили да вземат мерки и през 86-а година се обърнали към него. Днес Йосе разполагал с неограничени средства, за да организира „щаб за защита от птиците“.

Най-напред посетихме наблюдателния пункт, разположен в контролната кула на летището. Освен традиционните радари тук имаше и специален радар за локализиране на птичи ята.

– Оттук предотвратяваме най-лошото – обясни Йосе. – Птичите ята понякога са невероятно многобройни.

Ленфелд се наведе над един компютър, натисна няколко клавиша и на екрана се появи карта на Израел, върху която се виждаха огромни ята от птици, покрили цялата територия на страната.

– Какви са тези птици? – попитах.

– Щъркели – отговори Ленфелд. – От Бейт Шехан до Негев могат да прекосят Израел за няколко часа. По пистите на летищата има високоговорители, по които се пускат крясъците на някои хищни птици, за да се избегне струпването на щъркелите. В най-лошия случай прибегваме до нашата „ударна сила“ от дресиранни хищни птици.

Върнахме се в лабораторията. Ленфелд отвори една метална врата с магнитна карта. Влязохме в нещо като стъклена клетка, разположена над огромно ателие.

– Тук пресъздаваме точните условия на злополуките – обясни

Ленфелд. – Изстрелваме срещу прототипите птици със скорост, която надвишава хиляда километра в час. След това анализираме точките на сблъсъка, оказаното съпротивление, нанесените щети.

– Птици ли?

Ленфелд се разсмя.

– Пилета, господин Антиош. Пилета от супермаркета!

Следващата зала, която посетихме, бе пълна с компютри, на чиито екрани се виждаха колони от цифри, карти и графики.

– Тук е изследователският ни отдел. Определяме траекториите на всеки птичи вид. Вкарваме цялата информация, получена от орнитолозите по места.

Тези данни ме интересуваха.

– Знаете ли откъде точно минават щъркелите в Израел?

Йосе широко се усмихна и застана пред един свободен компютър. Отново се появи картата на Израел с очертани върху нея маршрути, които се събираха в Бейт Шехан.

– Неизменни ли са тези маршрути?

– Абсолютно.

– Имате ли данни за броя на птиците?

– Разбира се. Четиристотин и петдесет хиляди щъркела прелитат всяка година над Израел през пролетта и есента. Познаваме навичките им. Знаем точните дати, периодите на струпвания, всичко. Щъркелите са точни като часовници.

– Интересувате ли се от опръстените щъркели, които идват от Европа?

– Не специално. Защо?

– Изглежда, че някои от тях не са се появили тази пролет.

– Не знаех това, но те са толкова много, че...

Продължихме да обикаляме, като този път орнитологът ме въведе в биологическа лаборатория, пълна с епруветки и микроскопи. Изследователите носеха бели престилки и сякаш се готвеха за бактериологическа война. Йосе поднови обясненията си.

– Тук е мозъкът на програмата. Изучаваме злополуките в подробности. Останките от самолетите се донасят в тази зала и се проучват с микроскоп, така че да се забележи и най-малкото перце, и най-малката капка кръв, да се определи скоростта на птицата и силата на сблъсъка. Няма да повярвате, но този отдел е част от армията. В известен смисъл прелетните птици са врагове на израелската кауза.

– След войната с камъните войната с птиците?

– Точно така! Мога да ви покажа само част от изследванията ни. Останалото е военна тайна. Но тук имам нещо, което ще ви заинтересува.

Влязохме в малко студио, претъпкано с видеотехника. Ленфелд сложи една касета в един от апаратите. На екрана се появи пилот от израелската армия с каска на главата и смъкната козирка. Виждаше се само устата му, която говореше на английски: „Усетих взрив, нещо много мощно се блъсна в рамото ми. Загубих съзнание. Скоро дойдох на себе си, но не виждах нищо. Каската ми беше покрита с кръв и парчета плът...“

– Това е един от пилотите ни, който преди две години се сблъска с щъркел, но за щастие оцеля.

– Защо носи каска?

– Защото самоличността на военните пилоти трябва да остане в тайна.

– Значи не мога да се срещна с него?

– Не, но ще ви предложи нещо по-добро.

Излязохме от студиото, Ленфелд вдигна слушалката на един стенен телефон, набра някакъв номер и заговори на иврит. Почти веднага се появи дребен човек с жабешко лице.

– Шалом Уилм – представи го Йосе, – отговорник на биологическата лаборатория. Той лично е водил изследванията, свързани със злополуката.

Ленфелд обясни на Уилм причините за посещението ми. Човекът се усмихна и ме покани да го последвам в кабинета му. Странно, но помоли Йосе да ни остави сами.

Тръгнах след него. Нови коридори, нови врати. Накрая влязохме в малко помещение, нещо като голяма каса с метална врата.

– Това ли е кабинетът ви? – попитах учудено.

– Излъгах Йосе. Искам да ви покажа нещо.

Уилм затвори вратата и запали осветлението. После дълго и сериозно ме разглежда.

– Не си ви представях така.

– Какво искате да кажете?

– След въпросната злополука, която стана през 1989 г., не съм претавал да ви чакам.

– Мен?

– Вас или някой друг. Чаках посетител, който особено се интересува от щъркелите, завръщащи се в Европа.

Уилм замълча. Кръвта беше в слепоочията ми. Казах глухо:

– Обяснете ми.

– Когато изследвах различните парчета от катастрофирания самолет, направих странно откритие. Разбрах, че то не е случайно, че е част от друга история, от която вие несъмнено сте брънка.

Шалом отвори една каса в стената и продължи:

– Интуицията ми подсказва, че мога да ви се доверя – каза той и ми показва два малки прозрачни плика, които бе извадил от касата. – А и нямам търпение да се отърва от този товар.

– Нищо не разбирам. Бъдете по-ясен.

Уилм спокойно отговори:

– Когато претърсихме кокпита на катастрофирания самолет, както и униформата на пилота, главно каската му, събрахме различни частици, включително късове стъкло.

Шалом постави на масата едно от пликчетата, върху което бе залепен етикет с надпис на иврит. Вътре имаше парченца опушено стъкло.

– Събрахме и парчета от козирката на пилота. (Той постави на масата и другото пликче, което съдържаше по-светли останки.) Когато ги разгледах под микроскоп, открих нещо интересно. Нещо, чието присъствие е изключително необичайно.

Забелязах, че Уилм стиска нещо в ръката си и внезапно разбрах за какво ставаше дума. Въпреки това извиках:

– *Но какво*, за Бога?

Шалом разтвори ръка и прошепна:

– Диамант.

22

Излязох от лабораториите на Ленфелд напълно изтощен. Разкритията на Шалом Уилм ме водеха право там, където въображението ми бе отказало да отиде.

Макс Бьом е бил трафикант на диаманти, а щъркелите са били куриерите му.

Стратегията му бе изключителна, поразителна, неумолимо ефикасна. Вече знаех достатъчно, за да си я представя в подробности. Според сведенията, дадени ми от Дюмаз, Бьом бе работил на два пъти с диаманти – от 69-а до 72-ра в Южна Африка и от 72-ра до 77-а в Централна Африка. В същото време инженерът бе наблюдавал миграцията на

щъркелите, които осъществяваха въздушна връзка с Европа. Кога ли му бе хрумнало да използва птиците като куриери? Мистерия. Във всеки случай, когато през 1977 година е напуснал Централна Африка, мрежата му е била вече организирана. Поне в Западна Европа. Достатъчно е било да има няколко съучастници на място, които да подбират най-красивите диаманти и в края на зимата да ги прикрепят към пръстените на щъркелите. Камъните са „излитали“ и са прекосявали границите.

След това за Бьом не е било трудно да си прибере диамантите. Знаел е номерата на пръстените и е познавал всяко гнездо в Швейцария, Белгия, Холандия, Полша и Германия. Тръгвал е на лов и под предлог, че опръстява малките, е упойвал възрастните и е прибирал скъпоценни камъни.

В системата имаше някои пукнатини – птиците са могли да претърпят злополука. Но като се има предвид броят им – няколкостотин птици всяка година, печалбата си е оставала огромна, а рискът почти нулев. Орнитологията е била съвършено прикритие. Освен това с течение на времето Бьом сигурно е отгледал собствени ята, като е избирал най-здравите, най-опитните птици. Като допълнителна предпазна мярка е наемал „часовои“ по пътя на щъркелите, които са го осведомявали дали всичко върви по план. Така цели десет години трафикът – и на изток, и на запад – се е развивал без проблеми.

Започвах да разбирам и други неща. Тъй като е ставало дума за милиони швейцарски франкове всяка година, логично бе Бьом да загуби самообладание, когато през пролетта източните щъркели не са се завърнали. Затова е изпратил двамата българи, които са разпитали Грибински, когото са сметнали за безобиден, а после са убили Идо – той явно им се е сторил подозрителен.

От думите на Сара излизаше, че младият орнитолог бе открил трафика. Някоя вечер, докато е лекувал щъркелите, сигурно е видял какво съдържат пръстените. Тогава е разгадал системата и се е размечтал за богатство. Снабдил се е с оръжие, след което всяка вечер на блатата е убивал опръстените щъркели и е прибирал диамантите. Затова през пролетта птиците са изчезнали, а Идо се е снабдил със солиден запас от скъпоценни камъни. Оттук нататък имаше две хипотези: или Идо не е издържал на мъченията и е проговорил, а българите са отнесли диамантите, или е мълчал и е скрил някъде „съкровището“. Втората версия ми се струваше по-правдоподобна. Защо иначе Макс Бьом щеше да ме изпраща по пътя на щъркелите?

И все пак много обстоятелства оставаха неизяснени. Откога

съществуваше трафикът? Кои бяха съучастниците на Бьом в Африка? Каква роля играеше „Единен свят“? И главно, каква бе връзката между аферата с диамантите и изваденото сърце на Райко? Кой бе убил Райко? Двамата българи ли? Те ли бяха виртуозните хирурзи, за които говореше Милан Джуров? Имаше и още един въпрос, който ме засягаше пряко: защо Макс Бьом бе избрал мен да водя разследването? Защо аз, който не разбирах нищо от щъркели, не участвах в трафика и можех да го разкрия?

В двайсет и два часа, след като отново минах през военния пост и отново отговорих на какви ли не въпроси, пристигнах в Бейт Шехан. Паркирах колата и се отправих към къщата на Сара. Вътре не светеше. Когато почуках, вратата сама се отвори. Извадих глока си и го заредих. След това влязох в дневната, където нямаше никого. Спуснах се към градината, издърпах платнището и вдигнах капака на скривалището – липсваха един галил и един глок 17. Сара бе заминала. По своя си начин. Въоръжена като войник на поход и лека като птица.

23

Станах в три часа като предишния ден. Беше 6 септември. Кибуцът започваше да се събужда. Излязох в пурпурната нощ, смесих се с мъжете и жените, които отиваха на развъдниците, и се опитах да разбера дали са виждали Сара. Въпросите ми предизвикаха враждебни погледи и неясни отговори.

Отправих се към орнитолозите. Те ставаха много рано, за да наблюдават птиците още при събуждането им. В четири часа вече бяха навън с биноклите, камерите и храната за през деня. След няколко опита един холандец позна Сара по описанието ми и ме увери, че я е видял предишния ден към осем сутринта в Неве-Ейтан. Качвала се на автобус № 133 за Нетания. Порази ме една подробност – девойката носела сак за стикове за голф.

Миг по-късно бях настъпил газта и летях на запад с пълна скорост. В пет часа спрях на една бензиностанция, заредих колата, поръчах си черен чай и разтворих пътеводителя, за да потърся информация за Нетания. Когато я прочетох, едва не се залях с горещия чай. „Нетания. Население: 107 200 жители. Курортен град, известен с пясъчните си плажове. Голям индустриален център, специализиран в обработката на диаманти. В квартала около улица Херцъл туристът може да наблюдава

срязването и шлифоването на камъните...“

Потеглих със свирене на гуми. Значи Сара бе разкрила всичко. И несъмнено притежаваше диаманти.

В девет часа бях в Нетания, и не след дълго паркирах колата в началото на улица Херцъл. Тръгнах пеш и след няколко преки попаднах на това, което търсех – търговците на диаманти.

Още в първото магазинче зададох въпросите си: „Виждали ли сте една млада жена, висока и руса? Предлагала ли ви е необработени диаманти с голяма стойност? Искала ли е от вас да оцените или да купите диамант?“

Всеки път получавах отрицателен отговор, а зад очилата или лупите срещаш враждебни погледи. Бижутерите не обичат да ги разпитват. В дванайсет и половина почти бях обиколил квартала, без да получа и най-малката информация. Още няколко магазинчета и всичко щеше да свърши. В един без петнайсет зададох за последен път въпросите си на възрастен мъж, който прекрасно говореше френски.

– Със сак за стикове ли е младата жена?

Сара бе идвала тук предната вечер. Поставила на тезгяха един диамант и попитала: „Колко?“ Исаак Книклевиц разгледал камъка на светлината, после го огледал с лупа. Сравнил го с други диаманти и заключил, че по отношение на бистротата и чистотата камъкът няма равен на себе си. Предложил цена. Сара приела, без да се пазари. Исаак изпразнил касата си, но сключил, както сам призна, чудесна сделка. Знаел въпрочем, че това е началото. Според него подобен камък, продаван без сертификат, можел да донесе само неприятности. Бил убеден, че някой като мен или пък друго, по-официално лице, ще потропа на вратата му. И че ще се наложи може би да върне камъка, освен ако не успее да го обработи предварително.

Исаак ми предложи да обядваме заедно. Сигурно имаше още много за разправяне. А Сара бе далеч. Последвах го по лабиринта от улички. Скоро стигнахме до малко площадче, скрито под гъста растителност. Под този свеж покрив бяха подредени масите на ресторанта. Настанихме се и Исаак каза:

– Разкажете ми вашата история, млади човече.

– Не, Исаак, нищо не мога да ви кажа. Освен, че младата жена, която сте видели вчера, е в опасност. Аз също съм в опасност. Всеки, който се доближи до тази история, е застрашен. Доверете ми се, отговорете на въпросите ми и стойте настрана от всичко това.

– Обичате ли младата жена?

– Не бих започнал оттам, Исаак. Но да кажем, че да, обичам това момиче. До полула. Да предположим, че става дума за любов, чувства и насилие. Това задоволява ли ви?

Исаак се усмихна и поръча на иврит специалитета за деня. На мен лично миризмата на пилешко ми бе убила апетита. Поисках само чай.

Бижутерът попита:

– Какво мога да направя за вас?

– Разкажете ми за диаманта на младата жена.

– Великолепен камък е. Не много голям, най-много няколко карата, но изключително чист. Стойността на диамантите се определя по четири критерия: тегло, чистота, цвят и форма. Диамантът на приятелката ви е напълно безцветен и безупречно чист. Цяло чудо.

– След като смятате, че произходът му е подозрителен, защо го купихте?

– Защото това ми е професията. Аз обработвам диаманти. От повече от четирийсет години го правя. Този, за който говорим, е истинско предизвикателство за човек като мен. Когато го видях, разбрах, че небето ми дава възможност да създам своя шедевър.

– Преди да се обработи, колко струва камък с такова качество?

– Не става дума за пари.

– Отговорете ми. Трябва да знам цената му.

– Трудно е да се каже. Може би между пет и десет хиляди американски долара.

Представих си как щъркелите на Бьом цепят небето, пренасяйки скъпоценния си товар. Как всяка година се връщат в Европа и кацат в гнездата си по покривите на Германия, Белгия, Швейцария. Милиони долари всяка пролет.

– Откъде би могъл да идва подобен диамант? – попитах.

– Всяка година по борсите се продават необработени диаманти. Никой не може да каже откъде идват. Нито дори дали са извадени от земята или от водата. Диамантът е напълно анонимен.

– Но камък с подобно качество трябва да е рядкост. Сигурно се знае от кои мини би могъл да е.

– Така е. Но днес съществуват много находища. В Южна и Централна Африка, разбира се, но и в Ангола, в Русия...

– Къде се продават такива необработени диаманти?

– Само на едно място – в Анверс. Всичко, което не минава през Де Биърс, тоест двайсет до трийсет процента от пазара, се продава на диамантените борси в Анверс.

– Казахте ли това на девойката?

– Естествено.

Ясно – моята Алиса бе на път за Анверс. Сервираха специалитета на деня – пържени кюфтенца от бакла и пюре от нахут. Исаак спокойно започна да се храни.

– Как протичат нещата в Анверс?

– Доста е впечатляващо. Диамантените борси са под закрилата на Пентагона. Усещаш, че отвсякъде те наблюдават невидими камери. Там няма политика, от значение е само качеството на камъните.

– Какви са проблемите с продажбата на диаманти? Съществува ли незаконна търговия?

Исаак иронично се усмихна.

– Търговия ли? Естествено. Но светът на необработените диаманти е особен, господин Антиош. Там търсенето и предлагането са абсолютно регламентирани от компанията Де Биърс. Всичко е подчинено на строги правила, като целта е на световния пазар периодично да се пускат определено количество камъни. Да се отваря и затваря кранчето, ако щете, за да не се предизвикат сътресения.

– Искате да кажете, че трафикът на необработени камъни е невъзможен, че Де Биърс контролира разпространението на диаманти?

– Може и да се появи някой камък. Но редовната поява на диаманти с голяма стойност би дестабилизирала пазара.

Извадих диаманта на Уилм и му го показах.

– На такива ли?

Исаак изтри устата си, свали очилата си и се взря в камъка.

– Да, на такива – потвърди той, като ме гледаше невярващо. – Няколко подобни могат да предизвикат огромно колебание на цените. Невероятно. В целия си живот съм виждал не повече от пет диаманти с такова качество. А за последните два дни видях два. Продава ли се този камък?

– Не. Още един въпрос. Трафикантите трябва преди всичко да се боят от Де Биърс, така ли?

– Именно. Но не подценявайте митниците, там също има отлични специалисти.

– Какво печелят трафикантите?

– Същото като при всяка незаконна търговия – избягват таксите, митата.

Макс Бьом го бе правил по начин, който никой не би могъл и да си представи. Трябваша ми още две потвърждения. Прибрах скъпоценния

камък и извадих от раницата си фишовите на Бьом, изпълнените с цифри фишове, които не бях успял да разгадая, но вече имах някои предположения.

– Говорят ли ви нещо тези числа?

Исаак мълчаливо ги разгледа.

– Без съмнение – отвърна той. – Това са характеристики на диаманти. Споменах ви за четирите критерия: тегло, цвят, чистота, форма. Четирите С – на английски *carat, colour, clarity, cut...* Вижте например този параграф. Под датата: 13/4/87, е написано: VVSI, което означава: *Very, very small inclusion*, тоест изключително чист камък с включения, които се забелязват с десеторно увеличаваща лупа. Следва 10 С. Това е теглото – 10 карата (един карат отговаря на 0,20 г.). После буквата D, която означава: чисто бял, най-прекрасния цвят. Тук имаме описание на уникален диамант. Ако съдя по останалите дати и кодове, мога да твърдя, че притежателят на тези камъни е фантастично богат.

Гърлото ми бе пресъхнало от напрежение. Богатството, за което говореше Исаак, бе „спечелено“ от един-единствен щъркел в продължение на няколко години. Свят ми се зави при мисълта за броя фишове в раницата ми. Направих последна проверка.

– А това, Исаак? Можете ли да ми кажете какво е?

Показах му карта на Европа и Африка, през която бяха прекарани пунктирани линии. Той се сведе над нея, после каза:

– Може би това са пътищата на диамантите, от мините до европейските страни, в които се продават или обработват камъните. За какво става дума? Това ли е вашият „трафик“?

– Моят трафик, да, в известен смисъл.

Бях му показал карта на миграцията на щъркелите – фотокопие на рисунка от детска книжка, дадена ми от Бьом. Станах.

Исаак също се изправи и попита:

– Какво ще правите с вашия камък?

– Не мога да ви го продам, Исаак. Нужен ми е.

– Жалко. Впрочем тези камъни са много опасни.

Уредих сметката и казах:

– Исаак, само двама души знаят, че притежавате подобен камък – аз и младото момиче. Да смятаме инцидента за приключен.

– Дано, господин Антиош.

Сбогувахме се и аз се смесих с тълпата. Минавах покрай магазинчетата и се опитвах да се ориентирам. Мислите ми бяха несвързани, не можех да се съсредоточа. На всичкото отгоре имах чувството, че ме

следят.

24

Скоро стигнах до улица Херцъл. Не бях далеч от колата си, но реших да изчакам малко. Отправих се към брега на морето. Обръщах се, оглеждах минувачите, но не забелязах нищо подозрително. По крайбрежния булевард се движеха коли, а на самия бряг бяха насядали на столове треперещи старци. Виждах приведените им рамене и нелепите им дрехи – палта, жилетки, яке, шлифер при 35 градуса на сянка. Шлифер! Огледах силуета на мъжа, застанал близо до плажа. Бе вдигнал яката си, а на гърба му се открояваше широко петно от пот. Потръпнах – бях разпознал един от софийските убийци.

Тичешком пресякох булеварда. Мъжът се обърна. Отвори уста, после побягна, провирайки се между столовете на старците. Затичах се още по-бързо, преобръщайки празните столове. Настигнах го, хванах го за яката и забих юмрук в стомаха му. Той се преви на две, а изпод шлифера му изпадна автомат узи. Изритах оръжието, сграбчих го за тила с две ръце и разбих носа му в коляното си.

– Кой си ти? – изкрещях на английски и с все сила го ударих с глава между очите.

Мъжът падна по гръб, черепът му издрънча на асфалта.

– Кой си ти, за Бога? Кой ти плаща, боклук такъв?

Крещях и пребърквах джобовете му. Измъкнах паспорта му. Син металик, проблясващ на слънцето. Разпознах логото – убиецът имаше паспорт на ООН.

Секундата на изненада ми струва скъпо. Мъжът ме изрита в слабините и се изправи като пружина. Отблъсна ме и ми нанесе удар в челюстта. Устата ми се разцепи, рукна кръв. Докато се опитвах да извадя глока си, той вече бе далеч.

В друг град бих имал няколко минути, за да избягам. В Израел разполагах със секунди, преди да се появи полицията или армията. Втурнах се към колата си. Отключих с трепереща ръка и се отпуснах на седалката. Кръвта се стичаше по брадата ми, слабините ми горяха. Гадеше ми се. „Да тръгвам, помислих. Да тръгвам, преди да съм припаднал.“

Запалих и потеглих. Никога не се бях чувствал толкова самотен.

Карах около трийсет километра. Всеки миг очаквах да се появи полиция. Спрях в сянката на една скала и се погледнах в огледалото за

обратно виждане. Долната половина на лицето ми представляваше кръвава маса. Извадих аптекката, дезинфекцирах раната, взех няколко болкоуспокояващи и сложих лепенка на устните си. Надянах черните си очила и отново се погледнах – двойникът на невидимия.

Затворих очи и изчаках да премине болката. Значи ме бяха следили още от България. Или най-малкото знаеха маршрута ми. Кое то не ме учудваше – достатъчно бе да вървят по пътя на щъркелите. Друго бе чудно – паспортът на служител на ООН. Извадих го от джоба си и го разлистих. Мъжът се наричаше Михаил Сиков. Произход: български. Възраст: 38 години. Професия: превозвач. Ако наистина работеше за „Единен свят“, убиецът организираше транспорта на хуманитарната помощ – лекарства, храна, екипировка. Но думата би могла да има и друг смисъл – Сиков бе човек на Бьом, един от онези, които пътуваха подир щъркелите, наблюдаваха ги или ги пазеха от ловци в Африка. Обърнах на страниците на визите: България, Турция, Израел, Египет, Мали, Централна Африка, Южна Африка. Печатите напълно потвърждаваха предположенията ми. От пет години насам служителят на ООН пътуваше по пътя на щъркелите. Прибрах паспорта и потеглих към Ерусалим. Имах само едно желание: да се кача на самолета и да напусна тази нагорещена земя.

В паниката си не бях поел по най-прекия път, така че трябваше да премина през окупираните територии. В шестнайсет часа наближих Наблуз. Перспективата да попадна на военни постове в състоянието, в което бях, силно ме безпокоеше. До Ерусалим имаше стотина километра. Тогава забелязах черната кола, която от известно време ме следваше. Намалих. Колата се приближи. Беше рено 25 с израелски номер. Намалих още и потръпнах – на волана седеше Сиков с все още обляно в кръв лице. Превключих на трета и за няколко секунди качих на двеста в час. Черната кола не изоставаше.

Така карахме към десет минути. Сиков се опитваше да ме задмине. Бях поставил глока си на седалката до мен. Внезапно отпред се появи Наблуз, а вдясно, много по-близо, една табела сочеше към палестинския лагер Балатакамп. Сетих се, че колата ми има израелски номер и рязко свих към лагера. Увеличих още скоростта. Бях на метри от целта. На един от покривите забелязах израелски пост. По балконите наизлязоха жени, които ме сочеха с пръст. Наоколо тичаха деца и събираха камъни. Надеждите ми се оправдаваха.

Първите камъни ме застигнаха, когато навлизах в главната улица. Отляво Сиков все още се опитваше да мине между мен и стената на

сградата. Първи сблъсък. Колите отскочиха на двете страни. Пред нас децата продължаваха да мятат камъни. Сиков ми хвърляше отровни погледи. Жените по балконите крещяха. Израелските войници се групираха и се подготвиха за нападение.

Внезапно Сиков ми препречи пътя. Видях го как насочва към мен автоматата си и се хвърлих на седалката. Веднага след това чух свистенето на сълзотворните бомби. Сиков не успя да натисне спусъка. Докато се прицелваше в мен, един камък го удари в тила. Той извика, после изчезна от погледа ми.

Газът започваше да се разпространява. Напипах глока си, измъкнах се от колата и запълзах. Наоколо интифадата набираше сила. Децата вече не замеряха колите, а прииждащите войници. Пред мен се мярнаха ботушите на Сиков, който бягаше в гъстия дим. Изправих се и се затичах след него. Следвах го по петите. Точно преди да го хвана за шлифера, някаква интуиция му подсказа да се обърне и да насочи срещу мен своя магнум 44. В мига, когато чух първия изстрел, затворих очи и изпразних глока си в убиеца. Натиснах спусъка шестнайсет пъти. След няколко безкрайни секунди отворих очи и видях, че главата на Сиков се бе превърнала в зееща кървава дупка.

25

Намериха ме двама израелски войници. От лицето ми бликаше кръв, съзнанието ми бе помътено. Не знаех къде съм и какво правя. Все още стисках глока си, когато ме отнесоха двама санитарии. След няколко минути бях на системи, проснат върху желязна кушетка в задушна палатка.

Дойдоха някакви лекари, огледаха лицето ми. Говореха на френски – за наркоза, за операция. Смятаха ме за невинен турист, жертва на интифадата. Разбрах, че се намирам в диспансер на „Единен свят“. Ако устните ми не бяха на каша, сигурно щях да се усмихна. Незабелязано пъгнах глока под дюшека и се унесох.

Когато дойдох на себе си, наоколо бе тихо и тъмно. Не можех да различа дори очертанията на палатката. Треперех от студ и се къпех в пот. Затворих очи и се върнах към кошмарите си. Присънваше ми се някакъв мъж с дълги сухи ръце, който с безмилостно усърдие разрязваше детско тяло, като от време на време потапяше устни в потръпващите вътрешности. Не виждах лицето му, тъй като мъжът бе заобиколен от

истинска гора от крайници и торсове, окачени на куки.

На сутринта видях, че палатката е доста обширна и е пълна с легла, заети от млади палестинци. Постепенно започнах да разбирам къде съм и какво става. Интифадата бе война на деца, а палатката – детска болница, разположена на около петстотин метра от лагера.

В края на деня чухме далечни изстрели. После заприиждаха ранените.

На третия ден дойде израелска линейка. Искаха да ме настанят в удобна стая в Ерусалим, докато се възстановя напълно и отпътувам за родината си. Отказах. Час по-късно делегация от туристическото бюро ми предложи по-добър хранителен режим и по-меко легло. Отново отказах. Не от солидарност с арабите, а защото палатката бе единственото ми възможно убежище – зареденият ми глок все още бе скрит под дюшека. Израелците ме накараха да подпиша декларация, че всичко, което ми се е случило и може да ми се случи в окупираните територии, си остава за моя сметка. Подписах. Затова пък им поисках нова кола под наем.

След като си отидоха, внимателно свалих превръзката от устата си. Бях отслабнал. Кожата върху скулите ми бе силно опъната. На брадичката ми дълъг белег образуваше нещо като втора долна устна. Замислих се за това ново лице, после за личността ми, която не спираше да еволюира – факт, който ми вдъхваше трескав и самоубийствен оптимизъм. Струваше ми се, че след отпътуването ми на 19 август бях преживял някакъв вътрешен апокалипсис. За няколко седмици се бях превърнал в анонимен пътешественик, който се подлагаше на страшни рискове, но се чувстваше възнаграден от новооткритата реалност. Впрочем Сара ми бе казала, че съм „никой“. Пръстите ми, от които не можеха да се снемат отпечатащи, бяха символ на новата ми свобода.

Замислих се и за „Единен свят“. Подозренията ми явно бяха безпочвени. През последните дни си бях създал мнение за организацията – нямаше и следа от манипулации, престъпни хирургически операции и търговия с органи. Хората от „Единен свят“ наистина се оказаха лекари доброволци, които упражняваха професията си професионално и всеотдайно. Макар организацията непрекъснато да се бе оказвала на пътя ми, макар Сиков най-вероятно да се е правел, че работи за нея, макар Макс Бьом по неясни причини да ѝ бе завещал богатството си, тезата за търговия с органи не водеше доникъде. И все пак, трябва да имаше някаква връзка. Сигурен бях.

На 10 септември Кристиан Лодемберг, един от швейцарските лекари в „Единен свят“, ми свали конците и аз веднага успях да кажа няколко думи. Същата вечер обясних на Кристиан, че съм орнитолог и съм тръгнал по следите на птиците. Кристиан ме изгледа скептично.

– Има ли щъркели насам?

– Щъркели ли?

– Онези черно-бели птици.

– А! Не, в Наблуз няма щъркели. Трябва да отидете в Бейт Шехан, в долината на река Йордан.

Разказах му за пътуването си и за спътниковото проследяване на птиците в Европа и Африка.

– Говори ли ви нещо името Михаил Сиков?

– Не, нищо.

Подадох му паспорта на убиеца.

– Познавам го – каза той, след като разгледа снимката. – Откъде имате този документ?

– Какво знаете за него?

– Почти нищо. Навърташе се насам. Имаше нещо съмнително в този тип.

Кристиан помълча и добави:

– Убили са го в деня, когато ви раниха.

Кристиан ми върна паспорта.

– Нямаше лице. Получил бе шестнайсет куршума в главата. Изстреляни от упор. Никога не съм виждал такова нещо. Куршумите бяха за четирийсет и пет милиметрово оръжие, каквото не се среща често по тези места. Единственото, на което съм попадал, е скрито под дюшека ви.

– Откъде знаете?

– Порових се.

– А кога открихте Сиков?

– Веднага след вас, на няколко преки по-надолу. В бъркотията никой не е направил връзка с вас. Отначало сметнахме, че е разчистване на сметки между палестинци. После разпознахме дрехите, оръжието, всичко. Анализът на пръстовите отпечатащи – в „Единен свят“ всичко е картокеирано – потвърди идентичността на българина. При аутопсията откриха няколко куршума в черепната кутия. Прочетох доклада, който беше поверителен, и разбрах, че има нещо гнило. Първо, самата смърт

беше доста мистериозна. Освен това ставаше дума за човек, чиято роля бе неясна. Обяснихме на полицията, че става дума за злополука с човек от нашата организация, а ние сме защитени от ООН. Така че ченгетата си затвориха устата и никой повече не чу нито за убийството, нито за оръжието.

– Кой беше Сиков?

– Не знам. Нещо като наемник, изпратен от Женева да осигурява охраната ни. Много странен тип. Миналата година дойде само няколко пъти.

– Кога?

– Вече не си спомням точно. През септември, струва ми се, и през февруари.

Точно когато щъркелите прелитат над Израел. Ново потвърждение: Сиков наистина е бил „пионка“ на Бьом.

– Какво направихте с трупа?

– Погребяхме го. Сиков не беше от хората, чиито близки ще се загрижат за тялото му.

– Не се ли запитяхте кой го е убил?

– На Сиков не му бе чист косъмът. Никой не съжаляваше за него. Вие ли го убихте?

– Да – прошепнах. – Но не мога да ви кажа нищо повече. Освен че в София Сиков и още един тип се опитаха да ме убият и убиха няколко невинни хора. Успях да ликвидирам другия и да избягам. Сиков ме откри тук. Явно е знаел кой е следващият ми етап.

– Откъде е знаел?

– От щъркелите. Наистина ли не знаете какво е прavel Сиков в лагера?

– Във всеки случай нищо, свързано с медицината. Тази година дойде преди петнайсет дни. И веднага замина. Следващия път, когато го видях, бе мъртъв.

Значи Сиков е чакал щъркелите в Израел, но са го извикали в България с единствената цел да ме убие.

– Сиков разполагаше с модерно оръжие. Как бихте обяснили това?

– Отговорът е в ръцете ви.

Още държах паспорта. Лекарят обясни:

– Като охранител от ООН Сиков явно е бил снабден с оръжията на Сините каски.

– „Единен свят“ свързан ли е с ООН?

– Донякъде. Но си оставаме независими.

- Името Бьом говори ли ви нещо?
– Германец ли е?
– Швейцарски орнитолог, доста известен в страната си. А името Идо Габор?
– Нищо.
Имената на Милан Джуров и Марко Лазаров също му бяха непознати.
Зададох още един въпрос.
– Екипите ви правят ли сложни хирургически операции, като например присаждане на органи?
– Не. Нямаме необходимите условия.
Зададох и последния си въпрос.
– Освен смъртта на Сиков, забелязали ли си тук някакви странни актове на насилие, на жестокост, които не се връзват с интифадата?
Кристиан поклати глава.
– Само това липсваше.
Сега лекарят ме гледаше, сякаш ме виждаше за пръв път. Разсмя се нервно и каза:
– Тръпки ме побиват от погледа ви. Ей Богу, ще ми се да не бях ви махал шевовете!

27

След два дни тръгнах към Ерусалим. По пътя обмислих новия си план. Повече от всякога бях решен да вървя по пътя на щъркелите. Но възнамерявах да променя посоката си. Присъствието на Сиков в Израел показваше, че враговете ми са наясно с ръководната ми нишка – полетът на източните птици. Затова смятах да ги заблудя, като се насоча към западните. Тази промяна в маршрута имаше две предимства – от една страна, щях да се измъкна от преследвачите ми поне за известно време; от друга, стигналите до Централна Африка западни щъркели можеха да ме заведат при самите трафиканти.

Пристигнах на летището „Бен Гурион“ към шестнайсет часа. Нямаше жив човек. В края на следобед имаше полет до Париж. Снабдих се с монети и влязох в една телефонна кабина.

Най-напред се обадох на телефонния ми секретар. Дюмаз бе звънял няколко пъти. Безпокоеше се и смяташе да обяви международно издирване. Истината е, че имаше сериозно основание да се тревожи –

предишната седмица му бях обещал да се обадя още на другия ден. Чрез оставените съобщения проследих как се развива разследването му. Бе ходил в Анверс и говореше за „важни разкрития“. Явно бе попаднал на следите на Макс Бьом на диамантените борси.

И Вагнер се бе обаждал многократно, притеснен от мълчанието ми. Продължавал да следи щъркелите и ми изпратил факс вкъщи. Имах и съобщение от Нели Бреслер.

Набрах прекия номер на Дюмаз. След осем извънпявания чух гласа му.

– Луи, къде сте? Мислех, че сте мъртъв.

– За малко и това да стане. Бях в един палестински лагер.

– Спирате ли разследването?

– Напротив, продължавам го.

– Какво открихте?

– Много неща.

– Например?

– Не искам да говоря по телефона. Изчакайте обаждането ми довечера и после ми изпратете факс. Става ли?

– Да, аз...

– До довечера.

Затворих, после се обадох на Вагнер. Ученият потвърди, че източните щъркели са се отправили към Судан – повечето бяха вече прелетели над Суецкия канал. Разпитах го за западните щъркели, като му обясних, че смятам да проследя и тяхната миграция. Измислих си някакви причини – нетърпението да ги изненадам в африканските савани, да наблюдавам поведението им, да видя с какво се хранят. Улрих направи справка и ми даде исканата информация. В момента птиците летяха над Сахара. Някои се отправяха към Мали и делтата на Нигер, други – към Нигерия, Сенегал и Централна Африка. Помолих Вагнер да ми изпрати по факса картата, изготвена от спътника, и списък с точните локализации.

Време беше да чекирам багажа си. Бях разглобил глока и скрил двете му метални части – дулото и затвора – в нещо като малка кутия за инструменти, която ми даде Кристиан. Затова пък не носех патрони. На гишетото ме чакаше служител от израелското туристическо бюро. Беше приятелски настроен и не скри от мен, че ме следи, откакто съм напуснал Балатакамп. Помоли ме да отида с него и за моя приятна изненада ме преведе през митницата без всякаква проверка на багажа. За последен път каза колко съжالياва за „инцидента“ в лагера и ми пожела лек

път. Проклех се вътрешно, че не бях взел патроните.

Излетяхме в деветнайсет и трийсет. В самолета разтворих книгата, която Кристиан ми даде на изпроводяк – „Пътищата на надеждата“ от основателя на „Единен свят“ Пиер Доано. Прегледах я отгоре-отгоре. Истинска тухла от шестстотин страници, книгата бе изпълнена с благородни чувства и доста умело написана. Вътре можеше да се прочете:

„... Лицата на болните бяха бледи и излъчваха тъжна светлина, която имаше меланхоличния цвят на сьра. Онези сутрин разбрах, че тези деца са цветя, болни цветя, които трябваше да опазя и да върна на живота...“

И още: „... Лицето на Халил бе поаленяло. Той хапеше завивката и съдържаше сълзите си. Не искаше да плаче пред мен. Дори правеше опити да се усмихне...“

Този стил завладяваше въображението. По някакъв странен начин Доано преобразяваше страданието на децата от Калкута и му придаваше тревожна красота. Но успехът на книгата най-вероятно се дължеше на самотната съдба на френския лекар, отправил предизвикателство към нещастieto на индийския народ.

„Пътищата на надеждата“ беше манихейска книга. От една страна, всекидневната непоносима болка на хората. От друга, самотният мъж, който казва „не“ и се опитва да им помогне. Според автора индийците понасяли страданието с изключително достойнство. Публиката обича четива за „гордост в нещастieto“. Затворих книгата. Не бях научил нищо ново. Освен факта, че „Единен свят“ и основателят му са решително безупречни.

Към полунощ самолетът се приземи на летището „Шарл дьо Гол“. Препминах през митницата, после взех такси в светлата нощ. Бях се завърнал у дома.

28

Беше един часът сутринта, когато влязох в апартаментa си. Препнах се в пъхнатата под вратата поща, вдигнах я, после обиколих стаите да проверя дали през отсъствието ми някой натрапник не бе проникнал вътре. След това влязох в кабинета си и се обадох на Дюмаз. Той веднага ми изпрати факс от повече от пет страници.

Прочетох го, без да сядам. Дюмаз бе открил следите на Бьом в Анверс. Показвал снимка на орнитолога в диамантените борси. Няколко

души го разпознали и отлично си спомняли за редовните му посещения. От 1979 г. насам швейцарецът продавал диаманти всяка година по едно и също време – между март и април. Някои търговци се шегували с него, като го питали дали няма някое „диамантено дърво“, което да цъфти през пролетта.

Втората част на факса бе още по-интересна. Преди да замине за Европа, Дюмаз поискал от ЦСО – огромната централа за изкупуване на необработени диаманти със седалище в Лондон, която контролира 80 до 85% от световното производство на диаманти – пълен списък на инженерите и геолозите, работили в африканските мини от 1969 г. до наши дни. Когато се завърнал, внимателно проучил дългия списък и открил, освен името на Макс Бьом, две други познати му имена.

Първото било на Ото Кифер. Според ЦСО Чичко Граната все още ръководел няколко диамантени мини в Централна Африка, най-голямата от които се наричала „Сикамин“. А Дюмаз беше сигурен, че чехът играе важна роля в трафика. В списъка за Южна Африка инспекторът попаднал на име, което му напомняло нещо – Нилс ван Дьотен, работил заедно с Макс Бьом в Южна Африка от 1969 до 1972 г., а днес един от шефовете на мините в Кимбърли. Дьотен бе онзи белгийски геолог, който тръгнал с Бьом из джунглата през август 1977 г. Подведен от името и акцента, Гийар, френският инженер, разпитан от Дюмаз, бе предположил, че Ван Дьотен е фламандец. Всъщност той не беше нито белгиец, нито холандец, а африканер.

Това откритие показваше, че през седемдесетте години Бьом бе поддържал делови отношения със специалист по диамантите от Южна Африка. Нещо повече: през 1977 г., по някаква загадъчна причина, Ван Дьотен бе посетил Бьом в Централна Африка. След „възкръсването“ на Бьом през 78-а трябва да са подновили връзката си. Ван Дьотен е бил „източният“ трафикант, този, който е „екипирал“ с диаманти източните щъркели, докато Кифер се е занимавал със западните.

Факсът на Вагнер, изпратен по-рано през деня, съдържаеше сателитна карта на Европа, Близкия изток и Африка, върху която бяха очертани пътищата, изминати от щъркелите, и бъдещите им маршрути. Над Европа написах „Макс Бьом“, мозъкът на системата. По средата на пътя, в центъра на Африка, отбелязах „Ото Кифер“, а на югоизток – „Нилс ван Дьотен“. Между тези имена се простираха пунктираните линии, по които летяха щъркелите. Системата беше съвършена. Безпогрешна.

Набрах номера на Дюмаз.

– Е? – попита той още преди да ми чуе гласа.

– Чудесно – казах. – Вашите информации потвърждават собствените ми резултати.

– Сега е ваш ред.

Разказах му накратко за трафика на диаманти, за Сиков и хората му, за тайнствения начин, по който бе замесена организацията „Единен свят“. Накрая го осведомих, че съм решил да отида в Централна Африка. Инспекторът сякаш бе онемял. Все пак попита:

– Къде са диамантите?

– Кои диаманти?

– Източните, които са изчезнали заедно с птиците.

Въпросът ме обърка. Не бях споменавал за откритията на Идо, нито за Сара. Реших да излъжа.

– Не знам – отговорих лаконично.

Дюмаз въздъхна.

– Работата става прекалено дебела. Винаги съм мислел, че Макс Бьом търгува с африкански стоки. Но си го представях по-скоро като любител. А мащабите на системата са прекалено грандиозни.

– Какво искате да кажете?

– Говорих с хората от ЦСО. Те от години подозират, че съществува незаконна търговия на диаманти, в която Макс Бьом играе централна роля. Но така и не са успели да открият, че се извършва чрез шъркелите. Добре сте поработил, Луи. Но вече е по-добре да се свържем с ЦСО и да им предадем щафетата.

– Предлагам ви сделка. Дайте ми още десет дни, колкото да отида до Централна Африка и да се върна. След това ще дадем информация на ЦСО и на Интерпол. Дотогава – нито дума.

Дюмаз се поколеба, после каза:

– Десет дни, добре.

– Чуйте ме – казах. – Имам задача за вас. Появи се едно лице, една жена. Казва се Сара Габор. Замесена е в историята и притежава диаманти, които ще се опита да продаде в Анверс. Вие можете да откриете следите й.

– От съучастниците на Бьом ли е?

– Не. Иска просто да вземе пари от камъните.

– Много ли са?

– Няколко.

Отново го излъгах, без сам да знам защо.

– Как изглежда?

– Много висока, слаба. На двайсет и осем години, но изглежда по-

възрастна. Руса, средно дълги коси, матова кожа и прекрасни очи. Доста ъгловато лице. Повярвайте ми, Ерве – хората, които са я виждали, ще си спомнят за нея.

– Камъните ѝ са необработени, предполагам?

– Да. И идват от трафика на Бьом.

– Откога се опитва да ги продаде?

– От четири-пет дни. Сара е от Израел и ще се свърже с еврейски търговци.

– И ако я открия?

– Обяснете ѝ спокойно, че работите с мен. Не говорете за диамантите. Просто я убедете да се покрие, докато се върна. Става ли?

– Добре. Да допуснем, че открия тази Сара. Какво да ѝ кажа, за да се увери, че си сътрудничим?

– Кажете ѝ, че нося нейния глок до сърцето си.

– Нейния какво?

– Глок. Тя ще разбере. И още нещо – добавих. – Не се доверявайте на външния вид на Сара. Тя е хубава и фина, но опасна. От Израел е, нали разбирате? Добре тренирана и експерт по оръжията.

– Ясно. Това ли е всичко?

– Бях ви поискал информация за „Единен свят“, но във факса ви няма нищо.

– Там срещнах сериозни трудности.

– Тоест?

– Дадоха ми подробна карта на центровете им по света. Но отказаха да ми предоставят списък на членовете на Клуб 1001.

– Като полицаи не можете ли...

– Нямам нито разрешение, нито официална заповед. Впрочем в Швейцария „Единен свят“ е истинска институция. Няма да погледнат с добро око на някакво дребно ченге, което им досажда с въпроси за недоказани неща.

– Можете ли поне да ми изпратите картата?

– Щом затворим.

– Ерве, смятам да замина възможно най-скоро за Централна Африка – утре или в друг ден. Няма да ви се обаждам. Много ще е сложно. След десетина дни ще знам всичко за тази история. Тогава ще се свържа с вас.

Затворих. След няколко секунди факсът забръмча – Дюмаз ми праша картата на центровете на „Единен свят“. По света имаше около шейсет лагера, една трета от които постоянни. Другите се местеха,

според нуждите. Имаше центрове в Азия, Африка, Южна Америка, Източна Европа. Бяха по-нагъсто в страни, където се водеше война или цареше глад. Така в Африканския рог се наброяваха повече от двайсет лагера. Още двайсетина бяха разположени в Бангладеш, Афганистан, Бразилия и Перу. Сред това разпределение се открояваха две съвсем ясни трасета – източно през Балканите, Турция, Израел, Судан до Южна Африка и много по-късо западно, тръгващо от Южно Мароко (фронта Полисарио) и разклоняващо се към Мали, Нигер, Нигерия и Централна Африка. Сравних картата с картата на Вагнер и лесно установих, че лагерите следваха пътя на щъркелите.

През тази нощ почти не спях. Информирах се за полетите за Банги – самолет на Еър Африка пътуваше натам на другия ден вечерта в единнайсет и половина. Запазих си билет за първа класа – все още плащах с парите на Бьом.

Отново бях сам и щях да се отправя към сърцето на мистерията – и на собственото си минало.

IV. ДЖУНГЛАТА

29

На 13 септември вечерта, когато остъклените врати на летището „Шарл Дьо Гол“ се отвориха и видях надписа „Еър Африка“, разбрах, че вече съм на черния континент. Наоколо бе пълно със стройни чернокожи с разноцветни дрехи, с дипломатически костюми, с всякакви тюрбани и наметала.

Чекирах багажа си и се отправих към определената ми зала. През деня бях попълнил екипировката си с раница от непромокаема материя, мушамено пончо (в Централна Африка дъждовният сезон бе в разгара си), памучен спален чувал, удобни обувки от изкуствена кожа, която съхне много бързо, и внушителен нож с назъбено острие. Купил бях и лека палатка за един-двама души за в случай, че ми се наложи да лагерувам някъде. Аптечката си обогатих с лекарства срещу маларийна треска, срещу колики, както и със спрейове срещу комари. Запасих се и с малко консерви, които щяха да ме спасят от евентуалното маймунско печено или антилопско на шиш. Накрая се снабдих с диктофон и касети от по сто и двамайсет минути.

Към двамайсет и три часа се качихме на борда. Самолетът бе полупразен – явно Централна Африка не привличаше много туристи. Излетяхме в полунощ, в два часа спряхме да заредим в Джамена, след което съм заспал.

Събудих се в пет сутринта. През илюминаторите нахлуваше сива светлина. Ниско долу се разстиляше безкрайната джунгла на Африка. Огромно и развълнувано смарагдово море, което ту изсветляваше, ту потъмняваше. Реките бяха жълти, земята – кърваво червена, дърветата потръпваха от утринната свежест. Всичко беше живо, светло, радостно. Тук-там се появяваха колиби. Опитвах се да си представя хората, които живееха в този разкошен свят.

Не знам точно къде се намира Тропикът на рака, но когато се приземихме, разбрах, че сме го преминали и сме достигнали екватора. Въздухът бе истинска огнена вихрушка. Небето сияеше като измито от сутрешните порои. Разнасящите се миризми странно напомняха едновременно за живот и смърт, за цъфтеж и тлен.

Преминах през проверката на паспортите, след това през митницата

– двете части на глока ми бяха скрити в двете ми раници, и излязох навън, във влагата на африканския ден. Имах чувството, че съм проникнал във вътрешността на наквасена гъба.

– Накъде, шефе?

Един едър негър ми препречваше пътя и ми предлагаше услугите си. Без много да му мисля, може би за да предизвикам съдбата, казах:

– Към „Сикамин“. Закарай ме в хотела, както обикновено.

Името на мината подейства. Все едно бях казал: „Сезам, отвори се“. Мъжът изсвири с пръсти и банда хлапета се втурнаха да пренесат багажа ми. Минута по-късно бях на път за Банги в прашно жълто такси.

Банги не прилича на град, а по-скоро на дълго село от паянтови къщи, покрити с вълниста ламарина. Покрай неасфалтирания път се точеха многобройни минавачи. Мъжете носеха ризи с къси ръкави и сандали. Жените бяха стройни, гъвкави и крепяха на главите си кошници като цветове на стъблата си. От грациозните им шии и дългите голи крака се излъчваше невероятна чувственост. Под апокалиптичното небе изящните им и диви силуети представляваха най-прекрасната гледка, която някога съм съзерцавал.

– „Сикамин“, много пари – пошегува се водачът ми, седнал до шофьора.

Усмихнах се и кимнах. Бяхме стигнали до хотел от веригата „Новотел“. Платих на негъра във френски франкове и влязох вътре. Тук уредих сметката за една нощ и обмених пет хиляди френски франка в местна валута. Заведоха ме в стаята ми на партера близо до обширен вътрешен двор с басейн и екзотична градина.

Стаята ми беше прилична – голяма и светла. Взех душ и се преоблякох. Порових из чекмеджетата на бюрото и открих телефонен указател. Намерих номера на администрацията на „Сикамин“ и го набрах.

Разговарях с някой си Жан-Клод Бонафе, изпълнителен директор. Обясних му, че съм журналист и смятам да пиша репортаж за пигмеите. А знаех, че някои от мините са намират на територията на пигмеите от племето на акасите. Дали би могъл да ми помогне да отида там? В Африка на солидарността между белите може да се разчита. Бонафе веднага ми предложи кола и гид, като ме предупреди, че трябва да заобикалям обектите на „Сикамин“. Генералният му директор Ото Кифер не бил „много лесен“. Накрая ми каза с доверителен тон:

– Впрочем, ако Кифер разбере, че съм ви помогнал, ще си изпатя.

Покани ме да се отбия в кабинета му, за да уточним подробностите. Приех и затворих. След това се обадох на някои хора от френската

колония в Банги. Беше събота, но като че ли всички бяха на работа. Разговарях с директори на мини, ръководители на дъскорезници, служителите от посолството на Франция. Всички тези отдалечени от родината си французи, изтощени, изцедени от тропиците, изглеждаха радостни да ме чуят. Опитвах се да задавам правилни въпроси и можах да си създам представа за ситуацията и за личността на Ото Кифер.

Чехът ръководеше четири мини, разположени в крайния юг на Централна Африка, там, където започва огромната екваториална джунгла. Сега работеше за Централноафриканската република. Но, както ми казаха всички, жилите били изчерпани. Централна Африка вече не произвеждала качествени диаманти, но продължавала да копае. Аз лично имах друго мнение за липсата на качествени диаманти.

Всичките ми събеседници без изключение споменаха за жестокостта на Кифер. Днес вече бил остарял – на около шейсет, – но бил по-опасен от всякога. Живеел в джунглата, за да може да надзирава работниците. Никой, разбира се, не подозираше, че Кифер е номер едно сред трафикантите на диаманти, че живее вдън гората, за да може по-лесно да краде необработени камъни и да ги изпраща на другарчето си Бьом – по щъркелите.

Реших да изненадам Кифер в джунглата, да се срещна с него или да го проследя, когато тръгне да лови щъркели. Макар Бьом да бе мъртъв, бях сигурен, че чехът не се е отказал от системата на куриерите. Щъркелите още не бяха пристигнали в Централна Африка. Разполагах със седмица, за да хвана Кифер в мините. В единайсет часа тръгнах на срещата с Бонафе.

30

Администрацията на „Сикамин“ се намираще в южната част на града. Дотам имаше около четвърт час с такси. Офисите бяха в нещо като дървено ранчо, пред което стояха няколко джипа. Обадох се на рецепцията и ме заведоха при Жан-Клод Бонафе.

Той бе дребен, закръглен човек на около петдесет години. Носеше небесно синя риза и кремав платнен панталон. На пръв поглед нищо не го отличаваше от кой да е ръководител на предприятие във Франция. Нищо, освен налудничавият блясък в погледа на човек, който не смята да се признае за победен в борбата с тропиците.

– Наистина се радвам да се запозная с вас – започна той. – Вече ви

намерих гид – братовчеда на един от служителите ми. Местен човек е и можете да му се доверите.

Седна зад бюрото си, отрупано с африкански статуетки, и посочи към картата на Централна Африка, окачена на стената зад гърба му.

– Всъщност най-познатата част от Централноафриканската република е южната. Заради столицата Банги. И защото оттук започва джунглата с несметните си богатства. Както и територията на мбакасите, истинските господари на страната. Бокаса е бил от този етнос. Областта, която ви интересува, е още по на юг, отвъд Мбайки.

Бонафе показваше на картата огромно зелено петно без следа от пътища, нито селища. Само зелено. Безкрайна гора.

– Тук е мината ни. Точно до Конго. Това е територията на акасите. „Големите“ негри никога не ходят там. Умират си от страх.

Започваше да ми става ясно – дърветата, животните, легендите пазеха Кифер, Господаря на Мрака, по-добре от цяла армия. Бонафе продължи:

– Аз лично обожавам пигмеите. Те са изключителен народ. Но джунглата е още по-изключителна. Знаете ли как функционира тази вселена, господин Антиош? Тя черпи живот от светлината. Светлина, която едва достига до нея. Достатъчно е да падне едно дърво и хоп! – светлината нахлува през пролуката. Растителността я улавя и бързо запълва празнотата. А падналото дърво наторява почвата. И така нататък. Джунглата е нещо неவிждано, господин Антиош. Истинска вселена със свой ритъм, свои правила, свои обитатели. Хиляди различни растителни и животински видове!

– Гората... опасна ли е?

Бонафе се засмя.

– Ами... да. Доста е опасна. Особено насекомите. Повечето от тях са преносители на болести. Но не му мислете. Като цяло джунглата е чудесна. Чудесна...

Бонафе вдигна телефона и известно време говори с някого на санго. После ме попита:

– Кога смятате да тръгнете?

– Възможно най-скоро.

– Имате ли разрешително?

– Какво разрешително?

Зениците на мъжа се разшириха. Той отново се разсмя, после повтори, като пляскаше с ръце:

– Какво разрешително, а? Не можете да мръднете оттук без

разрешително от министъра. И най-тесният път, и най-малкото селце се наблюдава от полицията. Няма как! Нали сме във военен режим! Освен това, неотдавна имаше смутове, стачки. Трябва да поискате разрешително от Министерството на информацията и комуникацията.

– Колко дни ще отнеме това?

– Боя се, че най-малко три. А и трябва да изчакате до понеделник, преди да направите постъпки. Аз мога да ви помогна – министърът ми е приятел. Ще се опитам да ускоря процедурата. Но ми трябва ваши снимки и паспорта ви.

Неохотно му дадох снимките, направени за една ненужна ми виза за Судан, и паспорта си.

– Щом получите документа...

На вратата се почука. Влезе едър негър с кръгло лице, чип нос и лъскава кожа. Изглеждаше трийсетина годишен и носеше синя джелаба.

– Габриел – каза Бонафе, – това е Луи Антиош, френски журналист. Исква да отиде в джунглата, за да напише репортаж за пигмеите. Мисля, че можеш да му помогнеш.

Габриел ме заразглежда. Бонафе се обърна към мен.

– Габриел е роден в Лобе. Цялото му семейство живее досама гора-та. Той ще занесе документите ви в министерството. Един от братовчедите му работи там. Щом получите разрешителното, ще ви дам един джип.

– Много благодаря.

– Не ми благодарете. Колата няма дълго да ви служи. Джунглата започва трийсет километра след Мбайки. Там няма никакви пътища. Ще трябва да продължите пеш до обектите ни. Ще ви отнеме четири дни.

– Не сте ли прокарали път до мините?

– Път! Чуваш ли го, Габриел? Път! На джунглата ѝ стигат няколко седмици, за да заличи и следите от път. Отдавна сме се отказали да строим пътища в този хаос от лиани. Освен това, в случай че не знаете, диамантите са лек товар. Не ви трябва камииони, за да ги пренесете. Разполагаме все пак с един хеликоптер. Но не можем да ви го предоставим.

На устните му отново се появи усмивка.

– Впрочем стигнете ли до джунглата, не разчитайте на нашите хора. Миньорите работят здравата. Колкото до Кифер, вече ви предупредих. Дори не се приближавайте до него. Така че заобиколете мината и се отправете към Мисията.

– Мисията?

– Навътре в гората една елзаска монахиня е отворила диспансер, в

който лекува и ограмотява пигмеите.

– Сама ли живее там?

– Да. Веднъж месечно идва в Банги, за да се снабди с храна и медикаменти. Позволяваме ѝ да използва хеликоптера ни. Ако ви трябва спокойствие, по-голямо няма да намерите. Сестра Паскал ще ви покаже най-интересните акаски селища. Това урежда ли ви?

– Имам една последна молба.

– Слушам ви.

– Можете ли да ми намерите куршуми за четирийсет и пет милиметров автоматичен пистолет?

Събеседникът ми ме изгледа изотдолу, сякаш за да схване истинските ми намерения. Хвърли кратък поглед на Габриел и каза:

– Няма проблеми.

После потропа с ръка по бюрото и се обърна към негъра.

– Разбра ли, Габриел? Ще заведеш господин Антиош до джунглата. След това ще помолиш братовчед си да го отведе в Мисията.

Негърът кимна. Бонафе му говореше като учител на учениците си. Но Габриел изглеждаше така, сякаш можеше да ни преметне, без да му мигне окото. Благодарих още веднъж и се върнах на Кифер.

– Не е ли малко странно от страна на директора ви да живее в джунглата?

Бонафе се изсмя.

– Зависи от гледната точка. Работата в диамантените мини изисква строго наблюдение. А в това отношение на Кифер може да се разчита.

Реших се да засегна още един въпрос.

– Познавахте ли Макс Бьом?

– Швейцареца ли? Не, не лично. Постъпих тук, след като той бе напуснал страната, през 80-а. Той ръководеше „Сикамин“ преди чеха. Близък ли ви беше? Извинете, но всички казват, че Бьом е бил по-лош и от Кифер. А това не е никак малко.

Той сви рамене.

– Какво да ви кажа, приятелю. В Африка човек става жесток.

– Защо Бьом е напуснал Африка?

– Нямам представа. Мисля, че е имал проблеми със здравето. Или с Бокаса. Или и с двете. Наистина не знам.

– Смятате ли, че Кифер е продължавал да поддържа връзка с него?

Този въпрос му дойде в повече. Бонафе ме изгледа, опитвайки се да проникне в мислите ми, и не отговори. Усмяхнах се извинително и станах. На вратата Бонафе повтори, потупвайки ме по гърба:

– И моля ви, приятелю, нито дума на Кифер.

Реших да се поразходя в сянката на големите дървета. На места калта вече бе засъхнала, дървесните корони леко се полуошваха. Внезапно усетих ръка на рамото си. Обърнах се и видях усмихнатото лице на Габриел.

– Шефе, ти се интересуваш от пигмеите, колкото аз от кактусите. Но познавам един човек, който може да ти разкаже за Макс Бьом и Ото Кифер.

Сърцето ми подскочи.

– Кой?

– Баща ми. Баща ми беше гид на Бьом.

– Кога мога да го видя?

– Ще бъде в Банги утре сутринта.

– Нека веднага дойде в „Новотела“. Ще го чакам.

31

Обядвах на сянка на терасата на хотела, после се прибрах в стаята си и прелистих досиетата за диамантите и сърдечната хирургия, които бях подготвил в Париж. За камъните и техните характеристики вече знаех достатъчно, затова се съсредоточих върху събраната медицинска информация.

... Началото на сърдечната хирургия е поставено във Филадельфия от Чарлс Бейли. Първата операция на митралната клапа е извършена в края на 1947 г. Операцията е неуспешна. Болният умира от кръвоизлив. Но Бейли е убеден, че е на прав път. Колегите му не пестят обвиненията. Наричат го безумец, касапин. Бейли изчаква и размишлява. През март 1948 г. извършва успешно отстраняване на клапата, но пациентът умира на третия ден поради грешка на реанимационния екип.

За да осъществи проектите си, Бейли е принуден да пътува от болница на болница и да оперира там, където е разрешено. На 10 юни 1948 г. оперира две митрални стеснения. Първият пациент умира по време на операцията. Чарлс Бейли бързо отива в другата болница, където още не знаят за неуспеха му. И тук чудото става – втората интервенция има благоприятен изход. Хирургията на митралната клапа е вече факт...

Продължих да чета информацията за първите сърдечни трансплантации.

... Обратно на разпространеното мнение първата сърдечна трансплантация не е извършена от южноафриканския хирург Кристиан Барнард на 3 декември 1967 г. Преди него, през януари 1960 г., френският лекар Пиер Сенисие присажда сърце на шимпанзе на шейсет и осем годишен пациент в последния стадий на необратима сърдечна недостатъчност. Операцията е успешна, но присаденото сърце функционира само няколко часа...

И по-нататък:

... Едно от големите събития в сърдечната хирургия е трансплантацията, осъществена от професор Кристиан Барнард през 1967 г. Техниката на операцията, която скоро след това ще бъде приложена в САЩ, Англия и Франция, е създадена от американския професор Шъмуей и се нарича метода на Шъмуей...

Пациентът Луис Васкански е на 55 години. За седем години е прекарал три инфаркта на миокарда, като след последния е изпаднал в състояние на окончателна сърдечна недостатъчност. През ноември 1967 г. екип от трийсет хирурзи, анестезиолози, лекари и техници се събира в болницата „Гроте Шур“ в Кейптаун в очакване професор Барнард да определи датата и часа на операцията. Решението е взето през нощта на 3 срещу 4 декември, когато една двайсет и пет годишна жена загива при пътна катастрофа. Сърцето ѝ замества болното сърце на Луис Васкански, който живее три седмици и умира от пневмония. Масивните дози лекарства за потискане на имунната система, прилагани с цел да се предотврати отхвърлянето на органа, са отслабили съпротивителните му сили...

Повдигаше ми се от всичко това, но знаех, че Макс Бьом някак се вписваше в него. Швейцарецът бе работил в Южна Африка от 69-а до 72-ра година. Може би в Кейптаун се е запознал с професор Барнард или с някой от екипа му и след кризата от 77-а е отишъл там и се е подложил на операция. Или пък примерно е знаел, че някой от екипа, който би могъл да извърши подобна трансплантация, се намира в Конго. Но тези предположения бяха прекалено невероятни. И не разрешавах

проблема с фантастичната поносимост към чуждия орган, проявена от организма на Бьом.

Открив пасаж, в който се говореше за проблемите, свързани с поносимостта.

... В областта на сърдечната хирургия проблемите на интервенцията са решени, като трудностите са от имунологично естество. Освен ако не става дума за еднояйчни близнаци, организмът на пациента разпознава органа на донора като чужд и се опитва да го отхвърли. Затова се налага да се използват имунодепресанти. Обичайните медикаменти (азатиоприн, кортизон) са неспецифични и съдържат известни рискове, главно от инфекция. През осемдесетте години започва употребата на циклоспорин. Това вещество, създадено на базата на една японска гъба, оказва дълбочинно въздействие върху явленията на отхвърлянето, благодарение на което шансовете за оцеляване на пациента многократно се увеличават.

Друг начин за предотвратяване на отхвърлянето е изборът на възможно най-съвместим с пациента донор, например най-близък роднина, който, без да е близък, притежава същата комбинация от четири антигена (HLA) каквато има и пациентът. Става дума за органи като бъбрек например, които могат да се вземат от жив донор. Когато органите се взимат от труп, се търси най-близката комбинация – съществуват повече от двайсет хиляди различни групи HLA...

Затворих досието. В шест часа следобед навън вече бе тъмно. Реших да се поразходя. Отправих се към реката. Една мисъл ме измъчваше, откакто бях пристигнал в Банги. В детството ми тази дива страна беше „моята“ страна. Островче в джунглата, където растях, играех, където се научих да чета и пиша. Защо родителите ми се бяха погребали в най-затънтения край на Африка? Защо се бяха лишили от всичко, за да дойдат тук?

Никога не говорех за миналото си, нито за родителите си и за онези слепи зони от живота ми. Семейството ми не ме интересуваше. Нито призванието на баща ми, нито предаността на майка ми, която бе напуснала всичко, за да последва съпруга си, нито дори по-големия ми брат, загинал в пламъците на пожара. Това безразличие несъмнено бе защитна реакция. Често го сравнявах с ръцете си – нормални в по-голямата си част и напълно безчувствени от китките надолу. Същото важеше и за паметта ми. Спомнях си всичко от шестгодишната си възраст нататък.

Преди това имаше вакуум, отсъствие, смърт. Ръцете ми бяха изгорени. Душата ми – също. Раните по плътта и духа ми се бяха затворили по един и същи начин – чрез забрава и безчувственост.

Внезапно нещо ме накара да спра. Вече не бях на брега на реката. Вървах по дълъг, зле осветен булевард. Вдигнах поглед, прочетох на близката табела името на улицата и усетих да ме побиват тръпки. Авеню Франс. Без да си давам сметка, краката ми ме бяха завели на мястото на трагедията, там, където загинаха родителите ми през новогодишната вечер на 1965 г.

32

На другата сутрин закусвах под един чадър, когато чух някой да ме вика.

– Господин Луи Антиош?

Вдигнах поглед. Пред мен стоеше около петдесетгодишен мъж – дребен, набит, с риза и панталон в цвят каки, – от когото се излъчваше неоспорим авторитет.

Спомних си за Макс Бьом, за якото му тяло, за облеклото му. Двата мъже си приличаха. Само дето събеседникът ми бе черен като английски чадър.

– Аз съм. А вие кой сте?

– Жозеф Мконта. Башата на Габриел от „Сикамин“.

– Да, разбира се. Заповядайте.

Жозеф Мконта седна, скръсти ръце на корема си и любопитно се огледа. Имаше сплескано лице, нос с широки ноздри, влажни и някак нежни очи. Но устните му бяха стиснати в гримаса на отвращение.

– Ще пиете ли нещо? Кафе? Чай?

– Кафе. Благодаря.

След като разменихме неизменните любезности – за страната, за жегата, за пътуването ми, Жозеф премина към въпроса.

– Търсите информация за Макс Бьом, доколкото разбрах.

– Точно така.

– Защо се интересувате от него?

– Макс ми беше приятел. Запознахме се в Швейцария, малко преди смъртта му.

– Макс Бьом е мъртъв?

– Почина преди месец от сърдечна криза.

Новината като че ли не го учуди.

– Значи часовничето е спряло да цъка.

Помълча, помисли, после попита:

– Какво искате да знаете?

– Всичко. Какво е работил в Централна Африка, как е прекарвал времето си, защо си е заминал.

– Разследване ли водите?

– И да, и не. Опитвам се да го опозная по-добре. Посмъртно. Това е.

– Да не сте ченге?

– Не съм. Каквото и да ми кажете, ще си остане между нас. Имате думата ми.

– Готов ли сте да изразите признателността си?

Погледнах го въпросително. Мконта обясни:

– Искам да кажа, с някоя и друга банкнота...

– Зависи какво ще ми разкажете – отвърнах.

– Добре познавах стария Макс...

След известен пазарлък се спряхме на цена „като за приятел“. От този момент Мконта ми заговори на „ти“.

– Шефе, Макс Бьом беше особен човек... Тук никой не го наричаше Бьом, а Нгакола... бащата на бялата магия...

– Защо са го наричали така?

– Бьом притежаваше власт, скрита под косите му... Косите му бяха съвсем бели... растяха право нагоре, към небето... като цветове на кокосова палма... разбираш ли? Те му придаваха сила... Той четеше в сърцето на всеки... откриваше крадците на диаманти... винаги... никой не можеше да се укрие от него... Беше силен, много силен... но на страната на нощта...

– Какво искаш да кажеш?

– Живееше в мрака... Духът му живееше в мрака...

Мконта отпи от кафето си.

– Как се запозна с Макс Бьом?

– През 1973 година, преди да започне сухият сезон, Макс Бьом дойде в моето село на границата с джунглата... Изпратил го бе Бокаса... Идваше да надзирава кафеените плантации... По онова време имаше много крадци, но Макс Бьом се справи с тях за няколко седмици.

– Как успя?

– Хвана един крадец, преби го, после го замъкна в центъра на селото. Там взе един кол и му проби двете тъпанчета.

– И после? – прошепнах.

– После... вече никой не крадеше кафеени зърна...

– Кой беше с него?

– Никой. Сам беше. Макс Бьом не се боеше от никого.

Да подлага на мъчение член на племето мбака, сам, на площада на горско село... Бьом наистина не си е поплювал. Жозеф продължи:

– На другата година Бьом се върна, този път за да надзирава диамантените мини. Все по нареждане на Бокаса. Пак ви казвам – не се боеше от нищо. Никога. Искаше да отиде още по на юг и си търсеше гид. Аз познавам добре гората и пигмеите, дори говоря езика на акасите... И Бьом ме избра...

– Имаше ли бели хора на обекта?

– Само един... Клеман... Напълно откачен. Беше се оженил за пигмейка. Нямахме никакъв авторитет. На обекта цареше голяма анархия, преди да дойде Бьом.

– Намираха ли се хубави камъни в находището?

– Най-хубавите на света, шефе. Трябваше само да се наведеш. Затова Бокаса изпрати Бьом... Бокаса много си падаше по скъпоценните камъни...

Жозеф отново отпи от кафето си, след това се загледа в кроасаните ми. Побутнах чинията към него.

– През онази година Бьом остана четири месеца. В началото се зае с наказанията. После реорганизира обекта, въведе нови техники... Всичко постави в ред, можеш да ми вярваш... Когато дойде дъждовният сезон, се върна в Банги. После всяка година идваше все по едно и също време.

– Тогавали режеше сухожилия?

– Чувал си за това, а, шефе? Всъщност историята е малко преувеличена. Виждал съм го само веднъж да реже сухожилия в „Сикамин“... И то, за да накаже не крадец, а изнасилвач. Един мръсник, който се бе погаврил с едно момиченце и го бе изоставил мъртво в джунглата.

– Много ли бе жесток Бьом?

– Да, но никога без причина. Никога не действаше от садизъм или расизъм.

– Не беше ли расист? Не мразеше ли негрите?

– Ни най-малко. Бьом беше мръсник, но не и расист. Нгакола живееше с нас и ни уважаваше. Говореше санго и обичаше гората. Освен това Бьом обожаваше черните жени.

– А крадеше ли диаманти?

– Да краде? Бьом? За нищо на света. Нали ти казах, Бьом беше справедлив...

– Но е бил съучастник в незаконната търговия на Бокаса...

– Той не виждаше нещата така... Неговата мания бяха редът и дисциплината. Искаше работата да върви като по вода, а кой ще вземе диамантите след това, му беше все едно. Не го интересуваше.

Толкова добре ли се е укривал Макс Бьом? Или е започнал трафика си по-късно?

– Жозеф, знаеше ли, че Бьом е страстен орнитолог?

– За птиците ли говориш? Разбира се, шефе, ходех с него да наблюдаваме щъркелите.

– Къде?

– В Байанга, на запад от „Сикамин“. Там кацаха хиляди щъркели. Хранеха се със скакалци, с дребни животни. (Жозеф се разсмя.) Но жителите на Байанга на свой ред си ги хапваха. Бьом не можеше да търпи това. Издейства си от Бокаса да отвори национален парк. Хиляди хектара гора бяха обявени за неприкосновени. Така и не разбрах защо е всичко това. Според мен гората е на всички. Но все едно. В Байанга слоновете, горилите, газелите са под закрила. А заедно с тях и щъркелите.

Значи швейцарецът бе успял да опази щъркелите си. Дали вече е смятал да ги използва? Но поне сделката беше ясна: диамантите за Бокаса, птиците за Макс Бьом.

– Познаваше ли семейството на Макс Бьом?

– И да, и не. Жена му никога не я виждахме... все беше болна... Виж, синът понякога идваше с нас... Не говореше много... Беше мечтател... Обичаше да скита из гората. Нгакола се опитваше да го научи на някои неща... да кара джипа, да ловува, да надзирава работниците в мината... Искаше да направи от него мъж... Но младежът изглеждаше разсеян, вечно уплашен... Нещо му имаше... Най-чудното бе, че двамата много си приличаха физически... Филип Бьом беше същият като баща си, можеш да ми вярваш... Но Макс Бьом ненавиждаше сина си.

– Защо?

– Защото беше плашлив. А Бьом не можеше да понася страха.

– Какво искаш да кажеш?

Жозеф се поколеба, после се наведе над масата и тихо изрече:

– Синът му беше като огледало, разбираш ли? В което се оглеждаше собственият му страх.

– Нали каза, че Бьом не се е боял от никого?

– От никого, освен от себе си.

Вгледах се във влажните очи на Мконта.

– Сърцето му, шефе. Боеше се от сърцето си. Все си мереше

пулса... В Банги все киснеше в клиниката...

– В Банги е имало клиника?

– Болница за бели. Френска болница.

– Съществува ли още?

– В известен смисъл. Днес в нея лекуват и черни, а лекарите са местни хора.

Преминах към ключовия въпрос.

– Ти участва ли в последната експедиция на Бьом?

– Не. Вече се бях установил в Баганду и не ходех в гората.

– А знаеш ли нещо за нея?

– Само каквото съм чул. В Мбайки това пътуване се превърна в легенда.

– Къде са ходили?

– Някъде след границата с Конго.

– И какво е станало там?

– По пътя Нгакола получил телеграма... Донесъл му я един пигмей... Жена му била починала... Сърцето на Бьом не издържало и той паднал мъртъв...

– Продължавай.

Жозеф се поколеба, после въздъхна.

– Нгакола възкръснал... Спасила го магията, Пантерата, която отвлича децата ни...

Спомних си думите на Гайар, предадени ми от Дюмаз. Разказаното от Мконта съвпаднаше с версията на инженера. Имаше от какво да се плашат местните хора – мистериозното пътуване в сърцето на мрака и човекът с белите коси, възкръснал от мъртвите.

– Смятам да тръгна по следите на Бьом.

– Не те съветвам, шефе. Сега е дъждовният сезон. Диамантените мини се управляват само от един човек, един убиец – Ото Кифер. Поемаш излишни рискове. Какво ще правиш там?

– Искам да разбера какво точно се е случило през август 1977 година. Как е оцелял Макс Бьом след сърдечната си криза. Магията не ми изглежда достатъчно обяснение.

– Грещиш. Как смяташ да постъпиш?

– Ще заобиколя мината и ще отседна у сестра Паскал.

– Сестра Паскал? Тя не е много по-добра от Ото Кифер.

– Чух за пигмейския лагер Зоко. Там смятам да отида. После дискретно ще разпитам мъжете от обекта, онези, които са работили там и през 77-а.

Погледнах часовника си. Беше единайсет часът в неделя и няха никакъв план за деня.

– Жозеф – попитах, – познаваш ли някого във френската клиника?

– Един мой братовчед работи там.

– Можем ли да отидем сега?

– Сега ли? Трябва да мина през къщи и...

– Колко?

– Десет хиляди.

Извадих парите и ги пхнах в джоба на ризата му. Мконта примигна, после каза:

– Да тръгваме, шефе.

33

Френската клиника се намиреше на брега на река Убанги. Реката бавно течеше под яркото слънце. Виждах я през храстите – черна, огромна, почти неподвижна. Приличаше на гъст сироп, в който бяха залепнали рибарите и пирогите им.

Вървахме покрай брега, там, където се бях разхождал предишния ден. Отдясно на пътя се издигаха сградите на министерствата – бежови, розови, червени. Отляво във високата крайбрежна трева се гушеха дървените бараки на търговците на плодове, маниока, сувенири.

Появи се и клиниката – четвъртит двуетажен блок с неопределен цвят. Сградата беше разядена от полепналата пръст и от плъзналата до колониалните балкони растителност. Камъкът изглеждаше подут от влага.

Влязохме в градината. По дърветата бяха прострени престилките на хирурзите, по които се открояваха яркочервени петна. Жозеф се засмя.

– Това не е кръв, шефе. Това е земя, латерит. Петната от латерит не се изпират.

Фоайето беше пусто. Жозеф почука по бюрото на рецепцията. Изминаха минути, преди да се появи висок тип с бяла престилка на червени петна.

– Какво обичате? – попита той с мазен глас.

– Тук ли е Алфонс Мконта?

– Никой няма в неделя.

– Ти да не си никой?

– Аз съм Йезус Бомонго. На вашите услуги.

– Приятелят ми би искал да види архивите от времето, когато тук е имало само бели. Ще му помогнеш ли?

– Ами, аз нося отговорност за...

Жозеф ми направи красноречив знак. Попазарих се заради принципа и се изръсих с още десет хиляди местни франка. Последвах новия си гид по тъмен коридор, после нагоре по стълбите.

– Лекар ли сте? – попитах.

– Само санитар. Но то е все едно.

Качихме се на тавана, където Йезус отключи една скърцаща желязна врата.

– Архивите са ей там – посочи той. – След падането на Бокаса собствениците избягаха. Клиниката бе затворена в продължение на две години, след това отново я отворихме за нашите сънародници. Вече си имаме собствени лекари. Едва ли ще намерите много нещо. В Банги не са се лекували много бели. Само най-тежките случаи, които не са могли да бъдат транспортирани. Африканската медицина е истинско бедствие.

След тази философска забележка Йезус си тръгна и ме остави сам.

Открих архивите в железен шкаф, в който бяха натъпкани пожълтели, полуизгнили от влагата папки. Прелистих няколко и видях, че са струпани без никакъв ред. На първия лист от всяко досие фигурираха името, възрастта и националността на пациента. Следваха диагнозата и предписаните лекарства. Имаше всякакви имена – френски, немски, испански, чешки, руски, китайски, и всякакви диагнози – малария, колики, алергии, венерически болести... Отне ми часове да разгледам всичко. Никъде не видях името на Бьом, нито на Кифер. Дори тук старият Макс бе заличил всяка следа.

В деветнайсет часа се появи Йезус.

– Е? – попита той.

– Нищо. Няма и следа от човека, когото търся. А съм сигурен, че е идвал в тази клиника редовно.

– Как се казва?

– Бьом. Макс Бьом.

– Никога не съм го чувал.

– Живял е в Банги през седемдесетте години.

– Германец ли е?

– Швейцарец.

– Швейцарец? (Йезус избухна в смях.) Да бяхте казали, че е швейцарец. Няма смисъл да търсите тук, шефе. Картоните на швейцарците са на друго място.

– Къде? – попитах нетърпеливо.

Йезус помълча, после важно подзе:

– Швейцарците са сериозни хора, шефе. Когато през 79-а затвориха клиниката, само те се загрижиха за картоните на болните си. Особено се боях някой техен съгражданин да не вкара в страната им африкански микроби. Затова искаха да си вземат картоните. Но правителството отказа. Разбираш ли, пациентите може да са били швейцарци, но болестите им бяха африкански. Голяма разправия беше...

– И какво стана накрая? – прекъснах го раздражено.

– Това, шефе, е медицинска тайна и...

Извадих нова банкнота от десет хиляди франка, той широко се усмихна и каза:

– Картоните са в посолството на Италия.

Имаше едно на сто шанс, че Макс Бьом не е знаел за това.

– Пазачът на посолството ми е приятел. Казва се Хасан. Посолството на Италия се намира на другия край на града и...

Взех такси и след десет минути бях пред посолството. Открих Хасан, бутнах му пет хиляди франка и за нула време се озовах в подземие-то на сградата, настанен в обширно помещение с подредени по азбучен ред архиви. Тук бяха картоните на швейцарските граждани, лекували се в Централна Африка между 1962 и 1979 г.

На буквата Б открих медицинските досиета на семейство Бьом. Първото бе на Макс. Беше дебело и съдържаеше куп рецепти, изследвания, електрокардиограми. Още на 16 септември 1972 г., веднага след пристигането си тук, Макс Бьом посещава френската клиника, където му правят пълен медицински преглед. Главният лекар Ив Карл му предписва лекарства, внесени от Швейцария, и му препоръчва спокойствие и почивка, като вписва в картоната: „Сърдечна недостатъчност. Да се наблюдава редовно.“ Макс идва на всеки три месеца и всеки път предписаните дози се увеличават. Когато през август 77-а тръгва към джунглата, сърцето му едва функционира.

Ирен Бьом се преглежда за пръв път през май 1973 г. Откриват ѝ инфекция на маточните тръби. Доктор Карл успява да я излекува, но записва в досието ѝ: „Стерилитет.“ По това време Ирен Бьом е на трийсет и четири години. След две години доктор Карл ѝ открива нова болест. В приложеното писмо до лекаря ѝ в Лозана Карл поставя вероятна диагноза рак на матката и препоръчва пациентката му да се лекува в Швейцария. Това беше последният документ, но аз знаех какво е станало впоследствие. Ирен Бьом е останала да се лекува в Швейцария, без да казва

на съпруга си от какво е болна. Умира година по-късно.

Третото досие, на Филип Бьом, ме въведе директно в кошмара. Още с пристигането хи десетгодишното тогава дете се разболява от треска. През следващата година го лекуват от колики. Следват амеби, дизентерия, абсцес на черния дроб. През 1976–1977 състоянието му се подобрява и посещенията в клиниката стават по-редки. Момчето е вече на петнайсет години, когато внезапно се появява смъртен акт, изготвен на 28 август 1977 г. Към него е приложен доклад от извършената аутопсия, подписан от д-р Иполит Мдие, дипломиран във факултета по медицина в Париж. Онова, което прочетох, ме убеди, че досега съм бил само в предверията на ада.

Доклад за извършена аутопсия в болницата в Мбайки.

28 август 1977 Обект: Бьом, Филип Пол: мъжки Бял, кавказки тип Висок 1,68 м, тегло 78 кг

Роден на 8/9/62 в Монтрьо, Швейцария

Починал около 24/8/77 в джунглата, на петдесет километра от Мбайки, подпрефектура на Лобе, Централноафриканска република

Лицето е непокътнато, като се изключат следите от нокти по бузите и слепоочията. В устната кухина се забелязват счупени зъби, вероятно следствие от силен спазъм на челюстта. Вратът е счупен.

На предната страна на гръдния кош има дълбока отвесна рана, която тръгва от лявата ключица и стига до пъпа. Многобройни следи от нокти. Двата горни крайника са ампутирани. Пръстите на лявата ръка са счупени, показалецът и малкият пръст на дясната ръка са изтръгнати.

Прегледът на гръдния кош показва липсата на сърце. Липсват или са увредени множество други органи – черва, стомах, панкреас. Няма следи от кръвоизлив в гръдния кош.

Гениталните органи са изтръгнати. Следи от нокти по бедрата. Фрактури на глезените.

Заклучение: Филип Бьом, швейцарски гражданин, е бил нападнат от горила близо до границата с Конго по време на експедиция, в която е участвал заедно с баща си Макс Бьом. Следите от нокти не оставят никакви съмнения. Освен това горилите имат обичай да пречупват глезените на жертвата си, за да не й дадат възможност да избяга. Изглежда, че маймуната, умъртвила

младежа, е мъжката горила, която от няколко седмици е бродела из околността и впоследствие е била убита от семейство акаси.

Забележка: Тялото ще бъде пренесено във Френската клиника в Банги още днес следобед. Прилагам копие от доклада и от смъртния акт на вниманието на д-р Ив Карл. 28 август 1977. 10:15 ч.

Усетих как времето спира. Побиваха ме ледени тръпки въпреки потта, която се стичаше по лицето ми. Данните от аутопсията на Филип Бьом си приличаха като две капки вода с тези от аутопсията на Райко Николов. На два пъти в разстояние на тринайсет години бяха убили и откраднали сърцето на жертвата, създавайки впечатление, че е била нападната от животно. Но освен това ужасяващо откритие разгадах тайната на Макс Бьом, разбрах какво се е случило в мрака на джунглата по време на експедицията – бяха присадили на швейцареца сърцето на сина му.

34

Утрото не винаги е по-мъдро от вечерта. През този септемврийски понеделник се събудих с напълно объркано съзнание, обсебено от страданията на младия Филип Бьом, от ужасяващия акт на Макс Бьом, по жертвал сина си, за да оцелее. Повече от всякога бях убеден, че вървя не само по следите на диамантите, а и по кървавите следи на изключителни убийци, с които Макс Бьом е бил свързан.

Изпих чая си на балкона на стаята ми. В осем и половина звънна телефона. Чух гласа на Бонафе.

– Антиош? Можете да ми благодарите, приятелю. Свързах се с министертството. Разрешението ви чака на бюрото на генералния секретар още тази сутрин. Идете веднага. В два часа следобед ще ви чака кола. Габриел ще ви закара където пожелаете. Ще ви обясни и какво трябва да вземете – храна, подаръци и пр. И още нещо. Ще ви даде сто патрона, но гледайте да не се разчуе. На добър час.

Бонафе затвори. Часът бе настъпил. Гората ме очакваше.

След няколко часа пътувах с пежо 404, заместило обещания джип и управлявано от Габриел, който носеше фланелка с надпис: „Аз се пазя от спин. Използвам презервативи.“ На гърба му бе изрисувана карта на

Централна Африка, пъхната в презерватив.

Щом излязохме от Банги, ни спря военен пост. Обясниха ни, че ще проверят документите ни за самоличност, след което ще направят рутинен обиск на превозното ни средство. С паспорта ми и разрешението в ръка Габриел се отправи към контролния пункт и след десет минути отново потеглихме. Неведоми са пътищата на африканската администрация.

Петдесет километра по-нататък ни спря втори пост – навлязахме в провинцията Лобе. Небето бе помрачняло и докато Габриел се пазареше с постовите, се разрази буря. Габриел ми предложи да се подслоним при братята мюсюлмани. Настанихме са под някакво платнище и изпих първия си истински чай в компанията на мъже в бели джелоби.

– Габриел, познаваш ли някой си д-р Мдие в Мбайки?

– Естествено, той е президентът на префектурата. Ще трябва да го посетим. Мдие ще ти преподпише разрешителното.

След половин час дъждът бе спрял. Беше шестнайсет часа, когато се качихме в пежото и продължихме пътя си. Габриел извади от жабката найлонова торба, пълна с тъмни едри куршуми. Поставих шестнайсет патрона в пълнителя на моя глок 21. Габриел ме наблюдаваше мълчаливо, без да коментира. Носенето на автоматичен пистолет в джунглата не го учудваше. Затова пък за пръв път виждаше толкова леко оръжие.

Скоро се появи и Мбайки. Градът се състоеше от пръстени къщички, покрити с ламарина и разпръснати по склоновете на хълм, на чийто връх се възправяше голяма, някога синя сграда.

– Къщата на д-р Мдие – осведоми ме Габриел.

Приличаше на спомен от колониалните времена. Би могла да бъде великолепна, ако дъждовете и слънцето не я убиваха бавно, но сигурно.

Мдие ни чакаше пред вратата. След обичайните поздрави Габриел се впусна в дълги обяснения, изпъстрени с „господин Президент“. Мдие го слушаше разсеяно. Беше дребен човек с напълно разконцентриран поглед. Очевидно се намирах пред закоравял африкански пияница, доста къркан и в момента, който накрая все пак ни покани да влезем.

Озовохме се в обширен полутъмен салон. Бавно, много бавно Мдие извади от едно чекмедже писалка, за да подпише разрешителното ми. Но не го направи, а се обърна към Габриел.

– Гората е опасна през този сезон.

– Да, господин Президент.

– Има много диви животни. Пътищата са лоши.

– Да, господин Президент.

– Не знам дали мога да ви разреша да продължите.

– Да, господин Президент.

– Ако стане нещо, няма да мога да ви помогна.

– Да, господин Президент.

Настъпи мълчание. Габриел стоеше мирно, като дисциплиниран ученик. Мдие премина към основния въпрос.

– Ще ми трябват малко пари, за да ви помогна, ако се наложи.

Прекратих цирка, като казах:

– Мдие, трябва да поговоря с вас. По важен въпрос.

Президентът погледна към мен, сякаш току-що откриваше присъствието ми.

– Важен въпрос? Ами тогава, да пийнем нещо.

– Къде?

– В кафенето. Точно зад къщата.

Навън отново валеше лек и освежаващ дъжд. Кафенето се състоеше от обърнати сандъци, които служеха за маси. Мдие си поръча бира, ние с Габриел – по чаша сода. Президентът отпрати към мен изтощения си поглед.

– Слушам ви – пророни той.

Започнах без предисловия.

– Помните ли Макс Бьом?

– Кой?

– Белият мъж, който преди петнайсет години е ръководил диамантените мини.

– Не го помня.

– Жесток мъж, който тормозел работниците и живеел в джунглата.

– Не. Наистина.

Ударих с юмрук по масата. Габриел ме погледна изумено.

– Мдие, бил сте още млад. Тъкмо сте се бил дипломирал. Подписал сте доклада за извършената аутопсия на Филип Бьом, сина на Макс. Няма как да сте забравил. Детето е било без крайници, цялото в рани, сърцето му е било изчезнало. Знаем всичко това от собствения ви доклад, Мдие. Нося го, вие сте го подписал.

Докторът не отговори. Зачервените му очи ме гледаха втрещено. Вдигна чашата си и започна да пие на малки глътки.

– В заключението ви се казва, че виновникът е горила. Знаем обаче, че сте излъгал. На 28 август 1977 година сте прикрил убийство, най-вероятно за пари.

Мдие извърна глава, после отново поднесе чашата към устните си.

Извадих глока и го ударих през лицето. Той се свлече на земята. Габриел се опита да ме спре, но аз го отблъснах, сграбчих Мдие и забих оръжието в ноздрите му.

– Мръсник – изкрещях. – Прикрил си убийство с лъжите си! Прикрил си убийци на деца! Ти...

Мдие вяло помръдна с ръка и прошепна:

– Аз... ще ви кажа...

Погледна към Габриел и бавно изрече:

– Остави ни сами.

Негърът не чака да го молят.

– Кой откри тялото?

– Те... бяха няколко души.

– Кой?

– Белите... няколко дни по-рано. Бяха тръгнали на експедиция...

Търсеха диамантени находища в гората.

– Знам. Кажи ми имената им.

– Макс Бьом. Синът му Филип Бьом. И един друг бял, африканер.

Не знам как се казваше.

– Още някой?

– Ото Кифер, човекът на Бокаса.

– Ото Кифер е участвал в експедицията?

– Да...

Значи Макс Бьом и Ото Кифер бяха свързани от тази дива нощ не по-малко, отколкото от диамантите. Президентът си изтри устата. Кръвта се стичаше по ризата му. После продължи:

– Белите минаха оттук, през Мбайки, след това си заминаха.

– После?

– Не знам. След седмица африканерът се завърна. Сам.

– Каза ли нещо?

– Нищо. Прибра се в Банги и повече не го видяхме.

– А другите?

– След два дни Ото Кифер се появи отново. Дойде в болницата и ми каза: „Имам клиент за теб. В камионетката.“ Беше труп на бял човек. Гръдният кош зееше. Познах сина на Макс Бьом. Кифер ми каза: „Нападнала го е горила. Трябва да направиш аутопсия.“ Треперех от главата до петите. Кифер се развика: „Направи аутопсията, за Бога! И не забравяй – горила го е нападнала.“ Веднага започнах работа.

– И?

– След един час Кифер се върна. Умирах от страх. Попита ме:

„Свърши ли?“ Казах му, че не горила е убила Филип Бьом. Той ми кресна да си затварям устата, извади пачки френски франкове – чисто нови банкноти по петстотин франка, и започна да ги тъпче в гърдния кош на трупа. Господи, никога няма да забравя тази гледка!

Натъпка парите и каза: „Не те карам да си измисляш. Само напиши, че е нападат от горила.“ И си отиде. Извадих парите и ги почистих. След това написах в доклада каквото ми нареди.

– Разкажи ми за трупа.

– Раните... бяха много... фини. Не бяха следи от нокти, както съм написал. А следи от скалпел. Без сянка от съмнение. Освен това сърцето липсваше. Видях къде са прерязани артериите и вените. Беше работа на професионалист. Разбрах, че са откраднали сърцето на младежа.

– Продължавай – казах с треперещ глас.

– Затворих трупа и написах доклада. Това е.

– Защо не измисли някаква по-проста смърт? Маларийна треска, например.

– Не можех. Доктор Карл в Банги щеше да види тялото.

– Къде е сега този доктор?

– Мъртъв е. Умря от тиф преди две години.

– Как свърши историята с Филип Бьом?

– Не знам.

– Според теб кой е извършил смъртоносната операция?

– Нямам представа. Хирург, във всеки случай.

– Виждал ли след това Макс Бьом?

– Не.

– Чувал ли си за диспансер в гората, отвъд границата с Конго?

– Не. (Мдие изплю кръв, после обърса устата си с ръкав.) Никой от нас не ходи натам. Там има пантери, горили, духове...

Габриел прошепна:

– Трябва да го заведем в болницата, Луи. Да го види лекар.

Мдие се подпря на лакът.

– Какъв лекар? – изсмя се той. – Аз съм лекарят.

Хвърлих му в лицето пачка банкноти и си тръгнах.

Няколко часа се движихме по кален черен път. Денят преваляше. Валеше сух, прашен дъжд. По едно време Габриел попита:

– Откъде знаеш всичко това за белия младеж?

– Стара история, Габриел. Да не говорим за нея. Каквото и да си мислиш, тук съм, за да напиша репортаж за пигмеите. Това е единствената ми цел.

Скоро пред нас се появиха бараки, а вдясно, в далечината, се очертаваха постройките на дъскорезницата. Прекосихме селото и стигнахме до ниски бетонни сгради. Габриел обясни:

– Това е бившият диспансер на сестра Паскал. Можеш да преспииш тук тази нощ, преди да тръгнеш към гората утре сутринта.

Разгледах картата на областта, дадена ми от Бонафе. Нямаше път, нито пътека в посоката, в която смятах да поема. Дъскорезницата беше последната нанесена на картата точка преди началото на гъстата гора, разпростряла се на петстотин километра на юг.

Внезапно нещо ме накара да вдигна поглед. Бяхме заобиколени от странни мъже, не по-високи от метър и петдесет, облечени в дрипи, с мръсни фланелки, с изпокъсани ризи. Кожата им беше светла, с цвят на карамел, лицата им – засмени. Габриел им предложи цигари и ги представи.

– Това са акасите, шефе, пигмеите. Живеят в близкото село Зумия.

Появиха се и няколко жени. Бяха с голи гърди, кръгли коремни и с препаски от листа или плат. Носеха децата си на гърба и се смееха повече и от мъжете. Те също приеха цигари и запушиха ентузиазирано. Порази ме една подробност – зъбите на всички пигмеи бяха изпилени и остри като шила.

Габриел ми представи братовчед си Бекес, който щеше да ме заведе до Зоко. Беше висок кльошав негър с анцуг и очила за слънце. Усмихна ми се широко и ми определи среща за другия ден в осем часа на същото място. След което се отдалечи.

Габриел го последва. Искеше да вечеря с близките си от дъскорезницата. Казах му да се върне в диспансера след седмица. Той кимна, намигна ми и ми пожела късмет. Стомахът ми се сви, когато видях пезото да се отдалечава.

Скоро се стъмни. Една от жените приготви вечерята. Погълнах порцията си маниока, след това реших да прекарам нощта на покрива на диспансера. Пъхнах се в памучния спален чувал и с широко отворени очи зачаках да дойде сънят. След няколко часа щях да навляза в джунглата. В обширния зелен свят. За първи път от началото на пътуването си изпитвах страх.

Бекес се появи на другата сутрин в седем часа. Пихме заедно чай и разговаряхме. Той говореше лошо френски, но прекрасно познаваше южната джунгла. Според него черният път, прокаран от булдозерите на дъскорезницата, свършваше след един километър. След това трябваше да се движим по тесни пътеки. До Зоко щяхме да стигнем след три дни. Кимнах, макар да не ми бе ясно как ще издържа на подобен маратон.

Събра се и екипът. Бекес бе наел петима пигмеи да ни носят багажа. Петима усмихнати малки мъже, които изглеждаха готови да ни следват до края на мрака. Бе наел и готвачка, Тина – млада мбака с тревожна хубост, която крепеше на главата си огромна тенджерка, пълна с кухненски съдове и с личните ѝ вещи. Момичето не преставаше да се смее. Очевидно експедицията я очароваше.

Раздадох цигари и обясних за какво става дума. Бекес превеждаше на санго. Казах, че отиваме до Зоко, без да споменавам намерението си да продължа нататък. Смятах да се отправя сам към мините на Ото Кифер, които се намираха на няколко километра от пигмейския лагер в югоизточна посока. Повторих, че експедицията няма да трае повече от седмица, и потеглихме.

Пороите започнаха още през първия ден и се превърнаха в равноп-равен елемент от пътуването ни заедно с дърветата и птичите кръсъци. Изливащата се вода не ни освежаваше, а само ни забавяше, като изравяше под краката ни истински ями. Но групата продължаваше да върви, сякаш небесният гняв не можеше да я достигне.

Насред потопа срещнахме ловци от племето мбака, натоварени с кошници, в които носеха дивеча си: светлокафяви газели, свити като бета маймуни, сребристи мравояди. Големите негри приемаха цигарите ни, разменяха с нас по някоя дума и усмивка, но по лицата им бе изписана тревога. Бързаха да се придвижат на север, да напуснат гората, преди да падне нощта. Единствено акасите се осмеляваха да предизвикват тъмнината и духовете.

Всяка вечер опъвахме палатките на някое сравнително защитено от дъжда място. В шест часа внезапно притъмняваше и светулките неуморно се завъртаха около дърветата. Вечеряхме малко по-късно, седнали на земята около огъня.

После се прибрах в палатката си и се вслушвах в ромона на дъжда. Мислех си за щъркелите, за страните, през които бях преминал като

метеор и за вълната от насилие, заляла пътя ми. Имах чувството, че се изкачвам по течението на река от кръв и скоро ще стигна до извора ѝ – там, където Макс Бьом бе откраднал сърцето на сина си, където трима мъже, Бьом, Кифер и Ван Дьотен, бяха сключили сатанински договор на фона на диаманти и щъркели. Мислех си и за Сара. Без угризения, без тъга. При други обстоятелства може би бихме изградили живота си заедно.

Признавам, че си мислех и за Тина, готвачката ни, за царствения ѝ профил, за чувствените ѝ устни, за бляскавия ѝ поглед. Често я бях поглеждал крадешком, а тя избухваше в смях, когато уловеше погледа ми. Веднъж ми каза:

– Не бой се, Луи.

– Не се боя – отвърнах твърдо, преди отново да сведа очи към пътеката.

На третия ден на хоризонта все още не се задаваше пигмейски лагер, небето бе само далечен спомен, а умората започваше да напряга мускулите ни. Повече от всякога имах усещането, че се спускам в бездънен кладенец, в самата плът на растителността, без надежда за завръщане.

И все пак на 18 септември в края на следобед забелязахме горящо дърво. Това беше първият знак за човешко присъствие. Местните жители бяха предпочели да изгорят гигантския дънер, преди да е рухнал под тежестта на изливащата се отгоре му вода. Бекес се обърна към мен и усмихнато каза:

– Пристигнахме.

37

Лагерът Зоко бе разположен на голяма, съвършено кръгла поляна. Пръстени колиби, покрити с листа, ограждаха широк площад. Навсякъде цареше оживление. Жените се връщаха от беритба и носеха плетени кошове, пълни с плодове, семена, грудки. Мъжете пристигаха по други пътеки, натоварени с газели, маймуни и дълги мрежи. Чуваха се песни – остри, почти тиролски трели, чрез които акасите общуваха от разстояние или просто изразяваха радостта си.

Един Голям негър се приближи до нас. Беше Алфонс, учителят, „собственикът“ на пигмеите от Зоко. Той настоя да се настаним на една съседна, по-малка поляна, над която бе опънато десетметрово

платнище. За пръв път от два дни насам бяхме на сушина.

Алфонс не спираше да бърби. Разказваше ми за „своето“ имение, като ми описваше всяко кътче от пигмейския лагер.

– А къде е сестра Паскал? – попитах.

Алфонс сви рамене.

– Искате да кажете диспансерът? Той е на другия край, зад дърветата. Не ви съветвам да ходите там тази вечер. Сестрата не е доволна.

– Не е доволна ли?

Алфонс повтори:

– Никак не е доволна.

Носачите стъкмиха огън, от който се разнасяше силна миризма на влажна трева. Обхванатите от пламъци растения сякаш горяха неохотно. Внезапно падна нощ, изпълнена със свежест и птичи песни. Вдигнах поглед и за първи път от четири дни насам видях ясното, обсипано със звезди небе.

Тогава се разнесе биенето на тамтамите.

Не можах да съържа усмивката си. Беше толкова нереално и в същото време толкова предвидимо – в сърцето на джунглата биеше сърцето на света.

– Да вървим на площада, Луи. Празникът започва – каза Бекес.

Зад него Тина се кискаше и въртеше рамене. След минута бяхме на площада.

Дотича Алфонс с фенер в ръка.

– Искате ли да видите как танцуват пигментите, шефе? – прошепна ми той и постави фенера в центъра на площада.

Седнахме на една пейка пред колибите и пред очите ни ясно се очертах телата на малките фантоми. Акасите танцуваха, подредени в два отделни полукръга. В единия жените, в другия – мъжете. И пееха с дрезгавите си гласове: „Ариа мама, ариа мама...“ Първо преминаха жените. Кръгли коремни. Гъвкави крака. Окичени с листа. Веднага след тях се появиха мъжете. На светлината на фенера телата им променяха цвета си – карамел, алено, златисто, пепелно сиво. „Ариа мама, ариа мама...“ Обърнах се към Алфонс.

– Какво празнуват?

– Да празнуват ли? По-скоро оплакват. Едно семейство от юга е загубило дъщеричката си. Днес танцуват заедно с братята си от Зоко. Такъв е обичаят.

– От какво е починала?

Алфонс поклати глава и отвърна:

– Ужасно е, шефе. Истински ужас. Гомун е била нападната от Горилата.

– Как е станало?

– Не знам. Открил я е Бома, най-възрастният в селото. Онази вечер Гомун не се прибрала въщи. Пигмеите тръгнаха да я търсят. Бояли се, че гората си отмъщава.

– Отмъщава?

– Гомун не е спазвала традициите. Отказвала да се омъжи. Искала да продължи да учи при сестра Паскал, в Зоко. Духовете не обичат да им се подиграват. Затова я е нападнала Горилата. Всички знаят – гората си е отмъстила.

– На колко години е била Гомун?

– Мисля, че на петнайсет.

– И къде точно е живяла?

– В едно село на югоизток, близо до мините на Кифер.

– Само толкова ли знаеш?

Алфонс направи гримаса. Белите му зъби блеснаха на фона на тъмното лице.

– Остави това, шефе. Тази история е злокобна, много злокобна.

Учителят понечи да се изправи. Хванах го за ръката. По лицето ми се стичаше пот.

– Помисли си, Алфонс.

Негърът избухна.

– Какво искаш, шефе? Да се върне Горилата ли? Изтръгнала е ръцете и краката на Гомун. Всичко е помела по пътя си. Дървета, лиани, пръст. Да не искаш да те чуе? И да ни разкъса и нас?

Алфонс скочи на крака и се отдалечи, отнасяйки фенера със себе си.

Пигмеите продължаваха да танцуват. Сега бяха образували гигантска гъсеница. Тамтамът биеше все по-бързо. Сърцето ми също ускори ритъма си. Серията от убийства се бяха записали в съзнанието ми по дати и имена. Август 1977: Филип Бьом. Април 1991: Райко Николов. Септември 1991: Гомун. Сигурен бях – сърцето на девойката е било извадено. Спомних си една подробност. Алфонс каза: „Всичко е помела по пътя си. Дървета, лиани, пръст.“ Двайсет дни по-рано, в Сливенската гора, циганинът, открил Райко, бе уточнил: „Предишния ден трябва да е имало силна буря. Защото всички дървета наоколо бяха полегли.“

Как не се бях сетил досега?

Крадците на сърца се придвижваха с вертолет.

Съмна се в пет часа. През нощта не бях мигнал. Но вече не изпитвах страх. Само огромна умора и странно чувство на спокойствие, почти на сигурност. Сякаш бях толкова близо до тялото на октопод, че пипалата му не можеха да ме докоснат.

Станах, прекосих площада, минах покрай колибите и видях широка циментова сграда с бял кръст отгоре. Наоколо се простираха овощни и зеленчукови градини. Отправих се към отворената врата. Един Голям негър с враждебно изражение ми препречи пътя.

– Будна ли е сестра Паскал? – попитах.

Преди мъжът да успее да ми отговори, отвътре се чу глас.

– Влезте, не бойте се.

Беше властен глас, който не търпеше възражения. Подчиних се.

Сестра Паскал не носеше монашески дрехи. Просто бе облечена в черно. Сивите ѝ коси бяха късо подстригани. Въпреки бръчките, лицето ѝ изглеждаше без възраст. Ледено сините ѝ очи притежаваха блясъка на стоманата. От пръв поглед разбрах, че тази жена е способна да се справи с опасностите на гората, с болестите и ловците.

– Какво желаете? – попита тя, без да ме поглежда.

Седеше на масата пред чаша кафе и търпеливо мажеше с масло филии хляб.

Стаята беше практически празна – мивка, хладилник и дървено разпятие.

– Казвам се Луи Антиош – започнах. – Французин съм. Изминах хиляди километри, за да получа отговор на някои въпроси. Мисля, че вие можете да ми помогнете.

Сестра Паскал продължаваше да маже филиите си. Беше някакъв омокнал, влажен хляб, чиято белота тук, в гората, изглеждаше като невероятно съкровище. Сестрата улови погледа ми.

– Извинете ме. Седнете, моля ви. И споделете закуската ми.

Придърпах един стол и седнах. Тя ми хвърли поглед, в който се четеше единствено безразличие.

– За какви въпроси става дума?

– Искам да знам как е умряла малката Гомун.

Въпросът не я учуди.

– Кафе? Или предпочитате чай?

– Чай, ако може.

Тя направи знак на слугата, който стоеше в сянката, и му заговори на санго. След по-малко от минута вдъхвах горещата пара на някакъв анонимен сорт чай.

– Значи се интересувате от акасите.

– Не – отговорих. – Интересувам се от насилствената смърт.

– Защо?

– Защото няколко души са загинали по един и същи начин в тази гора и другаде.

– Дивите животни ли изучавате?

– Да, дивите животни, в известен смисъл.

Сестра Паскал потопа филията си в кафето и с рязко движение отхапа омекналата част. Нищо не показваше, че е учудена от думите ми. Но долавях в гласа ѝ странна ирония. Опитах се да прекратя тази игра.

– Нека се изясним, сестро. Не вярвам нито дума на историята с горилата. Не познавам джунглата, но знам, че горилите са рядкост по тези места. Мисля, че смъртта на Гомун се вписва в серията особени убийства, които разследвам в момента.

– Млади човече, не разбирам за какво говорите. Първо ми обяснете кой сте и какво правите тук. Намираме се на повече от сто и петдесет километра от Банги. Вървели сте четири дни, за да стигнете до това затътно място. Ясно ми е, че не сте военен, нито минен инженер, нито дори независим изследовател. Ако разчитате на моята помощ, съветвам ви да ми обясните всичко.

Разказах ѝ накратко за щъркелите и за „злополуките“, осяали пътя ми. За смъртта на Райко, разкъсан от мечка стръвница. За нападението на горилата над Филип Бьом. Описах обстоятелствата, при които бе изчезнал и ги сравних с тези около смъртта на Гомун. Не споменах за сърцата, нито за диамантите и незаконния трафик. Исках просто да привлека вниманието на сестрата към всички тези съвпадения.

Мисионерката недоверчиво ме гледаше със сините си очи.

– Историята ви е напълно нелепа. Задайте все пак въпросите си.

– Какво знаете за смъртта на Гомун? Видяхте ли тялото?

– Не. То е погребано на няколко километра оттук. Гомун беше от номадско семейство, което пътуваше на юг.

– Разказаха ли ви в какво състояние е било тялото?

– Трябва ли да говорим за това?

– Важно е.

– Ръката и кракът на Гомун са били изтръгнати. Торсът ѝ е бил покрит с рани, с разкъсвания. Гръдният кош е зеел. Дивите зверове били

започнали да ядат органите ѝ.

– Кои животни?

– Очевидно хищниците. Акасите споменаха за драскотини по врата, гърдите и ръцете. Не знам повече. Пигмеите са погребали бедното дете в селото си, после са го напуснали завинаги, както повелява традицията.

– Имало ли е и други следи по тялото?

Сестра Паскал се поколеба. Забелязах, че ръцете ѝ леко треперят.

– Да... Половият ѝ орган е бил разкъсан.

– Искате да кажете, че е била изнасилена?

– Не. Говоря за рана. Сякаш вагината ѝ е била разширена. Срамните устни са били разкъсани.

– Изчезнали ли са някои от вътрешните ѝ органи?

– Нали ви казах – някои органи са били наполовина изядени. Само това знам. Горкото момиче нямаше и петнайсет години. Мир на праха му.

Монахинята замълча. Аз подзах:

– Какво момиче беше Гомун?

– Много ученолюбиво. Искаше да продължи да учи, да замине в града, да работи сред Големите негри. Неотдавна дори отказа да се омъжи. Пигмеите мислят, че горските духове са ѝ отмъстили. Затова танцуваха снощи. За да се сдобрят с гората. Самата аз едва ли ще остана тук. Вероятно ще се върна в селото при дъскорезниците. Хората шушукат, че аз съм виновна за смъртта на Гомун.

– Не изглеждате много разстроена, сестро.

– Вие не познавате гората. Тук живеем със смъртта. Някога пигмеите са били далеч от микробите. Сега мрат масово от внесени отвън болести. Затова имат нужда от хора като мен, имат нужда от грижи, от лекарства. Изпълнявам дълга си и избягвам да размишлявам.

– Гомун често ли се разхождаше сама в гората? Отдалечаваше ли се от селото?

– Гомун беше самотна девойка. Обичаше да ходи в гората с учебниците си. Обожаваше джунглата, мириса ѝ, шумовете ѝ, животните ѝ. В този смисъл беше истинска акаска.

– Дали се е приближавала до диамантените мини?

– Не знам. Защо питате? Пак вашата идея за убийство! Не ставайте смешен. Кой би могъл да мрази малката акаска, която никога не бе напускала своята джунгла?

– Сестро, време е да ви разкрия още нещо. Разказах ви за убийството на Райко в България и на Филип Бьом през 77-а тук, в гората. Двете

убийства имат една обща особеност.

– Каква?

– И в двата случая убийците са извадили сърцето на жертвата, използвайки професионални методи.

– Чиста глупост. Подобна операция е немислима в естествена среда.

– И все пак е била извършена. Срещнах се с доктора, аутопсирали циганина в България. Той няма никакви съмнения. Убийците са разполагали с огромни средства, благодарение на които са могли да създадат оптимални условия за операцията.

– Знаете ли какво означава това?

– Да. Хеликоптер, генератор, палатка, инструменти... Във всеки случай, нищо непреодолимо.

– Значи мислите, че малката Гомун...

– Почти сигурен съм.

Мисионерката поклати отрицателно глава.

– Не съм свършил, сестро. Споменах ви за „инцидента“ от 1977 година. По това време тук ли бяхте?

– Не, в Камерун.

– Филип Бьом е бил открит в гората в Конго.

– Кой е бил той? Французин?

– Бил е син на Макс Бьом, швейцарец, който е работил недалеч от тук, в диамантената мина, и за когото сигурно сте чували. Пренесли са тялото в Мбайки. Според аутопсията момчето е било нападнато от горилла. Но имам доказателства, че смъртният акт е бил съставен под натиск. Прикрили са факти, които показват, че операцията е била извършена от човек.

– Откъде сте толкова сигурен?

– Открих лекаря, който е извършил аутопсията. Местен човек. Казва се Мдие.

Сестрата се разсмя.

– Мдие е пияница.

– По онова време не е пиел.

– Накъде клоните? Какво ви каза Мдие? Кое доказва, че престъплението е човешко дело?

– Стернотомия. Следи от скалпел. Съвършена ексцизия на артериите.

– Господи! И защо е всичкият този ужас?

– За да се спаси един човек, сестро. Свидетелството на Мдие

съвпада със заключението на лекаря, с когото говорих в София. Става дума за един и същи садизъм, странен садизъм, тъй като позволява да се спаси живота на други хора. Гомун е станала жертва точно на тези убийци.

Сестра Паскал клатеше глава.

– Вие сте луд... Нямайте никакво доказателство за малката Гомун.

– Точно така, сестро. Затова имам нужда от вас. Имате ли познания по хирургия?

– Работила съм във военни болници във Виетнам и Камбоджа.

Защо?

– Искам да ексхумираме тялото и да направим аутопсия.

– Това е безумие.

– Сестро, трябва да проверя предположенията си. Само вие можете да ми помогнете, само вие можете да ми кажете дали Гомун е претърпяла хирургическа операция или е била нападната от животно.

Мисионерката стискаше юмруци. Очите ѝ светеха с метален блясък.

– Селото на Гомун е много далеч. Недостъпно е.

– Ще наемем водач.

– Никой няма да ни придружи дотам. И никой няма да ви позволи да оскверните гроб.

– Ще бъдем само двамата, сестро.

– Нищо няма да постигнем. В джунглата процесът на разлагането е ускорен. Гомун е погребана преди около седемдесет и два часа. В момента тялото ѝ вече представлява проядена от червеи маса.

– Дори така да е, следите от хирургическата ножица ще личат. Ще ни трябват само няколко мига. Можем да го направим.

– Синко, спомнете си с кого говорите.

– Именно, сестро. Мъртвата плът не е нищо в сравнение с величието на истината. Децата на Бога не са ли влюбени в истината?

– Замълчете.

Сестра Паскал се изправи и каза с глух глас:

– Да тръгваме. Веднага.

Тя извика нещо на санго на черния си слуга, който веднага дотича. После извади изпод черния си пуловер сребърно разпятие, окачено на метална верижка. Целуна го и прошепна нещо. На свой ред се изправих и залитнах. От предишния ден не бях ял, нито спал. Изпих чая си на един дъх. Беше студен и лепкав. Имаше вкус на кръв.

Вървахме няколко часа. Водеше ни Виктор, слугата на сестра Паскал, който си прокарваше път с мачете. Зад него вървеше мисионерката, наметната с кафяво пончо. Аз бях последен. Придвижахме се на юг бързо и мълчаливо. Дъждът не спираше. Никакъв звук, никакъв птичи кръсък не нарушаваше тишината. Приютени под листата или скрити в бърлогите си, горските животни бяха невидими. По пътя си срещнахме само трима пигмеи.

Половин час по-късно стигнахме в изоставеното село на Гомун. Състоеше се от няколко колиби, безредно разположени под дърветата. Сестра Паскал се спря пред една малка колиба и каза нещо на Виктор, който извади две лопати. Мисионерката посочи купчина прясна пръст.

– Там е – изрече тя с едва доловим глас.

Оставих раницата си и взех едната лопата. Виктор ме гледаше, онемял и разтреперан. Свих рамене и забих инструмента в червената земя.

Сестра Паскал отново каза нещо на Виктор. Очевидно не му бе обяснила целта на експедицията ни. Продължавах да копая. Меката пръст не оказваше никаква съпротива.

– Виктор! – извика сестрата.

Вдигнах поглед. Виктор стоеше неподвижен с изцъклени очи. После се обърна и побягна.

Продължих да работя. Чух как мисионерката хваща другата лопата.

– Оставете, сестро. Моля ви.

Скоро бях до кръста в дупката. Внезапно лопатата удари в твърда повърхност.

– Стигнахте, Луи.

Изчистих пръстта, с мъка изтръгнах капака и се изправих. Пред мен бе трупът на девойката. Беше облечена в износена рокличка на цветя и с протрито горнище на анцуг. От тази бедност ми се сви сърцето. Но бях изненадан от непорочната хубост на детето. Семейството се бе погрижило да прикрие раните, преди да я погребете. Само по ръцете и глезените ѝ имаше леки белези. Лицето ѝ бе непокътнато. Затворените ѝ очи бяха оградени от широки кафеникави кръгове. Изненадан бях и от баналната истина: смъртта приличаше на сън. Усетих влагата под краката си – няхахме време за губене.

– Ваш ред е, сестро. Слизайте. Дъждът наводнява гроба!

Сестра Паскал бе свалила пончото си и стоеше изправена с

разпятието в ръка. Металните ѝ коси, сивкавото ѝ лице, всичко лъщеше на дъжда и ѝ придаваше вид на желязна статуя. Отново извиках:

– Бързо, сестро! Нямаме време!

Мисионерката посочи гроба, после прошепна:

– Господи, малката... Малката си отива...

Хвърлих поглед в краката си и се облегнах на калната стена. Водните струи се бяха стекли под роклята ѝ. Единият ѝ крак плуваше в локвата на метър от тялото. Дясната ръка започваше да се откъсва от рамото. „Божичко“ – прошепнах и се измъкнах от дупката. След това се проснах по корем и прекарах ръце под мишниците на момиченцето. Но ръката ѝ вече я нямаше и роклята се изплъзна от пръстите ми.

– Сестро, помогнете ми! За Бога, помогнете ми!

Жената не помръдваше. Вдигнах поглед. Тя трепереше като ударена от ток. Устните ѝ помръдваха. Внезапно чух гласа ѝ.

– ... *Боже Исусе, изтрий сълзите ни, молим ти се...*

Отново протегнах ръце и задърпах тялото на момиченцето. Устата ѝ се отвори и отвътре избликнаха червеи. Повърнах, но без да я пускам. Дръпнах по-силно и издигнах тялото на повърхността. Липсваше му един крак и една ръка. Измъкнах го и отстъпих назад, към най-близката колиба.

Поставих телцето върху сухата земя под покрива от листа, който бе толкова нисък, че се наложи да се наведе. Изскочих навън, за да взема чантата на сестра Паскал, след това се върнах в колибата. Извадих хирургически инструменти, гумени ръкавици, лекарски престилки, фенер и кой знае защо крик за автомобил. Намерих също зелени лекарски маски и няколко бутилки вода. Избягвах да поглеждам към Гомун, чиито очи, уста, нос гъмжаха от насекоми. На корема ѝ роклята се повдигаше – отдолу бъкеше от осквернители. Миризмата бе непоносима. Още няколко минути и всичко щеше да свърши.

Отново излязох навън, хванах сестрата за двете ръце и енергично я разтърсих.

– Сестро – изкрещях. – Събудете се, за Бога!

Тя подскочи, после кимна. Помогнах ѝ да влезе в колибата.

Запалих фенера и го закачих на преплетените клони над главите ни. Завързах на монахинята маската, навлякох ѝ престилката, надянах ѝ гумените ръкавици. Ръцете ѝ вече не трепереха. С рязък жест ми посочи инструментите. Подадох ѝ ги. Тя взе ножицата и срязва роклята на Гомун, за да разкрие гръдния ѝ кош.

Гърдите на малката акаска бяха прецизно и чисто разрязани. Цялата

кожа бе покрита с рани с почернели и напукани ръбове. Половият ѝ орган бе буквално разсечен, като разрезът стигаше почти до пъпа, а от вътрешността бликаха червеи и насекоми. Сякаш виждах образ от снимките на Бьом. Връзката. Връзката бе тук, изтъкана от плътта на мъртвите.

– Луи, какво правите? Подайте ми крика!

– Крика ли? – измънках.

Монахинята кимна. Подадох ѝ инструмента. Тя го постави до себе си и заповяда:

– Помогнете ми.

Хвана с две ръце лявата страна на централната рана и задърпа към себе си. Направих същото с дясната страна. Когато отворът се разшири, сестрата пхна вътре крика и подпря двата края. Веднага след това се зае да върти ръчката.

– Вода! – извика тя.

Подадох ѝ една от бутилките, която тя изля в гръдния кош. Отвътре изтече истински поток от насекоми. Поиска втора бутилка, изля и нея, след това вкара ръката си в гръдния кош до китката. След няколко секунди се отдръпна, извади крика и страните на гръдния кош се затвориха като крилата на бръмбар.

Монахинята свали маската си, погледна ме в очите и прошепна:

– Прав бяхте, Луи. Малката е била оперирана. Сърцето липсва.

40

В деветнайсет часа бяхме на поляната в Зоко. Смрачаваше се. След като се преоблякохме, сестра Паскал мълчаливо приготви чай и кафе. Помолих я да състави смъртен акт и веднага го прибрах. Той нямаше особена стойност, тъй като монахинята не бе лекар. Но все пак си оставаше важно свидетелство.

– Сестро, бихте ли ми отговорили още на няколко въпроса?

– Слушам ви.

Сестра Паскал бе възвърнала спокойствието си.

– Какви местни хеликоптери могат да кацат тук, в джунглата?

– Само един. Хеликоптерът на Ото Кифер, човека, който ръководи „Сикамин“.

– Мислите ли, че хората от мината са способни да извършат подобно нещо?

– Не. Гомун е била оперирана от професионалисти. Хората от

„Сикамин“ са простаци, варвари.

– Смятате ли, че за пари биха помогнали за операцията?

– Може би да. Те нямат скрупули. Кифер отдавна трябваше да е в затвора. Но защо? Защо ще нападнат някаква малка пигмейка вдън джунглата? И защо ще оперират при такива условия? Защо ще осакатяват тялото ѝ?

– Това е следващият ми въпрос, сестро. Има ли начин да се разбере каква е групата HLA на жителите на Зоко?

– Искате да кажете, тъканната група?

– Именно.

Монахинята се поколеба, прекара ръка по челото си, после прошепна:

– О, Боже...

– Отговорете ми, сестро. Има ли начин?

– Ами... да, има.

Тя се изправи.

– Елате с мен.

Взе едно електрическо фенерче и се отправи към вратата. Последвах я. Навън бе паднала нощ, но дъждът не спираше. Някъде далеч се чуваше бучене на генератор. Сестра Паскал извади ключове и отвори вратата на долепената до диспансера сграда. Влязохме.

В стаята, не повече от четири на шест метра, се разнасяше остра миризма на антисептици. Вляво имаше две легла. В средата – рентгенов апарат, микроскоп на поставка. Вдясно, върху импровизирана маса – компютър, към който бяха включени няколко CD-рома. Не можех да повярвам на очите си – тук явно бе събрано колосално количество информация. Видях и скенер, но най-изумителен бе несъмнено свързаният с компютъра клетъчен телефон, чрез който сестра Паскал можеше да влезе във връзка с когото си пожелае по света.

– Много неща не знаете, Луи. Преди всичко, ние тук не сме някаква забравена в Африка мисия с ограничени средства. Напротив. Диспансерът в Зоко е опитна единица, чиито възможности в момента изпробваме с помощта на една хуманитарна организация.

– Коя организация?

– „Единен свят“.

Дъхът ми спря. На гърлото ми заседна буца.

– Преди три години нашата конгрегация сключи договор с „Единен свят“. Асоциацията искаше да използва опита ни на африканския континент. Предложиха да ни снабдят с модерно оборудване и с

необходимите ни лекарства и да обучат медицински сестри. В замяна трябваше само да поддържаме връзка с тях, да им изпращаме резултатите от изследванията ни и понякога да приемаме някой от лекарите им. Нашата игуменка прие условията им. Това беше през 1988 година. Всичко бе задвижено много бързо. Отпуснаха ни пари, оборудваха ни. Хора от „Единен свят“ дойдоха и ми обясниха как да работя с апаратите.

– Какви хора?

– Те не вярват в Бог, но вярват в човешината, не по-малко от нас.

– Какво е оборудването ви?

– Главно апаратура за изследване на кръвта, за медицински прегледи.

– Какви прегледи?

Сестра Паскал кисело се усмихна.

– Нямам представа, Луи. Аз само взимам кръв и правя биопсии.

– А кой извършва изследванията?

Мисионерката се поколеба, после прошепна със сведени очи:

– Той.

Сочеше компютъра.

– Поставям пробите в програмирания скенер, който извършва различните тестове. Резултатите автоматично се предават на компютъра, който изготвя фиш за всеки пациент.

– Кой се подлага на такива изследвания?

– Всички. За тяхно добро е, нали разбирате?

Кимнах уморено, после попитах:

– Кой научава какви са резултатите?

– Центърът в Женева. Чрез модема и клетъчния телефон те редовно черпят данни от компютъра и изготвят статистики за здравното състояние на пигмеите от Зоко. Изчисляват рисковете от епидемии, следят еволюцията на паразитите... такива неща. Става дума преди всичко за профилактика. Така, ако се наложи, могат спешно да ни изпратят нужните лекарства.

Бях ужасен от коварството на системата. Сестра Паскал съвсем невинно взимаше органични проби. След това компютърът извършваше анализите, зададени му от програмата. Така, заедно с другите данни, се изследваха и тъканните проби на пигмеите. След това с резултатите се запознаваха в седалището в Женева. Запознаваха се с тъканните характеристики на всеки жител на Зоко. Същото несъмнено ставаше в Сливен, в Балатакамп. И във всеки лагер на „Единен свят“, който по този

начин разполагаше с ужасяваща банка органи.

– Какви са личните ви контакти с ръководителите на „Единен свят“?

– Никакви. Правя поръчките си за лекарства и ваксини чрез компютъра. От време на време се свързвам с техник, който по модема поддържа апаратурата.

– С никого от ръководителите ли не разговаряте?

– С никого.

Мисионерката помълча, после попита:

– Смятате ли, че съществува връзка между изследванията и Гомун?

– Не съм сигурен, сестро. Системата, за която подозирам, е толкова невероятна, че... Разполагате ли с фиша на Гомун?

Сестра Паскал порови в желязна кутия, поставена върху масата, после ми подаде нещо като медицински картон. Разгледах го на светлината на фенерчето. Име, възраст, родно село, височина и тегло на момиченцето. Следваха колонии. Вляво – дати. Вдясно – предписани лекарства. Накрая открих каквото търсех най-долу на фиша, отпечатано с малки букви. Групата HLA на Гомун. HLA: AW19,3 – B37,5. Потръпнах. Нямаше съмнение, че тези букви са стрували живота на младата акаска.

– Луи, отговорете ми. Тези изследвания изиграли ли са някаква роля в смъртта на малката?

– Твърде рано е да се каже, сестро. Прекалено рано...

По изражението на лицето ѝ разбрах, че започва да схваща жестокостта на системата.

– Не може да бъде... не може да бъде...

– Успокойте се, сестро. Нищо не е сигурно и...

– Не, замълчете... не може да бъде...

Излязох на дъжда и бързо се върнах в лагера. Спътниците ми вечеряха около огъня. Разнасяше се миризма на маниока. Поканиха ме да седна при тях. Казах им, че тръгваме. Незабавно. За тях това беше ерес. Големите негри изпитват ужас от тъмнината. Но гласът, изражението на лицето ми не тръпяха възмущение. Бекес и останалите неохотно се надигнаха. Гидът измърмори:

– Къде... къде отиваме, шефе?

– При Кифер. В „Сикамин“. Искам да хвана чеха, преди да се зазори.

Вървахме през цялата нощ. В четири часа сутринта приближихме мините на Кифер. Реших да изчакам да се съмне. Всички бяхме изтощени и мокри до кости. Настанихме се покрай пътеката, без да си даваме труда да се крием от дъжда, и заспахме.

Събудих се час по-късно. Другите още спяха. Тръгнах сам към обекта по един стар миньорски път. Извадих глока си, проверих дали е зареден и го прибрах обратно в кобура. Не след дълго пътът се разшири и ме изведе на работната площадка.

Шепа мъже с уморени погледи и бавни жестове, нагазили в дълъг поток, загребваха земята с голи ръце, после прекарваха пръстта през широко сито. Някои кашляха и плюеха по черната земя. Други трепереха, разтърсвани от треска. Нагоре по течението на потока се виждаше лагер от бараки. От ламаринените комини излизаше гъст дим. Отправих се към бърлогата на Ото Кифер.

Намираще се на поляна, около която бяха разположени колиби и палатки. В центъра, около широка дъска, подпряна на нещо като скеле, трийсетина работници пиеха кафе и ядяха маниока. Някои се бяха свели над един транзистор, опитвайки се да слушат френското или местното радио въпреки бученето на генераторите. Пред палатките бяха запалени огньове, на които се печеха маймуни. Навсякъде се разнасяше отвратителна миризма на печено месо. Повечето от мъжете трепереха от треска под навлечените едно връз друго пуловери и сака. Други, напротив, бяха полуголи.

Приближих се до масата. Един от работниците ме попита:

– Кого търсиш, шефе?

– Ото Кифер.

Човекът хвърли поглед към една колиба, на която висеше табела с надпис: „Дирекция“. Вратата бе открехната. Почуках и влязох с ръка върху глока. Бях напълно спокоен.

Вътре нямаше нищо страшно. Висок блед тип се опитваше да поправи видео, поставено върху стар телевизор. Беше около шейсетгодишен и носеше на колана си празен кобур. Имаше дълго костеливо лице и празни, промито сини очи.

– Здравсти. К'во искате?

– Вие ли сте Ото Кифер?

– Аз съм Клеман. Разбирате ли нещо от видео?

– Всъщност не. Къде е Ото Кифер?

Мъжът не отговори. Наведе се отново над апарата и промърмори:

– Май ше ми тряб'а отверка.

Повторих въпроса си.

– Знаете ли къде е Ото Кифер?

– К'во искате от Кифер?

– Само да му задам някои въпроси.

Старецът измънка:

– Отверка ше ми трябва.

Заобиколи ме, мина зад едно желязно бюро, отрупано с влажни хартии и празни бутилки, и отвори най-горното чекмедже. Хвърлих се отгоре му и затворих чекмеджето върху ръката му. Натиснах с всичка сила. Китката сухо изпука. Клеман не издаде нито звук. Отблъснах го. Счупената му ръка стискаше Смит&Уесън 38-и калибър. Отнех му оръжието. Той се възползва от случая, за да забие зъбите си в ръката ми. Не усетих никаква болка. Ударих го с приклада в лицето, сграбчих го за фланелката и го подпрях на някакъв календар със снимка на жена с голи гърди.

– Къде е Кифер, боклук?

Мъжът процеди през разкъравените си устни:

– Педал. Няма да кажа нищо.

Ударих го още веднъж през устата и го стиснах за гърлото.

– Снасяй, Клеман, и те оставям намира. Говори. Къде е Кифер?

Клеман си изтри устата със здравата ръка и изръмжа:

– Не е тук.

Стиснах още по-силно.

– Къде е?

– В Байанга, на запад. Двайсет километра...

Байанга. Равнината, за която ми бе споменал Мконта.

Там, където прелетните птици кацат всяка есен. Значи щъркелите се бяха завърнали. Изкрещях:

– При птиците ли отиде?

– Птици? К'ви птици?

– Кога замина?

– Преди два месеца.

– Два месеца? Сигурен ли си?

– Аха.

– С хеликоптер?

– Разбира се.

– Още ли е там?

- Не знам.
- А хеликоптерът се върна преди седмица, нали?
- Аха.
- Кой беше на борда?
- Не знам. Не видях. Кълна се. Не кацнаха в мината.

Клеман явно не бе в течение нито на трафика на диаманти, нито на откраднатите сърца.

- Кифер беше ли в хеликоптера?
- Старецът се изхили.
- Кифер вече не пътува.
  - Защо?
  - Болен е.
  - Болен ли? Какви ги разправяш?
  - Болен. Кифер е болен. Бо... болен.
- Старецът продължаваше да се кикоти с разкървавените си уста.
- От какво е болен? Говори.
  - Спин. Кифер има спин.

42

Плюх си на петите, почти тичешком прекосих гората и се върнах при Бекес, Тина и другите. Дезинфекцирах ръката си и дадох нарежданятия си – тръгваме към Байанга.

Отправихме се на запад, този път по по-широк път. Вървахме около десет часа, като спряхме само веднъж, за да хапнем студена маниока. Отново заваля. Дрехите ни натежаха и спъваха движенията ни. Но не намалихме ход и в двайсет часа пред нас се появи Байанга.

– Ще преспим във вилите на „Косика“, една изоставена горска компания – каза Бекес.

Прекосихме тъмния град и навлязохме в равнина, обрасла с тръстики, през които лъкатушеше тесен път. После пътят внезапно се разшири и пред нас се разпростря саваната. Намирахме се на западния край на джунглата.

Вилите бяха на голямо разстояние една от друга. От тъмнината изскочи негър, който размени няколко думи на санго с Бекес, след което ни заведе до голяма сграда с веранда. На триста метра оттам се издигаше друга къща, в която светеше. Негърът прошепна:

- В тази вила живее чудовище.

– Какво чудовище?

– Един чех, Ото Кифер. Ужасен човек.

– Не е ли болен?

– Да. Много болен. Спин. Познавате ли го?

– Чувал съм за него.

– Този бял ни е отровил живота, шефе. И все не умира.

– Но ще умре, нали?

– Разбира се. Но засега той командва. Опасно животно е. Тук всички го познават. Не знам колко негри е убил. А сега се е запасил с гранати и автоматично оръжие. Някой ден всички ще ни хвърли във въздуха. Но тая няма да я бъде. Аз самият имам пушка и...

– Чехът сам ли живее?

– Една жена се грижи за него. От племето мбати. И тя е болна. За него ли си дошъл, шефе?

– И да, и не. Искам да го посетя. Само това. Като приятел.

– Странни приятели имаш, шефе.

Негърът въздъхна.

– Тук вече никой не иска да ни продава месо. И разправят, че щели всичко да изгорят, като умре Кифер.

Платих му и зададох последния си въпрос.

– А щъркелите? Черно-белите птици. Далеч отук ли кацат?

– Щъркелите? Навсякъде кацат. Тук сме на тяхна територия. След няколко дни ще пристигнат с хиляди.

Благодарих на човека, взех раницата си и влязох в къщата. Бе доста голяма, мебелирана с ниски масички и дървени кресла. Бекес ми показа спалнята ми в дъното на коридора, вдясно. В средата й имаше легло, над което бе окачена мрежа против комари. Изпод тюлената материя се разнесе глас.

– Идваш ли, Луи?

Стаята тънеше в сянка, но разпознах гласа на Тина.

– Какво правиш тук? – попитах.

– Чакам те.

Тя избухна в смях, белите й зъби блеснаха в сянката. Плъзнах се под мрежата с ясното съзнание, че съдбата за последен път ме дарява с отсрочка.

През тази нощ не можах да мигна. През почивките, които ми отпускаше Тина, не спирах да размишлявам. Мислех си за тайната логика на съдбата ми, за кресчендото от чувства, усещания, изживявания, през които преминавах, откакто животът ми се изпълни с насилие и опасности. Във всичко това имаше странна симетрия: великолепието на щъркелите, приятелството на Марсел, ласките на Сара или на Тина като че ли се уравниаваха с жестокостта на гарата, с насилието в окупираните територии, с оскверненото тяло на Гомун. Сякаш това бяха двете страни на един и същи път, по който вървах и който ме водеше въпреки желанието ми към края на съществуването. Там, където човекът не може да понесе нищо повече, където приема смъртта, защото предусеща, че вече е узнал достатъчно. Да, тази нощ под мрежата против комари се примирих с възможността да умра.

Внезапно чух шум. За няколко секунди долових едно и също ехо, леко и упорито, като от потрепване на утринния въздух. Познавах го добре. Погледнах часовника си. Шест часът. Слаба светлина проникваше през щорите. Тина спеше. Станах, отидох до прозореца и погледнах навън.

Те бяха там. Грациозни и сиви, изправени на тъничките си крака. Бяха качнали заедно и сега се разпръскваха из равнината, заобикаляха бунгалата, събираха се на брега на реката или крачеха покрай заострените тръстики. Разбрах, че ми е време.

– Излизаш ли? – прошепна Тина.

Вместо отговор, се върнах под мрежата и целунах лицето ѝ. Плитките ѝ се открояваха върху възглавницата, очите ѝ блестяха като светулки в мрака.

Облякох се, пяхнах в джоба си малкия диктофон, след като проверих дали работи. Когато закачих кобура на колана си, Тина се приближи до мен и ме прегърна с дългите си ръце. Дадох си сметка, че разиграваме вечната сцена на сбогуването на воина, повтаряна през хилядолетията на всички ширини, на всички езици.

– Върви в леглото – прошепнах. – То все още мирише на нас. Запомни този аромат, сърничке. Задръж го винаги в сърцето си.

Тина не разбра веднага какво ѝ казвам. После лицето ѝ просветна и тя ми каза сбогом на санго.

Навън небето сияеше в цветовете на изгрева. Високата трева

блестеше, а въздухът никога не ми се бе струвал по-чист. Хиляди щъркели покриваха земята. Бяло и черно, черно и бяло. Бяха слаби, проскубани, изтощени, но изглеждаха щастливи. След десет хиляди километра полет бяха пристигнали на местоназначението си. А аз стоях и ги гледах – сам, сам пред последния етап, сам пред Кифер, живия мъртвец, който държеше последните части от кошмарния пъзел. Още веднъж проверих дали глокът ми е зареден и потеглих. Къщата на чеха ясно се открояваше над водите на реката.

44

Изкачих безшумно стъпалата на верандата. В дневната заварих жената от племето мбати, която похъркваше, свита на едно дървено канапе. Около нея спяха деца, направо на пода, заметнати с прокъсани одеяла.

Вляво започваше коридор. Порази ми приликата на този дом с дома, който току-що бях напуснал. Кифер и аз живеехме в еднакви къщи. Предпазливо пристъпих напред. По стените пълзяха стотици гущери и се взираха в мен със сухите си очи. Вонята бе неопишуема. Интуицията ми подсказваше, че ще открия чеха в стаята, която бях заемал в другата къща – последната вдясно, в дъното на коридора. Вратата беше отворена. Влязох в мрачно помещение, в средата на което, под високо окачена мрежа за комари, бе разположено очевидно празно легло. На ниска масичка видях прозрачни шишенца и две спринцовки.

– Какво търсиш тук?

Полазиха ме ледени тръпки. Гласът се бе раздал иззад мрежата за комари. Впрочем не беше дори глас, а по-скоро едва доловим шепот. Разбрах, че ще чувам този глас до края на живота си.

– На мъртвия вече нищо не можеш да направиш.

Приблжих. Ръката ми върху глока трепереше като на уплашено дете. Накрая различих човека зад тюлената завеса и потръпнах от отвращение. Ото Кифер бе напълно разяден от болестта. От плътта му бе останала само кожата. Нямаше коса, нито вежди, черни петна обсипваха челото, врата, ръцете му. Седеше в леглото си, облечен в бяла риза, цялата на някакви тъмни петна.

– Имаш ли цигара?

– Не.

– Задръстеняк. Защо си се довялякъл тук?

– Аз... искам да ви задам няколко въпроса.

Кифер се разсмя. Кафеникава лига се стече по ризата му. Той не ѝ обърна внимание.

– Тогава знам кой си. Ти си онзи тъпанар, който си вре носа в нашите работи от два месеца насам. Мислехме, че си на изток, към Судан.

– Наложих се да променя плановете си. Ставах много предвидим.

– И дойде чак дотук, за да пипнеш стария Кифер. Така ли?

Не отговорих. Дискретно включих диктофона на запис.

– Какво искаш да знаеш, малкия?

– Всичко – отвърнах.

– И защо да ти отговарям?

Отговорих с безизразен глас:

– Защото си престъпник, Кифер. И като всички престъпници спазваш известни правила. Правилата на битката, на победителя. В София убих човек, българин. Той работеше за Бьом. В Израел убих още един човек, Михаил Сиков, също наемен убиец. В Мбайки поразтърсих Мдие и той ми разказа какво си го принудил да напише преди петнайсет години. Разбих мутрата на Клеман и те проследих дотук. От твоя гледна точка аз съм победител. Запознат съм с комбината с диамантите и щъркелите. Знам също, че от април насам търсите изчезналите камъни. Знам как е организирана мрежата ви. Знам, че сте убили Идо Габор в Израел, защото е разкрил играта ви. Знам много неща, Кифер. И в момента те държа на прицел. Край на аферата с диамантите. Макс Бьом е мъртъв, а на теб не ти остава много. Победих те, Кифер, затова ще говориш.

– Добре, малкия. Да сключим сделка.

Съсипан от болестта и под заплахата на оръжието ми Кифер продължаваше да се прави на бабайт.

– Като знаеш толкова – продължи чехът, – би трябвало да знаеш и как ме наричат тук – Чичко Граната. До мен под чаршафа държа граната, топла-топла, готова да гръмне. От двете едно. Или проговарям и в знак на признателност ме очистваш веднага след това, или хвъркваме във въздуха. Незабавно. Предлагаш ми прекрасен случай да свърша веднъж завинаги, малкия. Сам ще ми е трудно.

Преглътнах. Адската логика на Кифер ми опъваше нервите. Защо искаше да се самоубие чрез мен дни преди смъртта си? Отговорих:

– Слушам те, Кифер. Като дойде моментът, ръката ми няма да потрепери.

– Много добре. Сега си отвори ушите. Защото подобни истории няма да чуеш всеки ден. Всичко започна през седемдесетте години. Бях

довереният човек на Бокаса. По онова време имаше доста работа за вършене. Като почнеш от крадците, та свършиш с министрите, всеки гледаше да бръкне в меда. Изпълнявах задачите си и си прибирах парите. Хубаво си живеех тогава.

През пролетта на 1977-а Бокаса ми предложи да придружавам Бьом. Познавах швейцареца, макар и слабо. Беше доста ефикасен, само дето си играеше на справедливост. Искаше да запази ръцете си чисти. През онази година бе открил диамантен залеж отвъд Мбайки.

Учудено се намесих.

– Диамантен залеж ли?

– Аха. Беше попаднал на селяни, които вадели великолепни диаманти от потоците в гората. Докарал един свой познат геолог, африканер, за да потвърди откритието и да започне експлоатацията на обекта. Бьом беше почтен, но Бокаса си въобразяваше, че иска да го преметне. Затова ми повери ръководството на експедицията, в която участваха Бьом и геологът, Ван Дьотен.

– После?

– Всичко се разви според очакванията. Слязохме на юг, отвъд дъскорезниците. Пеш, в дъжда, в калта, с десетина носачи. Стигнахме до жилата. Бьом и педалът направиха анализи.

– Педалът ли?

– Ван Дьотен беше хомо. Обожаваше черните задници... Да ти го нарисувам ли?

– Продължавай.

– Анализите потвърдиха първите заключения на Бьом. Гората беше бъкана с диаманти. Диаманти с изключително качество. Малки, но абсолютно чисти. И в огромно количество. Вечерта тъкмо пиехме за бъдещата мина, когато се появи един пигмей. Носеше писмо на Бьом. В джунглата няма други пощальони освен акасите. Швейцарецът прочете писмото и падна като подкосен. Ван Дьотен се хвърли към него, разкъса му ризата и започна да му масажира гърдите. Аз вдигнах писмото, с което го осведомявах за смъртта на госпожата. Дори не знаех, че Бьом има жена. Синът му веднага разбра и започна да реве като дете, каквото си беше. Нямахме работа там сред комарите и пълните с пиявици потоци.

Паникьосахме се. Представи си само къде се намирахме. На три дни път от дъскорезниците, на четири от Мбайки. Швейцарецът беше обречен. Знаех го и имах само една мисъл – да се измъкнем оттам. Носачите направиха носилка и започнахме да си събираме багажа. Но Бьом внезапно дойде в съзнание и поиска да го отнесат на юг. Знаел там един

диспансер, отвъд границата с Конго. Там имало лекар. Единственият в света, който можел да го спаси. Плачеше, крещеше, не искаше да умира. Синът му го подкрепяше, Ван Дьотен хленчеше. Щеше ми се да ги зарежа всички там, но носачите се оказаха по-бързи – ометоха се без много приказки.

Така че нямах избор. Трябваше да се носи Бьом и да се търпи синът, който цивреше за майка си. Дадохме на бащата лекарства и тръгнахме. И знаеш ли кое е най-смахнатото, малкия? Че след пет-шест часа намерихме диспансер. Направо да не повярваш! Голяма сграда наред гората. С лаборатория и негри в бели престилки! Веднага усетих, че тук има нещо гнило. Нещо съмнително. И тогава се появи той. Висок, около четирийсетгодишен мъж, хубавец. Мамка му! Вдън гората, човече, този тип с вид на тузар ни казва съвсем спокойно: „Какво има?“ За пръв път чувах да се говори за лекаря. Попитах:

– Кой беше той?

– Не знам. Никога не узнах. Но веднага разбрах, че с Бьом се познават отдавна, че швейцарецът бе идвал вече тук, сигурно при други експедиции. Бьом врещеше на носилката, молеше доктора да го спаси, да направи нещо, но да не го оставя да умре. Тогава лекарят се наведе над него и прошепна: „На всичко ли си готов, Макс? На *всичко* ли?“ Гласът му беше мек и приятен. И целият сякаш бе излязъл от страниците на светско списание. Бьом го хвана за яката и занарежда: „Спаси ме, док. Знаеш кое не ми е наред. Така че, спаси ме. Сега е моментът да покажеш на какво си способен. Имаме диаманти. Истинско богатство. Там, по-нагоре, в земята.“ Безумна история! Двамата си говореха, сякаш се бяха разделили предишния ден. При това от думите на Бьом се разбираше, че другият е специалист по сърдечни болести. Представяш ли си, човече, в джунглата!

Кифер замълча. Дневната светлина бавно проникваше в стаята. Лицето на чеха лъщеше в сянката. Скулите му бяха толкова изпъкнали, че изглеждаше сякаш ще пробият кожата му. Внезапно изпитах огромно съжаление към убиецата с гранатите. Никое човешко същество на земята не заслужава такава съдба. Кифер продължи:

– Тогава докторът се обърна към мен и рече: „Ще трябва да го оперирам.“ – „Тук? Да не сте луд?“ – „Нямаме избор, господин Кифер. Помогнете ми да го пренесем.“ Изведнъж разбрах, че той ни познава всичките. Включително Ван Дьотен. Занесохме стария Макс в къщата, в една голяма зала, облицована с фаянсови плочки. Имаше някаква климатична инсталация, която бръмчеше. Наистина приличаше на

операционна. Чиста, стерилна... Но някъде отдалеч се разнасяше отвратителна миризма на кръв.

Кифер описваше клиницата от снимките на Бьом. Елементите започваха да се напасват. Зави ми се свят. Напипах едно дървено кресло и седнах.

– Да не ти е лошо, синко? Дръж се. Защото още сме на ордьовъра. В първата стерилна зала взехме душ и се преоблякохме. След това влязохме в друга зала с операционен блок зад стъклена преграда. Настаниха Бьом. Старият Макс изглеждаше успокоен. Върнахме се в първата зала, където ни чакаше синът. Хирургът му заговори тихо: „Имам нужда от теб, момчето ми. За да излекуваме татко ти, трябва да ти вземем малко кръв. Не е опасно. Нищо няма да усетиш.“ После се обърна към мен и рече: „Оставете ни, Кифер. Трябва да подготвя пациентите.“ И аз излязох, малкия. Отидох при Ван Дьотен, който целият трепереше. Минаха часове. В два часа сутринта, докторът най-после се появи. Беше покрит с кръв и бял като платно. Когато го видях, си казах: „Бьом е мъртъв.“ Но на лицето му се появи неприятна усмивка. „Животът на Макс Бьом е извън опасност.“ След това добави: „Но не можах да спася сина му.“ Изкрещях: „Какво? Сина ли? Какво си направил на хлапето, мръсен каспин?“ Втурнах се в диспансера, без да дочакам отговора му. Беше истински лабиринт. Накрая намерих операционната и през стъклото видях следите от клането.

Плочките бяха червени. По стените се стичаше кръв. Не бях предполагал, че човешкото тяло може да кърви така. В дъното различих Макс, който кротко спеше, завит с бял чаршаф. По-близо до мен лежеше момчето. Купчина плът и вътрешности. Знаеш ми репутацията, момко. Не ме е страх от смъртта и винаги съм обичал да причинявам болка. Особено на черните. Но това, което виждах пред себе си, задминаваше всяка граница. Тялото беше цялото нарязано. Гърдите бяха отворени от гърлото до пъпа. Половината му черва бяха навън. Не е необходимо да си кой знае колко умен, за да разбереш какво бе направил хирургът. Бе откраднал сърцето на момчето и го бе присадил на бащата. Може и да е гениално да извършиш такова нещо в джунглата. Но онова пред очите ми не беше дело на гений, а на луд човек, на някакъв нацист ли, що ли... Непоносима гледка, човече. От петнайсет години насам не съм прекарал нощ, без да си спомня за това разфасовано тяло. Приближих се още, досами стъклената преграда. Исках да видя лицето на момчето. Главата му бе завъртяна на 180 градуса. Очите му бяха изцъклени, ужасени, устата – запушена. Тогава разбрах, че мръсникът е извършил

всичко на живо, без упойка. Извадих оръжието си и излязох навън. Докторът ме чакаше с четирима въоръжени до зъби охранители, които ме заслепиха с фенерите си. Чух мазния му глас: „Бъдете разумен, Кифер. Едно движение и ще ви очистят като куче. От този миг сте съучастник в убийството на дете. Смъртната присъда не ви мърда, и в Конго, и в Централна Африка. Но ако следвате инструкциите ми, няма да имате проблеми и ще спечелите много пари.“ И ми обясни какво да правя. Трябваше да пренеса трупа на младия Бьом в Мбайки и да измисля официална версия с някой местен лекар. За което ще ми се плати богато. На първо време. След това ме чакаха още пари. Нямах избор. Завързахме тялото на момчето за носилката и с двама носачи се отправихме към дъскорезниците. Ван Дьотен беше избягал. Намерихме камионетката ми и отидохме в Мбайки.

През тази нощ на ужасите Бьом, Кифер и Ван Дьотен бяха продали душите си на дявола. Нямах представа, че друг ръководи триото. Титановата капсула в новото сърце на Бьом придобиваше смисъл – тя бе „подписът“ на лекаря. Доказателство за престъплението, чрез което хирургът е държал под контрол Бьом, а чрез него и другите двама.

– Знам продължението, Кифер – прекъснах го аз. – Разпитах Мдие. Продиктувал си му доклада и си отнесъл трупа в Банги. Какво стана после?

– Обясних на Бокаса, че горила е убила момчето, а Макс си е заминал, минавайки през Бразавил. Не особено убедителна версия, но на Бокаса му беше все тая. Той се интересуваше само от диамантите. Коронасването бе предвидено за след три месеца и му трябваша диаманти за „неговата корона“. Възложи ми да ръководя новия обект и през октомври извадихме изключителни камъни, които веднага изпратихме в Анверс.

– Кога видях отново Бьом?

– Година и половина по-късно, през януари 79-а, в Банги. Не повярвах на очите си. Старият Макс беше ужасно отслабнал. Косата му бе напълно побеляла.

– Какво ти каза той?

– Направи ми най-налудничавото предложение, което бях чувал. Общо взето, ми каза следното: „Царството на Бокаса свърши, Кифер. Освен теб и мен никой не знае какъв е истинският потенциал на «Сикамин». Ти ръководиш обекта и контролираш работниците. Знаем как става това в гората, нали? Нищо не ти пречи да заделиш най-хубавите камъни. (Бьом справедливо ми предлагаше да крада диаманти. Добре му

се бе отразила «операцията»). За мен с Африка е свършено. Не желая да се връщам тук. Никога. Но в Европа мога да получавам камъните и да ги продавам в Анверс. Какво ще кажеш?“ Размислих. В работа като моята незаконната търговия с диаманти е възможно най-страшното изкушение. Попитах: „А куриери? Кой ще пренася диамантите, Бьом?“ Отговори ми: „Там е работата, Кифер, че разполагам с куриери. Куриери, които никой няма да улови и арестува. Които не се возят на параход, нито на самолет, нито на каквото и да е транспортно средство. И никога не минават през митница.“ Гледах го и нищо не разбирах. Тогава ми предложих да отидем на запад, в Байанга, за да ми представи „трафикантите“.

Равнината бе покрита с щъркели, които се готвеха да отлетят към Европа. Швейцарецът ми даде бинокъла си и ми показа един щъркел с пръстен на крака. „От двайсет години се грижа за тези щъркели, Кифер. Когато през март се завърнат в Европа, аз ги приемам, храня ги и опръсствам малките им. От двайсет години изучавам миграцията им, циклите в живота им... От дете се интересувам от всичко това. Днес знанията ми ще ни свършат голяма работа. Погледни тази птица. Представи си за миг, че поставя в пръстена ѝ един или два необработени диаманта. Какво ще стане? След два месеца диамантите ще са в Европа, в гнездото на птицата. Щъркелите се завръщат всяка година в едно и също гнездо. Така могат да се пренесат хиляди скъпоценни камъни без никакъв проблем. През пролетта прибирам камъните от птиците и ги продавам в Анверс.“ Попитах: „Каква ще е моята роля?“ Бьом отговори: „Избираш най-хубавите диаманти от мината, отиваш в Байанга и ги поставяш в пръстените на щъркелите. Ще ти дам пушка и упойващи куршуми. Ти си добър стрелец, Кифер. Цялата акция ще ти отнема една-две седмици и ще ти носи по десет хиляди долара годишно.“ Нищожна сума в сравнение с дохода, който би се получил от подобна комбина, но швейцарецът ми обясни, че не е сам. Тогава разбрах какво точно става.

Планът не беше негов. Измислил го бе хирургът, лекарят от джунглата. По същия начин щеше да действа Ван Дьотен на изток, в Южна Африка. Бяхме под натиск, малкия, но в същото време щяхме да забогатеем. Казах: „Става.“ Знаеш продължението. Всяка година прикачвах около хиляда малки диаманти в пръстените на щъркелите. Парите ми се прехвърляха на кодирана сметка в швейцарска банка. Всичко се разви-ваше чудесно до април...

Да, знаех продължението. През април източните щъркели не се бяха завърнали. Обзет от паника, Бьом изпратил убийците си. Двамата мъже тръгнали по пътя на щъркелите, но не открили нищо. Само убили

Идо, единственият, който можел да им каже истината. По-късно на Бьом му хрумнало да ме използва, но изпратил българите по следите ми със задачата да ме отстранят, ако стана прекалено „любопитен“. Основният въпрос обаче си оставаше: защо аз? Сякаш прочел мислите ми, Кифер попита:

– Но ти, малкия, ти защо си вървял подир щъркелите?

– Действах по нареждане на Бьом. Не знам защо избра мен, не разбирам нищо от орнитология, а и не принадлежа към системата ви. В известен смисъл Бьом ме насъска срещу вас.

Кифер въздъхна.

– Това вече няма значение. Така или иначе сме обречени.

– Обречени?

– Бьом е мъртъв, малкия. А без него сме безсилни. Само той знаеше гнездата, номерата и отнесе тайната в гроба си. А заедно с нея ще отнесе и нас. Защото вече не служим за нищо, а знаем прекалено много.

– Кои, ние?

– Аз, Ван Дьотен, българите.

– Затова ли си се скрил в Байанга?

– Аха. Но щом дойдох тук и ме пипна болестта. Ирония на съдбата, малкия. Спин на шейсет години, да си умреш от смях.

– А Ван Дьотен?

– Не го знам къде е.

– Кой те заплашва, Кифер?

– Системата, докторът, знам ли. Били сме част от нещо по-широко, по-международно, схващаш ли? Аз от десет години съм в тая дупка и не знам нищо по въпроса. Бьом бе единствената ми връзка.

– Името „Единен свят“ говори ли ти нещо?

– Смътно. Знам, че имат мисия близо до „Сикамин“. Една монахиня, която лекува пигмеите.

Операциите без упойка, кражбата на сърца не бяха от компетенциите на Кифер. Попитах все пак:

– Сиков имаше паспорт на служител от ООН. Възможно ли е да е работил за „Единен свят“?

– Защо не.

– Чул ли си за убийството на Райко Николов, циганин от град Сливен в България?

– Не.

– А за убийството на Гомун, малка пигмейка от Зоко, преди десет дни?

- Близо до „Сикамин“?
- Не се преструвай, Кифер. Много добре знаеш, че лекарят се е върнал в Южна Африка. Дори е използвал твоя хеликоптер.
- Кифер прошепна:
  - Ти наистина знаеш твърде много, момченце. Преди десет дни Бонафе ми каза, че докторът се е завърнал в Банги. Явно търси диамантите.
  - Диамантите?
  - Тазгодишната реколта. Камъните трябва да отлетят, по един или друг начин. Но докторът не ме откри.
  - Не те е открил, защото не те е търсил, Кифер.
  - Какви ми ги говориш?
  - Не е дошъл за диамантите, Кифер. За него парите са само средство. Второстепенен елемент.
  - И защо тогава е идвал?
  - За Гомун, за да открадне сърцето на Гомун.
  - Бабината ти, не вярвам!
  - Видях тялото на момиченцето, Кифер.
- Чехът се замисли.
  - Не е идвал за мен. По дяволите... Значи мога да умра спокойно.
  - Още не си умрял, Кифер. Срещал ли си се с доктора след операцията?
    - Никога.
    - И не знаеш как се казва?
    - Не, нали ти казах.
    - Французин ли е?
    - Говори френски, само това знам.
    - Без акцент?
    - Без акцент.
    - Как изглежда?
    - Висок, слабо лице, оплешивяло чело, сиви коси.
    - И само толкова?
    - Остави ме намира, малкия.
    - Къде се крие този лекар, Кифер?
    - Някъде по света.
    - Бьом знаеше ли къде?
    - Мисля, че да.
    - Къде?
    - Не знам.

Станах от креслото. Кифер изсъска:

– А сделката ни, мръсно?

Погледнах го право в очите.

– Не бой се, не съм забравил.

Повдигнах ръка и дръпнах предпазителя на глока.

– Стреляй, смотаняко.

Поколебах се. После внезапно видях под чаршафа да се очертава граната. Насочих оръжието и стрелях само веднъж. Кифер сякаш се взриви. По тюлената завеса полепнаха кървави парчета мозък. След няколко секунди отметнах чаршафа. Гранатата се бе оплела в гънките му. До нея се търкаляха малки диаманти и метални пръстени. Взех само един от пръстените и излязох в коридора. Жената мбати се бе събудила и тичаше към мен, като се смееше през сълзи. Чудовището бе унищожено. Отблъснах я и слязох по стълбите, залитайки.

Всичко бе свършило – и всичко едва започваше.

Далеч пред мен сред високата трева Тина тичаше срещу ми.

V. ОТНОВО ЕВРОПА

45

Четири дни по-късно, на 30 септември, бях в Париж. Обширният ми апартамент на булевард Распай ми се стори малък и задушен. Бях отвикнал от затворените пространства. Взех пощата, която се бе събрала през последните две седмици, после отидох в кабинета си да прослушам телефонния секретар. Никакво съобщение от Дюмаз. Мълчанието му ми се видя странно. Затова пък ново обаждане от Нели Бреслер. През двайсет и петте години отглеждане от разстояние никога не ме беше търсила толкова често. Защо бе това внезапно внимание?

Беше шест часът сутринта. Крачех из апартаментата си и изпитвах нещо като световъртеж. Изглеждаше ми нереално да съм тук, жив, комфортно настанен след всичко случило се. Все още виждах образите от последните дни: с Бекес погребваме Ото Кифер, увит в мрежата против комари с диамантите вътре; обяснявам на полицаите от Байанга, че Кифер се е самоубил с автоматичния пистолет, който е държал под възглавницата си; за последен път прегръщам Тина на една поляна край реката.

Пътуването ми в Африка хвърли светлина върху някои от загадките, но не върху всички. След свидетелството на Ото Кифер знаех, че с диамантената афера е приключено. Двама от главните действащи лица бяха мъртви. Ван Дьотен вероятно се криеше някъде из Южна Африка. Сара Габор може би бе забогатяла от продажбата на диамантите си, но животът ѝ все още бе в опасност. Дали убийците не бяха вече по следите ѝ?

Оставаше африканският „лекар“, организаторът на цялата история.

Поне от петнайсет години насам този човек извършваше операции на живо и крадеше сърца по целия свят. Търговията с органи бе очевидна, но по някои подробности можеше да се съди, че истината е по-сложна. Защо хирургът действаше с толкова садизъм? Защо търсеше сърца по цялата планета, след като една страна би била достатъчна? Дали не му бе необходима точно определена тъканна група?

В момента разполагах само с две важни следи. Първо: „докторът“ и Макс Бьом се бяха запознали в екваториалната гора между 72-ра и 77-а година по време на експедициите на швейцареца. Но хирургът не

винаги е живял в джунглата. Бих могъл да проверя по митниците и болниците в Конго и Централна Африка. Но как да получа необходимата информация без официални пълномощия? Бих могъл също да разпитам специалистите по сърдечна хирургия в Европа. Хирург, способен да извърши трансплантация на сърце в гората, би трябвало да е изключителен професионалист. Вероятно не бе невъзможно да се открият следите на подобен виртуоз, говорещ френски без акцент и практикуващ в Африка. Сетих се за д-р Катрин Варел, аутопсирала Макс Бьом и помогнала на Дюмаз.

Второ: „Единен свят“. Убиецът си служеше с огромната информационна машина на организацията зад гърба на ръководството ѝ, за да търси жертвите си по планетата. А на място използваше хеликоптери, стерилни палатки, сложно медицинско оборудване... За да може да върши всичко това, човекът несъмнено заемаше важен пост в организацията. Следователно трябваше да се добера до органиграмата на „Единен свят“. Но и тук възникваше проблемът с пълномощията ми. Дюмаз ме бе предупредил – не е лесно да се атакува призната по целия свят хуманитарна организация.

А имаше и още нещо. Досега бях оцелял като по чудо. Но това едва ли щеше да продължи вечно. Преди да пристъпя към последния етап от разследването си, трябваше да си осигурия помощта на полицията.

Седем часът сутринта. Звъннах в дома на Дюмаз. Никой. Запарих си чай, после седнах в дневната, обзет от черни мисли. Бях струпал на масичката пощата си – покани, писма от състуденти, списания, вестници... Взех последните броеве на „Монд“ и разсеяно ги прелистих. Секунди по-късно ужасен четях следната статия:

УБИЙСТВО НА ДИАМАНТЕНАТА БОРСА

На 27 септември 1991 г. е било извършено убийство на прочутата диамантена борса в Анверс. В една от горните зали на борсата израелската гражданка Сара Габор, въоръжена с автоматичен пистолет глок, е застреляла швейцарския федерален инспектор Ерве Дюмаз. Засага не е известно какви са причините за убийството, нито какъв е произходът на изключително чистите диаманти, които младата жена е искала да продаде през този ден.

През въпросната сутрин в девет часа борсата отваря вратите си и пристигат първите „продавачи“. Тук се продават и купуват

двайсетте процента от световната диамантена продукция, които не са контролирани от южноафриканската империя Де Биърс.

Към десет и половина висока млада блондинка с кожена чанта влиза в главната зала. Отпраща се към бюрото на един от търговците и му предлага плик с няколко десетки диаманти, малки, но изключително чисти. Купувачът, също израелски гражданин, пожелал да запази анонимност, я разпознава – през последната седмица младата жена е идвала през ден да продава едно и също количество диаманти.

Но този път се намесва друго лице – трийсетина годишен мъж, който се приближава до жената и ѝ прошепва нещо на ухо. Тя се обръща, вади от чантата си автоматичен пистолет и го застрелва в челото, без да се колебае. Мъжът пада мъртъв. Младата жена се опитва да избяга, но бързо е заловена от охраната на борсата.

Охранителните служби и белгийската полиция многократно гледат сцената на убийството, записана от камерите, без да могат да разберат причините на трагичния инцидент. Жертвата е швейцарският федерален инспектор Ерве Дюмаз, на трийсет и четири години, служител в управлението в Монтрьо. Какво е правел в Анверс през двете седмици отпуск, които е поискал? И защо, ако се е готвел да арестува младата предупредил охранителната служба на борсата?

Колкото до младата жена, Сара Габор, на два̀йсет и осем години, тя е живяла в кибуц близо до Бейт Шехан в Галилея, до границата с Йордания. Засега не е известно как тази жена, работила на рибни развъдници, се е снабдила с толкова диаманти...

Ядно смачках вестника. Отново насилие. Отново кръв. Въпреки съветите ми Дюмаз явно е решил да действа по своя си начин. Заплашил е Сара и тя не се е поколебала да стреля. Сега Дюмаз бе мъртъв, а Сара – зад решетките. Добрата страна на всичко това – младата ми любовница бе в безопасност. Но трябваше спешно да я видя. Това щеше да е първият ми контакт с международната полиция.

в посолства, съдилища. После изпратих няколко факса, за да получа разрешение да посетя Сара в женския затвор в предградията на Брюксел. Към обяд бях направил всички необходими постъпки, като на няколко пъти намерих, че разполагам с важна информация, която може да хвърли светлина върху случая. Залагах на едро: или щяха да ме вземат на сериозно и последствията от решението ми вече нямаше да ми принадлежат, или щяха да ме помислят за луд и нямаше да постигна нищо.

В единайсет часа още веднъж се обадох на международните справки. Секунди по-късно набрах дванайсетте цифри на болницата в Монтрьо, където бе аутопсиран Макс Бьом, и поисках да говоря с д-р Катрин Варел. След минута чух енергичното й „Ало“.

– Луи Антиош на телефона, доктор Варел. Може би си спомняте за мен?

– Не – отвърна жената.

– Срецахме се преди малко повече от месец във вашата клиника. Аз съм човекът, открил тялото на Макс Бьом.

– А да. Орнитологът.

Не разбрах дали имаше предвид мен или Бьом.

– Именно. Доктор Варел, имам нужда от някои сведения, свързани с тази смърт.

Чух металното щракане на запалка.

– Слушам ви. Стига да мога да ви помогна...

Готвех се да започна, когато си казах, че думите ми ще й се сторят напълно нелепи.

– Не мога да ви обясня по телефона. Трябва да ви видя възможно най-скоро.

Катрин Варел беше хладнокръвна жена. Тя отговори, без да се колебае:

– Елате следобед, ако можете. Около обяд има самолет от Орли за Лозана. Ще ви чакам в клиниката в три часа.

– Ще дойда. Благодаря, докторе.

Преди да тръгна, набрах номера на д-р Джуров в София. След седемнайсет извънпявания чух сънливия му глас.

– Ало?

– Докторе, Луи Антиош се обажда, човекът с щъркелите.

След миг мълчание Джуров каза:

– Антиош? Много мислих за вас след срещата ни. Все още ли разследвате смъртта на Райко?

– Повече от всякога. И мисля, че открих убицеца му.

– Открили сте...

– Да. Поне следата му. Убийството на Райко е дело на хора, създали съвършено организирана система, чиято същност все още ми убягва. Но съм сигурен в едно: мрежата се разпростира по цялата планета. Други подобни престъпления са били извършени в други страни. За да спра това клане, имам нужда от помощта ви.

– Слушам ви.

– Необходима ми е групата HLA на Райко.

– Нищо по-лесно. Все още пазя доклада от аутопсията. Един момент.

Чух го да отваря чекмедже и да разлиства доклада.

– Ето. Според международния код става дума за типа HLA AW19,3 – V37,5.

Същата група като на Гомун. Подобно съвпадение не можеше да е случайно.

– Рядка ли е тази група или има някакви по-особени характеристики?

– Нямам представа. Това не е по моята специалност. А и съществуват безкрайно много тъканни групи и...

– Имате ли достъп до факс?

– Да.

– Можете ли да ми изпратите още днес по факса доклада от аутопсията?

– Разбира се. Какво става всъщност?

– Запишете си първо координатите ми, докторе.

Продиктувах му номерата на личните ми телефон и факс, после продължих:

– Вижте, Джуров. Има един хирург, който краде сърца. Лично присъствах на аутопсията на момиченце, чието тяло не се различаваше от тялото на Райко. Човекът, за когото ви говоря, е чудовище, див звяр, но в действията му има скрита логика, разбирате ли?

– Знаете ли му името?

– Не. Но вие бяхте прав – той е изключителен професионалист.

– От каква националност е?

– Може би френска. Във всеки случай говори френски без акцент.

Джуджето сякаш размишляваше. После попита:

– Какво смятате да правите?

– Да продължа да търся. Всеки момент очаквам нова информация.

– Обадихте ли се в полицията?

- Още не.
- Антиош, искам да ви попитам нещо.
- Питайте.

По линията имаше смущения. Джуджето заговори по-силно.

– Когато ме посетихте в София, ви казах, че лицето ви ми напомня някого. Дълго мислих на кого и реших, че на един лекар, с когото се запознах в Париж. Имате ли лекар в семейството?

- Баща ми беше лекар.
- И се казва Антиош?

– Разбира се. Джуров, нямам много време. Сърцето ми се бе качило в гърлото. За пореден път споменаването на баща ми предизвикваше у мен някакъв глух страх.

Джуджето продължи:

- В Париж ли е работил през шейсетте години?
- Не. Баща ми винаги е работил в Африка.
- Жив ли е още? Жив ли е баща ви?

– Загина в пожар в последния ден на 65-а. Майка ми също. Брат ми също. Всички са мъртви. И тримата.

- В този пожар ли изгорихте ръцете си?

Тряснах слушалката. Не разбирах въпросите на джуджето. Как би могъл да се срещне с баща ми в Париж? Джуров беше следвал във факултета на улица Сен-Пер, но през шейсетте години трябва да е бил още дете.

Единайсет и половина. Взех такси и отидох на летището.

В Лозана наех кола и тръгнах към Монtring. Мъчеше ме безпокойство, породено от въпросите на Джуров. А и бях объркан от сложната ситуация, в която се намирах, тревожеше ме усещането, че трябва да действам бързо.

Доктор Варел ме очакваше в клиниката с цигара в ръка. Започнах без предисловия:

– Докторе, след смъртта на Макс Бьом сте оказали съдействие на инспектор Дюмаз.

- Точно така.

– Аз също съм работил с инспектора. И сега ми трябва информация.

- Но вие не сте от полицията.

– Макс Бьом ми беше приятел. Разследвам миналото му.

– Защо не ми се обади самият инспектор?

– Ерве Дюмаз е мъртъв, докторе. Застрелян при обстоятелства, свързани със смъртта на Бьом.

– Какви ги говорите?

– Вижте в днешните вестници, докторе. Все още пишат за това.

Катрин Варел помълча, после попита:

– Вие каква роля играете в тази история?

– Аз действам сам. Рано или късно полицията ще тръгне по моя път. Ще ми помогнете ли?

– Какво искате да знаете?

– Сигурно си спомняте, че на Макс Бьом му бе правена сърдечна трансплантация. Но не открихте къде е правена операцията. Нито от кого.

– Така беше.

– Мисля, че съм попаднал на следите на хирурга. Личността му е изумителна. Бих казал дори, ужасяваща.

– В какъв смисъл?

– Този човек е виртуозен сърдечен хирург. Но заедно с това е опасен престъпник.

– Вижте, господин Антиош. Не знам защо ви слушам. Имате ли доказателства за това, което твърдите?

– Имам някои доказателства. След срещата ни пътувах по света и обиколих местата, където е пребивавал Макс Бьом. Така открих при какви обстоятелства е извършена трансплантацията.

– Къде и как?

– В Централна Африка, през 77-ма. Присадили са на Бьом сърцето на сина му. Убит за тази цел.

– Господи... сериозно ли говорите?

– Спомнете си, докторе, изключителната съвместимост между организма на приемника и присадения орган. Спомнете си титановата капсула – хирургът се е „подписал“, за да държи Макс Бьом в ръцете си.

Катрин Варел запали нова цигара. Хладнокръвието не я напускаше.

– Познавате ли този човек?

– Не. Но той продължава да оперира някъде по света. По причини, които не са ми известни, вече е откраднал и продължава да краде сърца на живи същества. Разполага с неограничени средства.

– Търговия с органи?

– Не знам. Интуицията ми подсказва, че става дума за нещо друго. Човекът е луд. И невероятно жесток.

– Какво искате да кажете?

– Той оперира жертвите си, без да ги приспива.

Лекарката наведе глава и запрехвърля цигарата си от едната ръка в другата. После извади бележник и прошепна:

– Какво... какво мога да направя за вас?

– През август 1977-ма въпросният хирург е работил на границата между Конго и Централноафриканската република. Разполагал е с нещо като диспансер в екваториалната гора. Мисля, че вече се е криел, но присъствието му няма как да не е оставило следи. Имал е нужда от материали, лекарства... Сигурен съм, че можете да го откриете. Още веднъж ви казвам – става дума за голям експерт. За човек, успял да присади сърце в джунглата по време, когато, както сама казахте, успехите в тази област не са били големи.

Катрин Варел записваше всяка моя дума.

– Какъв е по произход?

– Говори френски.

– Знаете ли кога се е установил в Африка?

– Не.

– Смятате ли, че още е там?

– Не.

– Имате ли някакво предположение за сегашното му местонахождение?

– Мисля, че е сътрудник на „Единен свят“.

– Хуманитарната организация?

– Мисля, че използва структурите ѝ, за да провежда пъклените си опити. Доктор Варел, уверявам ви, че говоря истината. Всеки изминал ден носи нов кошмар. Човекът продължава, разбирате ли? Може би в този момент измъчва невинно дете някъде по света.

Варел сърдито отговори:

– Не прекалявайте. Ще се обадя тук-там. Надявам се да получа информация до довечера, най-късно до утре. Но нищо не ви обещавам.

– Ще можете ли да получите списъка на лекарите от „Единен свят“?

– Няма да е лесно. „Единен свят“ е много затворена организация. Но ще опитам.

– Действайте бързо, докторе.

Варел втрънчено ме загледа с черните си очи. Отвърнах на погледа ѝ. Знаех, че няма да се обади в полицията.

Върнах се в Париж към двайсет и два часа. Нямах никакъв отговор нито от посолствата, нито от съдилищата, нито пък съобщение от д-р Варел. Само Джуров ми бе изпратил доклада от аутопсията на Райко. Взех горещ душ и си приготвих бъркани яйца със сьомга и картофи. След това си запарих руски чай и си легнах с глока под ръка и с надеждата, че сънят ще ме споходи бързо. Към двайсет и един и трийсет се обади Катрин Варел.

– Е?

– Дотук нищо. Утре сутринта очаквам да получа списъка на френските или френскоговорещи лекари, които са работили в Централна Африка между 60-а и 80-а година. Свързах се и с някои стари приятели, които биха могли да изровят нещо. Не можах да получа списъка на лекарите от „Единен свят“. Но има известна надежда. Познавам един млад офталмолог, който наскоро постъпи при тях. Обеща да помогне.

С други думи – нищо. А времето течеше. Прикрих разочарованието си.

– Добре, докторе. Благодаря за доверието, което ми оказвате.

– Няма защо. Знаете ли, какво ли не съм виждала. Но онова, което ми разправихте, минава всяка граница. Пазете се. Ще ви се обадя утре.

Налагаше се да чакам.

Призори телефонът отново извънтя. Вдигнах слушалката и погледнах кварцовия часовник на нощното шкафче. Показваше 5:24 часа.

– Ало?

– Луи Антиош?

Беше плътен глас с ориенталски акцент.

– Кой се обажда?

– Ицхак Делтер, адвокатът на Сара Габор.

– Слушам ви.

– Обаждам се от Брюксел. Мисля, че вие сте телефонирали вчера в посолството. Искате да се срещнете със Сара Габор, така ли?

– Точно така.

Човекът се прокашля.

– Разбирате, че при сегашното състояние на нещата, това е много трудно.

– Трябва да я видя.

– Мога ли да ви попитам какви са ви отношенията с госпожица

Габор?

– Лични.

– Евреин ли сте?

– Не.

– От колко време познавате Сара Габор?

– От около месец.

– В Израел ли се запознахте?

– В Бейт Шехан.

– И смятате, че имате важна информация, която можете да ни предоставите?

– Да, така смятам.

Събеседникът ми се замисли, после изрече със сериозен глас:

– Господин Антиош, този случай е сложен, много сложен. Той поставя всички ни в неудобно положение. Имам предвид израелската държава, но и другите заинтересовани правителства. Убедени сме, че необмисленият жест на Сара Габор е само видимата част от айсберга.

„Необмислен жест“, за да означи куршума в челото. Делтер очевидно имаше усет за евфемизъм. Адвокатът продължи:

– Полициите на всички заинтересовани страни разследват случая, но засега всяка информация е поверителна. Не мога да ви обещаю, че ще видите госпожица Габор. Но мисля, че ще е добре да дойдете в Брюксел и да поговорим.

Взех един бележник.

– Дайте ми адреса си.

– Отседнал съм в посолството на Израел, улица Жозеф II № 71.

– Припомнете ми името си.

– Ицхак Делтер.

– Господин Делтер, нека да е ясно. Ако мога да ви помогна, ще го направя. Но при едно условие: да ми уредите среща със Сара Габор.

– Това не зависи от нас. Но ще се опитаме да получим разрешение. Ако следователите сметнат, че подобна среща може да помогне на разследването, няма да има проблем. Мисля, че всичко зависи от вашето сътрудничество, от информацията, с която разполагате...

– Не, метр. Първо Сара. После моето свидетелство. Ще бъда в Брюксел към обяд.

Делтер въздъхна.

– Ще ви чакаме.

След няколко минути бях обръснат и облечен. Носех официален сив костюм със седефени копчета. Направих си резервация за кола под

наем и взех такси, за да ме отведе до агенцията.

От парите на Бьом ми оставаха повече от трийсет хиляди франка. Заедно с месечната ми рента от по двадесет хиляди за август и септември, това правеше седемдесет хиляди, с които можех да пътувам, докато пипна „доктора“. Без да броим самолетните билети, които лесно можеха да се разменят.

Когато затворих вратата след себе си, усещах силен прилив на адреналин.

48

В девет часа поех по северната магистрала, посока Брюксел, и към обяд бях в белгийската столица. Лесно открих посолството. Беше сграда с модерна архитектура – сив бетон и правоъгълни балкони. Ицхак Делтер ме чакаше във фоайето.

Приличаше на гласа си – бе истински великан, висок метър и деветдесет и явно не се чувстваше комфортно в безупречния си костюм. Едро лице, агресивна челюст, късо подстригани руси коси – човек би го взел по-скоро за цивилно облечен военен, отколкото за обигран адвокат. Толкова по-добре. Предпочитах да си имам работа с човек на действието.

След рутинната проверка Делтер ме въведе в малък кабинет с безлична мебелировка. Покани ме да седна, но аз отказах. Поговорихме няколко минути, изправени един срещу друг. Адвокатът стърчеше над мен с цяла глава, но аз се чувствах сигурен в себе си. Делтер ме уведоми, че ми е издействал разрешение да посетя Сара Габор. На свой ред му съобщих, че разполагам с данни, с които бих могъл да хвърля светлина върху случая и да отхвърля обвиненията за съучастничество на младата жена с трафикантите.

Делтер скептично ме изгледа и се опита да измъкне от мен информация преди срещата ми със Сара. Когато му отказах, той нервно стисна юмруци, но бързо се отпусна и изрече с дълбокия си глас:

– Не сте лесен, Антиош. Да вървим. Колата ми е долу. Имаме среща в 14 часа в затвора.

По пътя Делтер открито ме попита дали съм любовник на Сара. Избягнах въпроса. Попита ме и дали съм евреин. Явно бе обсебен от тази мисъл. Казах, че не. Не ми зададе повече въпроси. Обясни ми, че Сара Габор отказва да говори дори и с него, адвокатата й. И че когато научила,

че идвам в Брюксел, изразила желание да ме види.

– Пристигнахме – каза Делтер, спирайки пред голяма сграда с врата, оградена от гранитни колони, пред която пазеха две въоръжени с автомати жени. Над главите им се виждаше гравирани в камъка надпис: „Женски съд“.

Съобщиха за нас и след минута се появи директорката на затвора, която се представи като Одет Вилесен и ме предупреди, взирайки се в мен с изпълнени с подозрителност птичи очи:

– Сара Габор пожела да ви види. Тя е трудна затворничка, господин Антиош. Не искам допълнителни усложнения.

Залата за свиждания беше обширна, мрачна и мръсна. Бе разделена на две по дължина от остъклена преграда. Одет Вилесен се обърна към мен.

– Правим изключение за вас, господин Антиош. Пак ви казвам. Сара Габор е опасна жена. Внимавайте.

49

Сара бе късо подстригана и изглеждаше бледа на неоновата светлина. Но по прекрасните очи разпознах моята красива и упорита дивачка от кибуца със щъркелите. Тя вдигна телефонната слушалка и каза:

- Не изглеждаш добре, Луи.
- Прекрасна си, Сара.
- От какво ти е този белег на лицето?
- Спомен от Израел.

Сара сви рамене.

– Така е, като си завираш носа навсякъде.

Носеше синя риза с широки ръкави. Искаше ми се да я прегърна, да прекарам устни по тялото ѝ, по източените му и леки линии. Попитах:

- Как си, Сара?
- Горе-долу.
- Радвам се да те видя.
- Това виждане ли го наричаш? Никога не си имал чувство за реалност.

– Разкажи ми всичко, Сара. От момента на изчезването ти от Бейт Шехан.

- Дошъл си да ме шпионираш ли?
- Не, Сара. Точно обратното. Позволиха ми да те видя, защото им

обещах да им предам информация, която ще те оневини.

– И какво смяташ да им кажеш?

– Всичко, което би доказало, че не си участвала в трафика на диаманти.

Сара отново сви рамене.

– Сара, дойдох да те видя. Но и да науча истината. Дължиш ми я. Тя може да ни спаси, и двамата.

Сара се размая и ми хвърли леден поглед. Бавно извади от джоба си пакет цигари, запали и започна:

– Ти си виновен за всичко, Луи. Набий си го в главата. Ти, чуваш ли? Последната вечер в Бейт Шехан, когато ми разказваше за пръстените, си спомних някои неща, на които не бях обърнала внимание. След смъртта на Идо, докато подреждах гаража, в който лекуваше щъркелите, открих в една тайна ниша стотици окървавени пръстени. Тогава не се замислих откъде са се взели, но от уважение към паметта му оставих торбичката в нишата. После забравих тази подробност.

Когато ти изказа предположението, че в пръстените се съдържа послание, нещо ми прищрака. Разбрах, че Идо е открил това, което ти търсеше. Затова се бе снабдил с оръжие и изчезваше по цели дни. За да убива щъркелите и да прибира пръстените.

През онази вечер реших да не ти казвам нищо. Търпеливо изчаках да мине нощта и когато ти тръгна към летището „Бен Гурион“, отидох в гаража, извадих пръстените и отворих един с клещи. В ръката ми изпадна диамант. Отворих друг пръстен, после още един. И всеки път намирах диаманти. Изсипах торбата и се разкрещях от щастие. Вътре имаше поне хиляда пръстена.

– И после?

– И после бях богата, Луи. Разполагах със средства, за да избягам, за да забравя рибата, калта и кибуца. Но първо исках да съм сигурна. Взех малко багаж и оръжие и отидох в Нетания, столицата на диамантите.

– Знаем, бях там.

– Там продадох един диамант на един бижутер, който не ми плати много, но не можа да скрие изключителното качество на камъка. Горкият старец! Вълнението бе изписано на лицето му. Разбрах, че притежаваш голямо богатство. В онзи момент бях толкова възбудена, че дори не се сетих за откачалките, които пренасят диаманти в пръстени на щъркели. Мислех само за едно: тези хора бяха убили брат ми и търсеха диамантите. Наех кола, отидох на „Бен Гурион“ и взех самолет за Европа.

След това направих още един курс и скрих и останалите камъни на сигурно място.

– После?

– Измина една седмица. Независимите производители обикновено продават камъните си в Анверс. Затова трябваше да отида там и да ги продам бързо и дискретно.

– Ти... въоръжена ли беше?

Сара се усмихна.

– Господин глок е винаги с мен.

За миг си помислих: „Сара е луда.“

– Реших да продавам по десет-петнайсет диаманта през ден. Първия път попаднах на един стар евреин, от когото получих 50 000 долара за няколко минути. След това смених търговеца и изкарах с 30 000 повече. Третия път, докато отварях плика, някой постави ръка на рамото ми. Чух думите: „Не мърдайте. Арестувана сте.“ Усетих дулото на оръжието му в гърба си. Откачих, Луи. За част от секундата видях как всичките ми надежди рухват, как изчезват парите ми, щастието ми, свободата ми. Извадих глока и се обърнах. Не исках да стрелям, само да сплаша жалкото ченге, което си въобразяваше, че може да ме спре. Но глупакът бе насочил към мен деветмилиметрова берета с вдигнат предпазител. Нямах избор. Стрелях само веднъж, право в челото му.

– Четох за това във вестниците.

– Историята не свършва дотук, Луи. Човекът, който се опита да ме арестува, е бил швейцарски федерален агент на име Ерве Дюмаз. Запитах се: защо някакъв си инспектор от Монтрьо ще ме проследява до Анверс, след като никой не знае, че съм в Белгия? Тогава си спомних за „странното ченге“, за което ми бе споменавал, и разбрах, че ти си го изпратил. Ти, кучи сине.

Пребледнях и прошепнах:

– Ти беше в опасност. Дюмаз трябваше да те пази, докато се върна.

– Да ме пази? Още ли не си разбрал, че Дюмаз сътрудничесе на трафикантите?

Последните думи ме улучиха право в сърцето. Преди да отговоря каквото и да било, Сара продължи:

– Откакто ме разпитват, първо белгийците, после адвокатът Делтер, научих много за тези диаманти. Много повече, отколкото самата аз бих могла да им разкажа. Делтер дойде веднъж с един офицер от Интерпол, австриец, казва се Симон Рикиел. За да ме убеди да сътруднича, той ми разправи някои твърде поучителни истории. Например, че Ерве Дюмаз

бил разпознат от много свидетели като човека, който всяка пролет придружавал Бьом в Анверс, където продавали малки диаманти, точно като моите. Започваш да схващаш, нали? Познавала съм наивници, но като теб – никога.

Сърцето ми беше до пръсване. В същото време всичко ми се изясняваше – бързината, с която Дюмаз събра информация за стария Макс, убеждението му, че в основата на всичко е трафикът на диаманти, желанието му да ме изпрати в Централна Африка. Ерве Дюмаз е познавал Макс Бьом, но не е знаел как се пренасят камъните. И е решил да ме използва, за да открия изчезналите диаманти и начина на пренасянето им.

– Искам да ти помогна, Сара.

– Вече нямам нужда от помощта ти. Адвокатът ми ще ме изкара от тук. (Тя се засмя.) Не ме е страх от белгийците, нито от швейцарците. Ние сме най-силните, Луи. Не го забравяй.

Замълчахме. След малко Сара тихо каза:

– Луи, ние никога не сме си говорили за това.

– За кое?

– В твоята страна щъркелите носят ли бебета?

В първия миг не разбрах въпроса. После отвърнах:

– Да... Сара.

– Нашите щъркели ни донесоха само неприятности и смърт. Жалко, не бих имала нищо против.

– Против кое?

– Да имам деца от теб.

Скочих и опрях ръце на прозрачната преграда. Извиках: „Сара!“ Моята малка дивачка сведе очи и подсмъркна. После внезапно се изправи и прошепна:

– Изчезвай, Луи. Бързо, изчезвай.

След което се обърна и побягна.

50

– Искам да се срещна със Симон Рикиел.

Ицхак Делтер се намръщи.

– Рикиел? От Интерпол?

– Да – отвърнах. – Искам да разговарям с него. Бяхме в градината на затвора.

– Не беше предвидено така. С мен би трябвало да разговаряте, за да

знам дали свидетелството ви е в интерес на клиентката ми.

– Не разбирате, Делтер. Нямам намерение да ви мамя. Имам само една цел – да смекча присъдата на Сара. Но този случай е с международен характер. Затова трябва да бъде изслушан и от човек от Интерпол, запознат със ситуацията.

Делтер изръмжа.

– Не си играйте с мен, Антиош. Никои не се подиграва безнаказано с адвокат от моя калибър.

– Спестете ми заплахите си и позвънете на Рикиел. Ще разкажа всичко пред двама ви.

Качихме се в колата на Делтер и потеглихме. По пътя адвокатът мълчеше. Спряхме пред огромна почерняла сграда, строена миналия век и разположена между две часовникови кули. Качихме се по широко стълбище, преминахме по безкрайни коридори и накрая влязохме в стандартен полицейски кабинет с мърляви стени, мижаво осветление и пишещи машини от преди войната. Делтер поговори няколко минути с двама мъже по ризи, с окачени през рамо магнуми 38. Запитах се що за сако би могло да прикрие подобно оръжие.

Единият от мъжете седна зад едно бюро и ми зададе обичайните въпроси: име, презиме, рождена дата, семейно положение... След това поиска да ми вземе отпечатъци. Протегнах ръце и му показах розовите си длани, гладки и анонимни. Той измънка някакви извинения и излезе от стаята. Междувременно и Делтер беше изчезнал.

Чаках доста дълго. Никои не благоволи да ми обясни какво точно. Седях и предъвквах угризенията си. Срещата със Сара ме бе разстроила.

По едно време се появи Делтер, придружен от странен тип – дребен мъж с очила с дебели рамки, облечен в пуловер на камионджия и панталони от рипсено кадифе, плюс, като капак, маратонки с дебели подметки. Делтер го представи.

– Това е Симон Рикиел, Луи. Офицер от Интерпол. Симон, това е Луи Антиош, свидетелят, за който ти говорих.

Станах и се поклоних с ръце на гърба.

– Елате с мен – каза австриецът.

Кабинетът му не приличаше на стаята, в която бях преди това – безупречно чисти стени, лъснат паркет, широко дървено бюро с модерна компютърна апаратура отгоре му.

– Седнете – нареди ми Рикиел. – Метр Делтер ми каза, че доброволно сте дошъл да свидетелствате. Разполагате с информация, която може да хвърли светлина върху случая и да смекчи обвиненията срещу Сара

Габор. Така ли е?

Рикиел говореше френски без никакъв акцент.

– Точно така.

– Разгледах досието ви, господин Антиош. Имате по-скоро нетипичен „профил“. Обявил сте, че сте сирак. Не сте женен и живеее сам. На трийсет и две години сте, но никога не сте работил. Въпреки това живеете охолно в апартамент на булевард Распай в Париж. Средствата ви се осигуряват от осиновителите ви Нели и Жорж Бреслер. Твърдите, че водите спокоен и уседнал живот, обаче се връщате от пътуване по света, което не изглежда да е протекло спокойно. Проверих някои неща – били сте в Израел и Централна Африка при доста особени обстоятелства. Последен парадокс: обличате се и се държите като денди, а на лицето ви има съвсем пресен белег. Без да говорим за ръцете ви. Кой сте вие, господин Антиош? И какво знаете за случая?

– Всичко. Или почти.

Рикиел се изсмя.

– Звучи обещаващо. Можете ли да ни обясните например какъв е произходът на диамантите на Сара Габор? Или защо Ерве Дюмаз е искал да я арестува, без да предупреди охранителната служба на борсата?

– Мога.

– Отлично. Слушаме ви и...

– Чакайте – прекъснах го. – Ще говоря без адвокат и в чужда страна. Какви гаранции можете да ми дадете?

Рикиел отново се изсмя. Очите му бяха студени и неподвижни.

– Говорите сякаш сте виновен, господин Антиош. Всичко зависи от това, доколко сте замесен. Но мога да ви уверя, че в качеството си на свидетел няма да бъдете обезпокояван от никого. Интерпол е свикнал да работи с хора от различни култури. Говорете, Антиош. Засага ще ви изслушаме неофициално. Никой няма да записва думите ви. След това, в зависимост от важността на информацията, която имате, ще ви помоля да повторите разказа си пред други хора. Тогава ще бъдете вече „официален свидетел“. Но във всички случаи ви гарантирам, че ако не сте убили или откраднали, ще напуснете Белгия като свободен човек. Това уст-ройва ли ви?

Преглътнах и мислено задрасках личните си престъпления. След това разказах накратко събитията от двата последни месеци. Докато говорех, извадих от раницата си предметите, които подкрепяха думите ми: фишовете на Макс Бьом, тетрадката на Райко, доклада от аутопсията, извършена от д-р Джуров, диаманта, получен от Уилм в лабораторията

на „Бен Гурион“, смъртния акт на Филип Бьом, декларацията на сестра Паскал, записа на „изповедта“ на Ото Кифер... Накрая поставих на бюрото най-първите си открития – снимките на Макс Бьом и радиографията на сърцето му с титановата капсула.

Говорих повече от час. Опитвах се да обясня двойната интрига – кражбата на диаманти и кражбата на сърца, както и как двете са свързани помежду си. Когато свърших, настъпи дълга тишина. Накрая Рикиел каза:

– Забележително. Историята ви е направо забележителна.

– Не ми ли вярвате?

– Да кажем, на 80 процента. Има много неща, които трябва да се проверят, да се докажат. Така наречените от вас „доказателства“ не струват много. Драсканиците на някакъв циганин, заключенията на монахиня, която няма медицинско образование, един-единствен диамант... Колкото до касетата, ще я прослушаме, но сигурно знаете, че тя няма стойност пред съда. Остава евентуалното свидетелство на Нилс ван Дьотен, вашия южноафрикански геолог.

Изпитвах неудържимо желание да счупя очилата на дребното ченге, но в същото време се възхищавах на хладнокръвието му. Всеки друг би се шашнал от приключението ми, докато той го разглеждаше във всичките му аспекти.

– Във всеки случай, благодаря ви, Антиош. Много неща се изясняват благодарение на вас. Убийството на Дюмаз не ни учуди, защото поне от две години знаем за трафика на диаманти. Знаем имената на участниците: Макс Бьом, Ерве Дюмаз, Ото Кифер, Нилс ван Дьотен. Известен ни е и триъгълникът Европа/Централна Африка/ Южна Африка. Но не знаехме главното – кои са куриерите. Тоест нямахме доказателства. Сега разбираме, че са използвали птици. Поздравявам ви, Антиош. Не ви липсва упоритост, нито смелост. Ако вашите щъркели ви оставят малко свободно време, непременно ми се обадете. Ще ви намеря работа.

Последните му думи ме изумиха.

– И... това ли е всичко?

– Не, разбира се. Разговорите ни едва започват. Утре ще запишем всичко това. Трябва да ви чуе и съдебният следовател. Може би показанията ви ще помогнат на Сара Габор да изчака процеса си в Израел. Нямате представа какво желание имат престъпниците да лежат в затворите на собствените си страни. Това е за диамантите. По-скептичен съм по отношение на тайнствения ви доктор.

Изправих се с пламнало лице.

– Но вие нищо не сте разбрали, Рикиел. С диамантената афера е приключено. Затова пък един откачен хирург продължава да краде органи по света. Този безумец неуморно преследва някаква ужасна цел. И разполага с всички необходими средства. Той трябва да бъде заловен, преди да убие още някого. Това е абсолютен приоритет.

– Нека аз решавам кое е приоритет – сряза ме Рикиел. – Моите хора са ви запазили стая в хотел „Веплер“. Не е луксозно, но е достатъчно комфортно. Ще се видим утре.

Ударих с юмрук по бюрото. Делтер скочи, Рикиел дори не мигна.

– Рикиел, по света ходи чудовище! Убива и измъчва деца! Направете нещо, за Бога!

– Утре, Антиош, утре – прошепна ченгето с потръпващи устни. – Утре. Не настоявайте.

Излязох, като затръшнах вратата.

51

Няколко часа по-късно все още предъвквах яда си в хотелската стая. Бях дал информация на Интерпол, без да получа нещо в замяна. Надявах се поне, че показанията ми ще са от полза за Сара. На всичкото отгоре няхах съобщение на телефонния секретар, а д-р Варел не отговаряше.

В двайсет и трийсет иззвъня телефонът. Гласът, който чух, ме изненада.

– Антиош? Рикиел се обажда. Бих искал да поговорим.

– Кога?

– Сега. Долу съм, в бара.

Барът на хотел „Веплер“ бе покрит с тъмно розов мокет и приличаше по-скоро на будоар. Симон Рикиел седеше в кожено кресло пред чаша уиски и дъвчеше маслини.

– Седнете, Антиош.

Седнах и си поръчах китайски чай.

– Дойдох да ви поздравя още веднъж.

– Да ме поздравите ли?

– Свършили сте добра работа. Не се шегувах, когато ви предложих да ви наема.

– Но не сте тук само за това, нали?

– Не. Днес следобед бяхте разочарован. Решихте, че не вярвам на

историята ви с престъпния доктор.

– Точно така.

– Не можех да реагирам другояче. Не и в присъствието на Делтер.

– Каква е връзката?

– Този аспект на нещата не го засяга.

– Значи ми вярвате?

– Да. Но вече ви казах, че по този случай трябва да се проведе сериозно разследване. Освен това добре е да играете с открити карти.

– Тоест?

– Не ми казахте всичко.

– Не ви разбирам, Рикиел.

– Добре. Говорихме за Макс Бьом, Ото Кифер, Нилс ван Дьотен. Престъпници, но по на шейсет години, които са се нуждаели от охрана. Имало е и други освен Дюмаз. Много по-опасни от него. Ще ви съобща имената им, а вие ще ми кажете говорят ли ви нещо.

Рикиел иронично се усмихна.

– Михаил Сиков.

Право в десетката.

– Не го познавам.

– Милен Калев.

Явно другарчето на Сиков. Попитах:

– Кои са тези хора?

– Пътешественици. Като вас, но без вашия късмет. И двамата са мъртви.

– Къде?

– Тялото на Калев е намерено на 31 август в покрайнините на София. Гърлото му е било прерязано с парче стъкло. Сиков е убит в Израел на 6 септември с шестнайсет куршума в главата. Първото убийство е било извършено, докато сте били в София, Антиош, а второто по време на престоя ви в Израел. Любопитно съвпадение, не намирате ли?

Повторих:

– Не ги познавам.

– Имам и други имена, Антиош. Какво знаете за Марсел Минаус, Йета Якова, Иван Торнов?

Жертвите от престрелката на Софийската гара.

– Тези имена наистина не ми говорят нищо.

– Странно – каза австриецът, отпи от уискито си и продължи: – Знаете ли защо постъпих в Интерпол? Не от любов към риска. Нито към правосъдието. От страст към езиците. А не можете да си представите

колко е важно да знаеш езици, ако искаш да работиш в света на престъпниците. В момента агентите на ФБР в Щатите учат като луди китайски диалекти. Това е единственият начин да проникнат в бандите на триадите. Та значи аз говоря свободно български. И прочетох с голям интерес доклада на д-р Милан Джурев. Както и доклада на софийската полиция за инцидента на гарата. Истинско клане. Професионална работа. Загиват трима невинни хора, тези, за които ви споменах – Марсел Минаус, Йета Якова и едно дете, Иван Торнов. Майката на детето е оживяла, Антиош, и е дала показания. Била е категорична: убийците са преследвали четвърти човек, бял мъж, чието описание отговаря на вашия външен вид. Няколко часа по-късно Милен Калев бива заклан като животно в един склад.

– Все още не разбирам – измънках.

– Нашите служби познаваха Калев и Сиков. Калев е бил български наемник с известно медицинско образование. Обичал е да измъчва жертвите си с високочестотен скалпел. Сиков е бил военен инструктор. През седемдесетте години е обучавал частите на Амин Дада в Уганда. Тези две птици са били особено опасни.

Рикиел замълча, после пусна бомбата си.

– Работели са за „Единен свят“.

Направих се на учуден.

– Наемници в хуманитарна организация?

– Понякога и те могат да бъдат полезни. Например, като охрана.

– Накъде биете, Рикиел?

– Към „Единен свят“. И към вашата хипотеза. Вие смятате, че Макс Бьом е бил изцяло зависим от виртуозния хирург, който го е спасил от сигурна смърт през август 77-ма, така ли е?

– Да.

– Според вас този доктор е контролирал Бьом чрез „Единен свят“ и затова швейцарецът е завещал богатството си на организацията, така ли е?

– Да.

Рикиел плъзна ръка под широкия си пуловер и измъкна тънка папка.

– В такъв случай ще ви изложа някои факти, които потвърждават предположенията ви. Аз също проведох разследване за асоциацията. „Единен свят“ добре пази тайните си. Не е лесно да се разбере кой работи в организацията, кои са дарителите ѝ. Но покрай Бьом открих някои смущаващи неща. Макс Бьом е внасял по-голямата част от престъпните

си доходи в касата на ЕС. Всяка година е „дарявал“ стотици хиляди швейцарски франка. Сигурно е също така, че е бил член на Клуб 1001. Вероятно сте запознат със системата. Това, което не знаете обаче, е, че при създаването на клуба Бьом е внесъл един милион швейцарски франка. Това става през 80-а, две години след началото на трафика на диаманти.

Изумление. Проблясък. Старият Макс е предавал печалбите си на „Единен свят“, а не пряко на „доктора“. Което означаваше, че организацията или е плащала на хирурга, или директно е финансирала „експериментите“ му. Рикиел продължи:

– Казахте ми, че Дюмаз не е открил къде се е лекувал Бьом. Нямамо е следа от орнитолога в никаква европейска болница. Мисля, че знам къде е правил изследванията си след трансплантацията – в центъра на „Единен свят“ в Женева, където разполагат с всичко необходимо. Организацията не е могла да откаже тази малка услуга на подобен „дарител“.

Опитах се да отпия от чая си, но ръцете ми трепераха.

– И какво доказва това според вас?

– Че „Единен свят“ има много тайни. И че вашият доктор заема висок пост в организацията, за да може да наема убийци като Калев и Сиков, да финансира собствените си експерименти, да прави „услуги“ на най-ценния сърдечно болен в света – укротителя на щъркелите.

Значи Рикиел бе крил картите си. Когато разговаряхме следобеда, той вече е знаел за „Единен свят“ дори повече, отколкото за трафика на диаманти. Сякаш прочел мислите ми, Рикиел подхвана:

– Преди да ви срещна, Антиош, знаех за странните връзки между Макс Бьом и „Единен свят“, но не и за кражбите на сърца. След като се разделихме, наредих да направят компютърно проучване за случаите на насилствена смърт през последните десет години. Интересувах се тези, при които е липсвало сърцето. Привечер получих списъка. Ето го.

Изтръгнах листа от ръцете на Рикиел.

21/08/91. Гомун. Пигмейка. Родена през юни 1976. Починала на 21/08/91 близо до Зоко, провинция Лобе, Централноафриканска република. Обстоятелства на смъртта: нещастен случай, нападение от горила. Особености: многобройни рани, сърцето липсва.

Кръвна група: B Rh⁺. HLA тип: AW19,3 – B37,5

22/04/91. Райко Николов. Циганин. Роден през 1963 в Искендер, Турция. Починал на 22/04/91 в гората до град Сливен,

България. Обстоятелства на смъртта: вероятно убийство. Особености: наранявания, сърцето липсва. Кръвна група: O Rh⁺. HLA тип: AW19,3 – B37,5

03/11/90. Име: Тасмин Джонсън. Хотентот. Роден на 16 януари 1967 близо до Масеру, Южна Африка. Починал на 03/11/90 близо до мината във Бака, Южна Африка.

Обстоятелства на смъртта: нападение от диво животно. Особености: наранявания, сърцето липсва. Кръвна група: A Rh⁺. HLA тип: AW19,3 – B37,5

16/03/90. Име: Хасан ал Бегасен. Роден през 1970 близо до Джебел ал Фау, Судан. Починал на 16/03/90 в нивите на село №16. Обстоятелства на смъртта: нападение от диво животно. Особености: наранявания, сърцето липсва. Кръвна група: AB Rh⁺. HLA тип: AW19,3 – B37,5

04/09/88. Име: Ахмед Искан. Роден на 5 декември 1962 във Вилеел, окупираните територии е Израел. Починал на 04/09/88 в Бейт Жалах. Обстоятелства на смъртта: вероятно политическо убийство. Особености: наранявания, сърцето липсва. Кръвна група: O Rh⁺. HLA тип: AW19,3 – B37,5

Списъкът продължаваше на няколко страници. Рикиел каза:

– Разбирате, нали? Не става думи за трафик на органи, нито за експерименти. Чудовището търси сърца на хора с една и съща тъканна група HLA.

– И... това ли е всичко?

– Не. Донесъл съм ви и още нещо.

Рикиел отново бръкна под бездънния си пуловер и измъкна пластмасова торба, която постави на масата. Ново изумление. В торбата имаше пълнител за глок 21.

– Помислих си, че това може да ви послужи. Не е тайна какво оръжие притежавате, Антиош. Нали не сте забравили, че Сиков бе получил шестнайсет куршума от глок 21?

В пълнителите имаше поне 150 куршума. Рикиел заключи:

– Интерпол има право да наема хора извън системата, когато се

наложи, за да спести време. Сигурен съм, че можете да откриете крадеца на сърца. Да проникнете в „Единен свят“ и да хванете този мръсник. Намерете го, намерете човека, изтезавал Райко, Гомун и толкова други. Намерете го, Антиош. И правете с него каквото искате.

52

Когато се прибрах в стаята си, лампичката на телефона ми мигаше. Вдигнах слушалката и набрах номера на централата.

– Луи Антиош на телефона. Стая 232. Има ли съобщения за мен?

– Господин Антиош... Антиош... Сега ще видя... Търсила ви е Катрин Варел в двайсет и един и петнайсет. Не сте били в стаята си.

– Бях казал да ми прехвърлят разговорите в бара!

– Съжалявам. Било е в предишната смяна. Не са ми предали.

– Оставила ли е номер?

Продиктувах ми номера на Катрин Варел, който веднага набрах. След две извънмяния чух дрезгавия глас на лекарката:

– Ало?

– Луи Антиош. Имате ли новини?

– Имам. Невероятно, но бяхте прав за всичко. Получих списъка на лекарите франкофони, работили в Централна Африка и Конго през последните трийсет години. Има едно име, което може би отговаря на вашия човек. Но какво име! На Пиер Сенисие, истинският пионер на сърдечните трансплантации, френският хирург, присадил маймунско сърце на човек през 1960 г.

Сенисие. Пиер Сенисие. Спомних си какво бях чел за него в Банги: „... през януари 1960 г., френският лекар Пиер Сенисие присажда сърце на шимпанзе на шейсет и осем годишен пациент в последния стадий на необратима сърдечна недостатъчност. Операцията е успешна, но присаденото сърце функционира само няколко часа...“

Катрин Варел продължаваше:

– Историята на този истински гений е позната в медицинските среди. По онова време извършената от него операция вдигна много шум, след което Сенисие внезапно изчезна. Разправяха, че имал проблеми с лекарския съюз – обвинявали го, че е извършвал непозволен експерименти. Затова заедно със семейството си отишъл в Централна Африка и се превърнал в нещо като Алберт Швайцер за местните чернокожи. Сенисие би могъл да е вашият човек. Но има нещо, което не пасва.

- Какво? – прошепнах.
- Казахте, че Макс Бьом е бил опериран през август 1977-ма, нали така беше?
- Именно.
- Сигурен ли сте за датата?
- Абсолютно.
- Тогава операцията не е извършена от Сенисие.
- Защо?
- Защото през 77-ма хирургът вече е бил мъртъв. В края на 65-а той и семейството му били нападнати от освободени от Бокаса затворници. Избухнал пожар и Пиер Сенисие загинал заедно с жена си и с двете си деца. Аз лично не знаех това, но... Луи, там ли сте? Луи... Луи?

53

Разкритията на Катрин Варел затваряха пъкления кръг на моето приключение. Само един човек на света можеше да ми даде последното обяснение – Нели Бреслер, моята осиновителка.

Качих се на колата и с пълна газ потеглих към центъра на Франция. След шест часа прекосих Клермон-Феран и рано сутринта бях в селцето Вилие.

Паркирах и влязох в двора на имението. На стотина метра вляво Жорж Бреслер, вече на крак, се суетеше покрай широки клетки, в които пърхаха сивкави птици.

Беше с гръб към мен и не можеше да ме види. Тихо прекосих моравата и се вмъкнах в къщата.

Вътре всичко бе от камък и дърво. От дъбовите мебели се излъчваше мирис на восък. Полилеи от ковано желязо хвърляха сянка върху плочките на пода.

– Кой сте вие?

Обърнах се и видях слабия силует на Нели Бреслер, тесните ѝ рамене и тебеширеното ѝ лице, подпухнало от алкохола. Старата жена ме разпозна и се облегна на стената, прошепвайки:

– Луи... Какво правите тук?

– Дойдох да поговорим за Пиер Сенисие.

Нели се приближи до мен, леко залитайки. Забелязах, че синкавата ѝ перука е сложена накриво. Осиновителката ми явно не бе спала много и вече бе пияна.

– Пиер... Пиер Сенисие?

– Да. Мисля, че вече съм пораснал, Нели, че е дошло време да узная истината.

– Истината... – промърмори Нели, след това се отправи с твърда крачка към един шкаф, извади две чаши за алкохол и ми подаде едната.

– Не пия, Нели. А и е много рано.

Тя настоя:

– Пийте, Луи, и седнете. Ще имате нужда.

Подчиних се, без да споря. Избрах едно кресло до камината, седнах и изпих глътка уиски. Нели седна срещу мен и изгълта чашата си на един дъх, преди да я напълни отново. Тогава започна разказа си, като за пръв път ми заговори на „ти“.

– Има неща, които не се забравят, Луи. Неща, завинаги запечатани в паметта и сърцата ни. Не знам откъде си узнал името на Пиер Сенисие и какво точно си открил. Не знам как миграцията на щъркелите те е довела тук, за да научиш най-добре пазената тайна на света. Но това няма значение. Вече нищо няма значение. Дошъл е часът на истината, Луи, а за мен, може би, часът на свободата.

Пиер Сенисие произхождаше от висшата парижка буржоазия. Баща му, Пол Сенисие, беше известен магистрат, човек строг, мълчалив и жесток, от когото се бояха. В началото на века жена му роди за няколко години три момчета, на които той възлагаше големи надежди, но които се оказаха с прекалено слаб интелект. Бащата беше бесен, но успя да ги уреди. Първият син, Анри, гърбав и почти малоумен, отиде да пази „замъците“ – три запуснати имения в Нормандия. Доминик, най-здравият физически, постъпи в армията и благодарение на влиянието на баща си получи няколко нашивки. Най-малкият, Рафаел, който не беше чак такъв идиот, стана свещеник, наследи една енория, след това и той потъна в забрава.

По това време Пол Сенисие вече се интересуваше само от четвъртия си син, Пиер, който се роди през 1933 г. Тогава бащата беше на петдесет години. Съпругата му, и тя горе-долу на толкова, му направи този подарък и почина скоро след раждането.

Пиер сякаш бе обрал всички дарби на рода. Старият магистрат му се посвети напълно. Сам го научи да чете и пише и жадно следеше развитието му. Надяваше се, че синът му ще избере неговата кариера, но Пиер предпочете медицината. Бащата не се противопостави. И добре направи. На двайсет и три години Пиер Сенисие беше вече обещаващ сърдечен хирург. По това време го срещнах за пръв път. Беше висок,

горд и обаятелен.

Нели замълча и отново напълни чашата си.

– Аз го запознах с Мари-Ан дьо Монталие. Мари-Ан ми беше близка приятелка. Руса, висока, вечно разрошена, сякаш току-що става от леглото. И бледа, почти прозрачна. Мари-Ан се влюби в Пиер в секундата, в която го видя. Ожениха се през януари 1957 година. По време на сватбения обяд Мари-Ан ми прошепна: „Загубена съм, Нели. Знам това, сама си го избрах.“

По същото време аз срещнах Жорж Бреслер. Беше по-възрастен от мен и пишеше стихове и сценарии. Искаше да пътува като дипломат – „като Клодел или Малро“. Междувременно Мари-Ан редовно ми пишеше. От писмата ѝ разбрах що за човек беше Пиер Сенисие.

През 1958 г. той заемаше важен пост в клиниката „Питие“. Беше на двайсет и пет години. Очакваше го голяма кариера, ако не бяха необичайните му наклонности. Мари-Ан бе проучила миналото на съпруга си и бе открила ужасяващи неща. Докато бил студент, Пиер бил заловен да прави вивисекция на живи котки. По-късно го заподозрели, че е извършвал незаконни експерименти върху две ненормални деца.

Лекарският съюз заплашил Сенисие, че ще го лиши от право да практикува, но през 1960 г. той извършил уникална операция – присадил майmunско сърце на възрастен пациент. Пациентът починал, но от хирургическа гледна точка трансплантацията била успешна. Тогава забравили подозренията си и Сенисие станал национална гордост. На двайсет и седем години дори получил ордена на Почетния легион лично от генерал Дьо Гол.

Година по-късно старият Сенисие почина и остави по-голямата част от богатството си на Пиер. Хирургът използва средствата, за да отвори частна клиника в Ньойи-сюр-Сен. За няколко месеца клиниката „Пастьор“ придоби голяма известност. Пиер Сенисие бе на върха на славата си. Тогава построи в градината на клиниката сиропиталище, в което приютяваше бедни деца, главно циганчета. Новата му дейност бързо му донесе и нови фондове, отпускани от държавата, от предприятия и отделни лица.

И тогава всичко рязко се промени. Писмата на Мари-Ан станаха ужасни, страшни. Пишеше такива неща... Бях убедена, че си е загубила ума. Според нея в сиропиталището на Сенисие се вършели варварски експерименти. Съпругът ѝ бил инсталирал в подземие то операциянен блок, където присаждал на деца органи без никаква упойка.

Междувременно жалбите на цигански семейства се трупали и било

решено да се извърши обиск в клиниката. Но Сенисие и този път се измъкнал, като предизвикал пожар, от който се спасили децата на горните етажи, но нито едно дете от подземиято. Полицията заключила, че пожарът е случаен, оцелелите деца били върнати на семействата им или прехвърлени в други центрове. В последното си писмо Мари-Ан ми пишеше, че съпругът ѝ бил „оздравял“ и че двамата отиват в Африка, за да лекуват чернокожото население. Точно тогава Жорж бе назначен на дипломатически пост в Югоизточна Азия и ме покани да го придружа. Това беше през ноември 1963 г. Бях на трийсет и две години.

През 64-та, след като прекарахме една година в Тайланд, премести-ха Жорж в Централна Африка. Малро, който тогава бе министър на културата, лично се погрижи за това. Каза ни: „Тази страна е невероятна, фантастична.“ И беше прав. Но не знаеше, че точно там живеят Пиер и Мари-Ан Сенисие с двете си деца.

Първата вечер, която прекарахме с тях, премина прекрасно. Пиер бе поостарял, но изглеждаше спокоен, държеше се непринудено. Говореше ни за страданията на африканските деца, на които се опитвал да помогне. Отново се усъмних в разкритията на Мари-Ан.

Но постепенно разбрах, че лудостта на Сенисие не е измислица. Пиер не можеше да се примири, че е в Африка, че с кариерата му е свършено. Той, който бе извършил уникални експерименти, сега бе принуден да работи в жалки операционни блокове, вмирисани на маниока. Гневът му се превръщаше в желание за мъст, насочено към самия него и семейството му.

Сенисие се отнасяше към синовете си като към опитни свинчета. Беше им определил биотиповете, кръвната група, тъканния тип, беше им взел отпечатаци от пръстите. Подлагаше ги на жестоки психологически експерименти. Присъствала съм на травмиращи сцени, които никога няма да забравя. Когато поднасяха вечерята, Сенисие се навеждаше към двете момчета и шепнеше: „Погледнете в чиниите си, деца. Какво мислите, че ядете?“ Побутваше с вилица парчетата кафеникаво месо и повтаряше въпроса си: „Какво животно смятате, че ядете тази вечер? Малката газела? Прасенцето? Маймунката?“ И продължаваше да побутва лъщящите от соса мръвки, докато по ужасените лица на момчетата не започнеха да се стичат сълзи. „Освен ако не е нещо друго. Човек никога не знае какво ядат негрите. Може би точно тази вечер...“ Децата панически избягваха от масата. Мари-Ан седеше с каменно изражение. Сенисие се хилеше. Той искаше да убеди децата си, че са канибали, че всяка вечер ядат човешко месо.

Момчетата растяха в ужасна атмосфера. По-големият син напълно се невротизира. През 1965-а беше на осем години и съзнаваше, че баща му се държи като чудовище. Стана мълчалив, безчувствен, затвори се в себе си и сякаш точно заради това баща му го заобича още повече. Пиер Сенисие се интересуваше само от това дете, обожаваше го с цялата сила на своята жестокост. Тази безумна логика го караше да засилва тормоза, докато напълно травмизира детето. Какво целеше Сенисие? Така и не разбрах. Но малко след Коледа на същата година момченцето премина към действие и направи опит да се самоубие, като се нагълта с нивакин. В големи дози това лекарство нанася необратими поражения на целия организъм и главно на сърцето.

Оттук-нататък само ново сърце можеше да спаси детето. Схващаш ли каква бе съдбата на Пиер Сенисие? След като бе докарал сина си до самоубийство, само той можеше да го спаси. И хирургът решил да му присади сърце, да повтори операцията, извършена на шейсет и осем годишния човек. Бе успял да си оборудва в Банги сравнително асептизиран операционен блок, но му липсвал необходимият орган – здраво, съвършено съвместимо с организма на детето сърце. Не се наложило да търси дълго – другият му син имал същата тъканна група. И в лудостта си лекарят решил да пожертва по-малкия си син.

В навечерието на Нова година Сенисие подготвил операционната и упоил двете момчета. Но точно тогава Историята си казала думата. През същата нощ, за да отпразнува току-що извършения успешен преврат, Жан-Бедел Бокаса освободил задържаните в затвора в Банги. Сред тях били и родителите на новите жертви на Сенисие, който от известно време бил възобновил жестоките си експерименти. За да се освободи от тях, Сенисие бил използвал влиянието си и под различни претексти ги бил изпратил в затвора. Точно те, решени да си отмъстят, нахлули в къщата на хирурга.

Сенисие чул виковете, върнал се в къщата и грабнал маузера си. Макар и многобройни, невъоръжените нападатели не могли да се справят с доктора, който ги застрелял до един. В това време, възползвайки се от настъпилния хаос, Мари-Ан проникнала в операционната, грабнала по-малкия си син и побягнала. Видях я да влиза в двора на посолството с детето в ръце. Наоколо всичко гореше. Помислих, че детето е ранено. Изтичах навън, Мари-Ан се хвърли към мен и изкрещя: „Той иска да го убие, Нели! Иска сърцето му, разбираш ли?“ Разказа ми набързо всичко, после добави: „Само той може да спаси брат си. Затова трябва да изчезне. Напълно и завинаги.“ След тези думи тя хвана двете ръчички на

детето и буквално ги потопа в пламъците на един горящ храст, повтаряйки: „Никакви отпечатъци, никакво име, нищо! Взимай самолета, Нели. Изчезни с това дете. То вече не трябва да съществува. Никога. За никого.“ И остави момченцето в краката ми.

Нели замълча. Протегнах изгорените си ръце пред обляното ми в сълзи лице и прошепнах:

– О, Господи, не...

– Да, Луи. Това дете беше ти. Пиер Сенисие е баща ти. В новогодишната нощ на 1965-а, за която, за щастие, нямаш никакъв спомен, ти се роди отново. През същата нощ обявиха, че докторът и семейството му са загинали в пожара. Но това не беше вярно. Семейството бе избягало, не знам къде. Мари-Ан убедила съпруга си, че ти си загинал. Пиер успял да присади на сина си сърце, вероятно в някоя болница в Конго. Малко след това детето отхвърлило сърцето, но бащата бил осъществил успешна сърдечна трансплантация. Оттогава до днес, близо трийсет години, Сенисие изкуствено поддържа живота на сина си, краде сърца и му ги присажда. Всъщност му е нужно *твое* сърце, Луи. Само то е напълно съвместимо с организма на Фредерик.

През онази нощ изпълних молбата на Мари-Ан. С Жорж се върнахме в Париж, където излекувах ръцете ти и ти измислих нова самоличност. (Нели се засмя.) Следващият пост на Жорж беше в Антакие, Турция. Стори ми се забавно да те нарека Антиош, по подобие на древното име на града Антиохия. Нямах никакви проблеми с документите. Жорж имаше достатъчно връзки с членове на правителството. Така ти стана Луи Антиош. Пренаписахме и биографията ти, Луи. Ти стана син на лекари мисионери, загинали в пожар в Африка.

После те поверих на бавачката, която ме бе отгледала. Тя не знае истината. А ние изчезнахме. Беше прекалено опасно. Не можеш да си представиш колко интелигентен, упорит, опасен човек е баща ти. Далеч от нас, далеч от миналото, Луи Антиош можеше да се чувства в безопасност. Направих само една грешка – доверих се на Макс Бьом, когото мислех за приятел, за стар „африканец“, като Жорж и мен. Съвсем наскоро разбрах, че Макс също е познавал Сенисие и по някаква неизвестна за мен причина ти е поверил онази мисия с единствената цел да те накара да отмъстиш на собствения си баща.

През сълзи изкрещях:

– Но днес, днес кой е Сенисие? Кой е, за Бога? Говори, Нели. Моля те. Под какво име се укрива?

– Днес... днес той е Пиер Доано, основателят на „Единен свят“.

VI. КАЛКУТА

54

4 октомври 1991 г., 22 ч. местно време.

Че съдбата ми ще се реши в Калкута бе логично, неизбежно. Само вонящият ад на индийския град предлагаше достатъчно черен фон за убийствения завършек на приключението ми.

Три дни преди да слеза от самолета на „Еър Индия“, напуснах жилището на Бреслерови, качих се на колата си и се върнах в Париж. Още същия ден отидох в индийското консулство, за да поискам виза за Индия. „Турист?“ – подозрително ме попита дребна жена. Кимнах. „И отивате в Калкута?“ Отново кимнах мълчаливо. Жената взе паспорта ми и обяви: „Елате утре, по същото време.“

Прекарах деня в кабинета си, без да мисля за нищо. Просто изчаках да мине времето, загледан в раницата си и в зареденото си оръжие. На другата сутрин, точно в осем и половина получих визата си и отидох право на летището в Роаси. В петнайсет часа летях за Истанбул, после за Бахрейн в Персийския залив. Последната ми спирка бе в Дака, Бангладеш. След трийсет и четири часа летене и безкрайно чакане се озовах в Калкута, столицата на Бенгалия.

Взех такси, един амбасадор от петдесетте години, и дадох адреса на хотела, който ми бяха препоръчали на летището – Парк-хотела на улица Съдър в европейския квартал. Там се записах под фалшиво име и обмених двеста долара в рупии. Стаята ми беше малка, мръсна и воняща. Взех душ – водата ми се стори мръсна като всичко останало – и се преоблякох. След това сглобих глока и сложих шестнайсет куршума в пълнителя. Закачих оръжието на колана си и облякох отгоре тънкото си сако. Погледнах се в огледалото. Приличах на секретар в посолство или на банков чиновник.

Излязох от хотела и поех по първата изпредила ми се улица – тесен оживен път без платно, нито тротоар, само изронен асфалт, покрай който налякали просяци ми хвърляха умолителни погледи. Индийци, непалци, китайци ме спираха и ми предлагаха да ми обменят долари. Вървах дълго, докато стигнах до обширен площад, на който спяха стотици мъже, покрити с дрипи. Продължих да скитам в нощта. Завивах наляво,

надясно, без да се интересувам къде отивам. Навсякъде виждах ужасяваща мизерия и... плъхове. Огромни, могъщи плъхове, които се разхождаха на свобода като кучета.

През цялата нощ обикалях града, опитвайки се да го опитомя заедно с всичките му ужаси. Когато отново попаднах на пътя за хотела, бе три и половина. На улица Съдър, преди да се прибера, се огледах, вдъхнах още веднъж миризмата на сиромашия и се усмихнах.

Да, няха никакви съмнения – Калкута бе идеалното място.

За да убиваш и да те убият.

55

Призори отново взех душ и се облякох. В пет и половина разпитах ношния пазач, който дремеше във фоайето. Той бе чувал само за един център на „Единен свят“, разположен близо до моста „Ховрах“. Нямамо как да го изпусна – отпред винаги имало дълга опашка. „Само дрипльовци и безнадеждно болни“ – уточни той с отвращение. Благодарих му, като си помислих, че презрението е лукс, който никой в Калкута не би могъл да си позволи.

Тръгнах по улица Съдър и след петстотин метра от двете ѝ страни се появиха стари викториански сгради с напукани стени и неопределен цвят. Ускорих ход и излязох на булевард Джавахарлал Неру, където спрях едно такси. Потеглихме на север, към моста „Ховрах“.

Центърът на „Единен свят“ бе разположен под моста и представляваше нещо като заслон, покрит с ламарина. Отдолу хора със светъл тен, очевидно европейци, разтваряха кашони с медикаменти, разтоварваха цистерни с питейна вода, разпределяха пакети с храна. Дължината на заслона бе около трийсет метра – трийсет метра провизии, загриженост и добра воля. Отпред се виеше безкрайна опашка от болни и сакати.

Застанах встрани от опашката и зачаках.

Той се появи в девет часа.

Вървеше сам, с кожена чанта в ръка. Събрах всичките си сили, за да го огледам подробно. Пиер Доано/Сенисие беше висок и слаб човек. Носеше светъл панталон и риза с къси ръкави. Лицето му бе като издялано от камък. Къдрава посивяла коса, високо чело, масивна челюст. Пиер Доано. Пиер Сенисие. Крадецът на сърца.

Инстинктивно стиснах дръжката на глока. Няха точен план. Исках просто да понаблюдавам.

Продължих да чакам до единайсет и петнайсет, когато Пиер Доано/Сенисие тръгна да си ходи. Видях го да затваря чантата си и да раздава усмивки. След което изчезна в тълпата. Последвах го. Нямах никаква опасност да ме види в навалищата. Затова пък аз не изпусках от поглед високия силует на петдесет метра пред мен.

Вървахме така около четвърт час, после Сенисие забави ход. Бяхме стигнали до по-приличен квартал с по-широки улици и по-чисти тротоари. След един завой Сенисие влезе в друг център на „Единен свят“, където продължи благотворителната си дейност. Наблюдавах го как си играе на добрия самарянин и потръпвах от ужас. Изчаках го да си тръгне и този път смених тактиката.

Влязох в центъра и се запознах с някои хора от европейския персонал. След половин час знаех, че семейство Доано живее в огромна къща, наречена Мраморния палат и предоставена му от някакъв богат брамин. Докторът смятал да отвори там диспансер.

В този именно момент реших да отида в Мраморния палат и да убия Сенисие на собствения му терен. В операционния му блок. Спрях едно такси и му дадох адреса. След половин час каране по тесните пре-населени улички пред нас внезапно се появи огромен парк, в чийто център се издигаше внушителна сграда с бели колони.

Платих на шофьора и излязох от таксито. Не можех да повярвам на очите си. Зад високата желязна ограда се разхождаха пауни и газели. Вратата на парка дори не беше затворена. Нямах охрана, нито пазач. Прекосих моравата, изкачих се по стълбите и проникнах в Мраморния палат.

Попаднах в огромна светлосива зала. Всичко вътре бе от мрамор с розови, със синкави жилки, с различен релеф и форма. Имаше стотици статуи на мъже и жени в стил Ренесанс, сякаш току-що излезли от някой флорентински дворец.

От другата страна на залата друга врата водеше към обширен вътрешен двор, ограден от високи фасади с фино изваяни прозоречни рамки. Отново изпитах чувството, че се намирам в ренесансово жилище.

В центъра на двора мраморните плочи бяха издълбани и в насипаната пръст растяха тропически растения. От няколко фонтани бликаше бистра вода. Цареше някаква нереална атмосфера на спокойствие и самота. Възможно ли бе това място да се намира в Калкута, сред неописуемия хаос на града? Отнякъде долиташе птича песен.

– Това са врани, бели врани. Те са уникални птици. Отглеждам ги от години.

Обърнах се. Мари-Ан Сенисие стоеше пред мен такава, каквато винаги си я бях представял. Белите ѝ коси бяха събрани на висок кок над бледото ѝ лице. Очите ми се напълниха със сълзи, краката ми се подкосиха. Опитах се да кажа нещо, но успях само да прошепна:

– Из... извинете... аз...

Мари-Ан прекрати мъките ми.

– Знам кой си, Луи. Нели ми се обади по телефона... Луи, малкият ми Луи.

Изтрих очите си и вдигнах поглед. Майка ми. Истинската ми майка. Нямах сили да говоря от вълнение. Тя продължи с безизразен глас:

– Брат ти спи там, в градината. Искаш ли да го видиш? Мога да ти предложа чай.

Кимнах в знак на съгласие. Насочих се към средата на двора и се проврях между растенията. Зад тях имаше дивани, възглавници и сребърен поднос, върху който димеше меден чайник. Върху един от диваните спеше мъж в индийска туника. Напълно оплешивял, с бяло като вар лице. Позата му бе като на дете, но изглеждаше по-стар от мрамора, който го заобикаляше. Фредерик Сенисие, моят брат. Вечният пациент на баща ни.

– Той спи – прошепна Мари-Ан. – Искаш ли да го събудим? Последната операция мина много добре. Беше през септември.

Пред очите ми се появи лицето на малката Гомун. Заля ме вълна от гняв. Мари-Ан продължи, сякаш външният свят не съществуваше:

– Само той може да поддържа живота му, разбираш ли?

Попитах тихо:

– Къде е операционната?

Мари-Ан се поколеба, после отговори:

– Долу, в подземие то на къщата. Там никой няма право да влиза. Не можеш да си представиш колко...

– В колко часа слиза там?

– Луи...

– В колко часа?

– Към единайсет вечерта.

Не откъсвах поглед от Фредерик, детето старец, чиято гръд се повдигаше в неправилен ритъм.

– Как може да се влезе в лабораторията?

– Ти си луд.

Бях възвърнал спокойствието си. Обърнах се и втренчих поглед в майка си.

– Има ли начин да се проникне в тази гадна лаборатория?

Майка ми сведе очи и прошепна:

– Изчакай ме тук.

Прекося двора и след няколко минути се върна с връзка ключове.

Отвори халката и ми подаде единия. Взех го и казах:

– Ще се върна довечера. След единайсет.

56

Мраморният палат, полунощ. Още докато слизах по стълбите, усетих мириса на смърт. На кръв. На потоци от кръв.

Използвах ключа на майка ми и отворих стоманената врата. Навън бе пълна тъмнина. Но тя не ми бе попречила да различа силуета на звяра, завърнал се в бърлогата си. Извадих глока и проникнах в лабораторията на баща ми.

И видях кошмара от снимките на Макс Бьом. В облицованата с фаянсови плочки зала, осветена от неонов лампи, се издигаше истинска гора от трупове. Човешки тела висяха, окачени на куки, пронизващи бузите, орбитите, лицата им, и леко се полюляваха. Всички те бяха на деца, на индийчета. Засъхналата кръв лъщеше като политура по торсовете и крайниците им. В центъра на залата върху мраморен плот бяха натрупани глави. Малки личица, изкривени от болка, застинали в предсмъртната си гримаса. В края на плота – друга купчина. От слабички ръце и крака с тъмна кожа, покрити с тънък пласт лед. Сърцето ми биеше като лудо. Внезапно, под безредно нахвърляните крайници различих полови органи. Изтръгнати момчешки пениси, червеникави момичешки вулви. Прехапах си устните, за да не закрепя.

Наложих си да продължа нататък. В следващата зала беше още постудено. Забелязах проблясващи скенери, стъклени съдове, в които плуваха неразбираеми и чудовищни слепени сърца, бъбреци, черни дробове.

Накрая стигнах до последната зала. Вратата не беше затворена. Открехнах я и попаднах в операционната. Бе празна. Тази вечер никой нямаше да бъде подлаган на жестоки експерименти.

Внезапно лек шум ме накара да обърна глава и в същия миг усетих остро пробуждане в тила. Доктор Пиер Сенисие бе забил спринцовка в плътта ми. Отстъпих и изтръгнах иглата. Късно. Пред очите ми вече причерняваше. Баща ми заговори с нежен глас:

– Няма да стреляш по собствения си баща, нали, Луи?

Опитах се да насоча към него глока, но ръката ми не ме слушаше. Отстъпих още и се блъснах в операционната маса. Хирургът подзе:

– Вече не се надявах да дочакам този момент, синко. Ще продължим нещата от там, където ги оставихме някога, и ще спасим Фредерик. Майка ти не можа да сдържи вълнението си, Луи. Нали ги знаеш жените...

В този миг чух глухо затръшване на врата и бързи стъпки. Появи се майка ми с насочени към нас нокти. Цялото ѝ лице бе покрито със забити игли. Залитнах. С върховно усилие насочих глока към баща ми и натиснах спусъка, но оръжието засече. Майка ми вече беше на няколко сантиметра от нас. Опитах се да заредя отново, когато чух едно ужасяващо „Не“. Не беше гласът на майка ми, нито на баща ми. Крещях аз, докато чудовището отрязваше главата на съпругата си с блестяща метална коса. Изпуснах глока и се свлякох на пода. Прозвучаха изстрели. Гърдите на баща ми избухнаха. Помислих, че имам халюцинации. Но нямах. До вратата стоеше джуджето Милан Джуров с димящ автомат узи в ръце.

57

Когато се събудих, миризмата на кръв бе изчезнала. Лежах на един диван в градината на палата. Все още не разбирах какво става, когато една приятелска ръка ми подаде чаша чай. Милан Джуров седна до мен и без предисловия ми разказа историята си.

През шейсетте години Джуров бил обикновено циганско дете, което живеело в парижките околности. Свободен и щастлив номад. Само дето бил сирак. През 1963 г. го изпратили в сиропиталището към клиниката „Пастьор“ в Ньои. Тогава бил на десет години. Пиер Сенисие веднага му инжектирал стафилококи в капачките на колената, за да ги инфектира. За да види какво ще стане. Операцията била извършена няколко дни преди „пожара“, предизвикан от хирурга. Но Джуров все пак успял да избяга. Бил единственият оцелял от опитната лаборатория.

Няколко седмици го лекували в една парижка болница и накрая му казали, че е във от опасност, но че няма да може да расте повече. Така Джуров станал двойно различен – бил циганин и бил сакат.

Момчето получило държавна стипендия и се заело здраво да учи. Усъвършенствало френския си, научило български, унгарски, албански.

Младият Милан решил да стане лекар и да работи на Балканите, където имало милиони цигани. Бил блестящ студент и на двайсет и четири години се дипломираше. Никога не се опитал да издири садиста, причинил му толкова зло.

В продължение на петнайсет години лекувал ромите до деня, в който позвъних на вратата му. Лицето ми смътно му напомняло някого. В момента не можел да си спомни кого, но впоследствие успял да свърже чертите ми с име и обстоятелства. И разбрал това, което аз още не знаех – кръвната ми връзка с Пиер Сенисие.

Когато се върнах от Африка и разговарях с него по телефона, Джуков ми зададе въпроси, на които не отговорих. Това затвърдило убеждението му. Разбрал също, че съм близо до целта. Взел самолета за Париж, където ме видял да се прибирам от Бреслерови сутринта на 2 октомври. Проследил ме до индийското консулство, успял да научи закъде ще пътувам и на свой ред подал молба за виза.

На 5 октомври сутринта Джуков продължил да ме следи и пред центъра на „Единен свят“ разпознал Пиер Доано/Сенисие. Знаел, че е дошъл моментът на последния сблъсък. За мен. За него. За другия. Но вечерта не успял навреме да проникне в мраморната обител. Обиколил градината, влязъл в къщата и накрая попаднал на завързаната и измъчена Мари-Ан. Освободил я и тя мигом се спуснала към подземие-то. Джуков хукнал след нея. Останалото знаех.

Беше шест часът сутринта. На свой ред разказах моята история. Когато свърших, Джуков не направи никакъв коментар. Изправи се и ми обясни плана си за следващите часове. През нощта бе открил Фредерик, който умрял в ръцете му, викайки майка си. След това се върнал в лабораторията и събрал трупове в главната зала, за да ги изгори. Чакаше ме да се събудя, за да запалим кладата.

– А семейство Сенисие? – попитах след дълго мълчание.

– Или ще изгорим телата им с останалите, или ще ги отнесем в Кали Гат на брега на реката. Там е мястото, където изгарят трупове по индийската традиция.

– А децата?

– Прекалено много са, Луи.

Помислих и казах:

– Ще изгорим Пиер Сенисие тук. А в Кали Гат ще занесем майка ми и брат ми.

ЕПИЛОГ

След няколко дни в Калкута десетки хиляди хора почетоха паметта на френския лекар Пиер Доано и семейството му, загинали в пожара в лабораторията. В Европа не се вдигна много шум. Пиер Доано беше легенда, но далечна и нереална легенда. Впрочем делото му има своите последователи. Организацията „Единен свят“ е по-активна от всякога. Медиите споменават, че Пиер Доано може посмъртно да получи Нобелова награда за мир.

Симон Рикиел разнищи диамантената афера със свойствения си професионализъм. На 24 октомври 1991 г. полицията в Кейптаун откри и арестува Нилс ван Дьотен, който направи пълни признания, без въпреки да споменава за ролята на Пиер Синисие.

Сара Габор излежава присъдата си в Израел. Изпратена е в лагер, където затворниците работят като в кибуц. Няколко пъти й писах, но не получих отговор. Никой никога не откри диамантите и парите на хубавата еврейка.

Колкото до историята със сърцата, тя никога не се появи в официален документ. Само Симон Рикиел, Милан Джуров и аз знаем истината. И ще отнесем тайната си в гроба.

КРАЙ

© 1994 Жан-Кристоф Гранже
© 2003 Росица Ташева, превод от френски

Jean-Christophe Grange
Le Vol des cigognes, 1994

Сканиране, разпознаване и редакция: Alegria, 2008

Издание:

ИК „Колибри“, София, 2003
Френска. Първо издание
Формат 84/108/32. Печ. коли 16
Редакция Жечка Георгиева
Предпечатна подготовка Милана Гурковска
Печатница „Симолони“
ISBN 954-529-277-6

Editions Albin Michel, 1994

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9743>]